

ప్రథమ ముద్రణము :

౧౦౦౦ ప్రతులు.

శ్రీ కెలాన్ ప్రింటింగ్ వర్క్స్,
గుంటూరు.

శ్రీ రస్తు. శ్రీమద్భాగవత మహిమ.

విషయసూచిక.

ప్రథమాధ్యాయము.

సనకాదికుమార నారద సమావేశము	పేజీ 9
నారదుఁడు సనకాదులకుఁ గలి విశేషములు చెప్పట	12
నారదుఁడు యువతీ వృద్ధులం జూచుట	13
యువతీ వృద్ధులంగూర్చి విలపించుట	14
నారదునకు యువతీ తమ వృత్తాంతము చెప్పట	16
యువతీ ప్రశ్నములకు నారదు నుత్తరము	19
పరీక్షిత్తు సల్పిన కలి నిగ్రహ విషయము	21
పదార్థము లసారములైన తెఱఁగు	22

ద్వితీయాధ్యాయము.

నారదుఁడు భక్తి నుద్బోధించుట	26
నారదుఁడు వృద్ధుల మేల్కొల్పు యత్నించుట	31
వ్యోమనాథి	33
నారదుఁడు సనకాదుల నుపాయమడుగుట	35
సనకాదులు నారదునకు నుపాధనము నడుపుట	36
సనకాదులెట్లు భాగవతము మిన్నయో నడుపుట	39

తృతీయాధ్యాయము.

సనకాదులు భాగవత యజ్ఞ స్థలము నిరూపించుట	43
గంగాతీరమున భాగవత సప్తాహము జరుగుట	46
సనకాదులు భాగవత మహిమ నుడువుట	48
నూతుఁడు భాగవతమునకు శక్తికల్గిన తెఱఁగు చెప్పట	52
భక్తి ఋషిసభకుఁ గొడుగులతో వచ్చుట	54
మునులు భక్తి స్థానము నిర్ణయించుట	56

చతుర్థాధ్యాయము.

సనకాదు లాత్మదేవుని కథను చెప్పట	61
--------------------------------	-----	-----	----

మాని దేవాత్మదేవ సంవాదము	68
ధుంధులీ విచారము	73
ధుంధులీ చర్య	75
ధుంధుకారి జవనము	79
ధుంధులి తన చెల్లెలిని విలిపింపుమని భర్తతో చెప్పట	80
గోకర్ణ జవనము	82
ధుంధుకారి దుశ్శేష్లు	83
తత్పదేంద్రుడు కొడుకుంగూర్చి విలపించుట	85
గోకర్ణుడు తండ్రికి హితము చెప్పట	87

పంచమాధ్యాయము.

ధుంధుకారి పాపకార్యము లొనర్చుట	91
వేళ్ళు ధుంధుకారిని జంపుట	95
గోకర్ణుడు తీర్థయాత్ర కేగివచ్చుట	100
ప్రేత తన దీపస్థితిని గోకర్ణునకుం జెప్పికొనుట	101
గోకర్ణుడు నూర్చోహసన మొనర్చుట	104
గోకర్ణుడు భాగవత సప్తాహ మొనర్చుట	107

షష్ఠాధ్యాయము.

గోకర్ణుని ద్వితీయ సప్తాహమున హరి ప్రత్యక్షమగుట	123
భాగవత సప్తాహ శ్రవణ విధానము	131
ఆహ్వానము	132
పతన స్థలము	133
వక్త్ర విషయము	134
యజ్ఞకర్త్ర విషయము	137
శ్రోతల విషయము	138
పురాణ పతన కాలము	139
కథానకుని నియమములు	140
పురాణ శ్రవణానంతర కర్తవ్యము	142
శ్రీ శుకయోగీంద్రుల సమాగమము	146
భగవానుడు ప్రత్యక్షమగుట	147
సూతుండు భాగవత సప్తాహములు జరిగిన కాలము చెప్పట	151

ఉభయభాషా ప్రవీణ, జీవాంతపారీక్ష
మిన్నికంటిగురునాథశర్మ

మ న వి.

సోదరాంధ్రులారా!

శ్రీమద్భాగవత మాహాత్మ్యము పద్మపురాణోత్తరఖండమునఁ గలదు. సంస్కృతము రానివారికది యచింతము. కాన భగవదనుగ్రహమున దాని నాంధ్రీకరించితి. పూర్వము త్రొక్కిన యనువాద పద్ధతి ననుసరించితి. అన్ని యెడల మక్కికి మక్కిగాక కొన్నియెడలఁ బదము నుపలక్షించియుఁ గొన్నియెడల భావము పరికించియుఁ గొన్నియెడలఁ గ్రాత్రలు చేర్చియు దీనిని రచించితి కథలలో స్వతంత్రించియు మూలోద్దిష్ట భావము చెడకుండ వ్రాసితి. వర్ణనలు స్వీయములే. మహిమానువర్ణనమున మాత్రము ప్రమాణ బుధ్ధి మూలమును దొలఁగలేదు.

సప్తాహ యజ్ఞమున దినమున కెంతవఱకుఁ జనుపవలయునో యది మూలమున లేదు. కాన శిష్టాచారము ననుసరించితి.

“కివాయ విష్ణురూపాయ శివరూపాయ విష్ణవే...యథాంతరం నపశ్యామి” అని నిత్యము స్మరించుచు హరిహరుల కభేదంబును తత్త్వమెఱింగి నాగ్రంథము నాపరతత్త్వమున కొప్పగించితి.

తాము రచింపఁసెంచి తెప్పించి కొనిన పుస్తకము నాకొసంగి వ్రాయ నాడేకించిరి, యోగవాసిష్ఠము నాంధ్రీకరించినవారు, పరమబ్రహ్మణ్యాలు, బ్రహ్మశ్రీ మద్దూరి సాంబయ్యగారు. ఈనామిత్రుని మహోపకృతి చిరస్థాయి గదా. వారికి నాకై మోడ్చులెన్ని యర్పింపవలయునో. గ్రంథమచ్చుపడుట తిలకించిరి. సాదరమున యీ - అని “విభూతి” పెట్టి “భాగవత మహిమ” ను వెల్లడించిరి. శ్రీ సాహిత్యాచార్య, లాక్షణిక శిరోమణి, విద్యా ప్రవీణ, భాషా ప్రవీణ - బ్రహ్మశ్రీ జమ్మలనుడక మాధవరామశర్మగారు - వారి సహృదయతకు మన్న మొవాకములు.

ఈమహిమను జనువుఁడు. గుణమున్న నానందింపుఁడు. లేదేని భగవత్స్మరణ ఫలము లభించును. కాలము దుర్లభము చేయుట మాత్రము కాదు.

గుం టూ రు
ఖర పుష్పకృష్ణనవమి }

కర్మ.

విభూతి.

శ్రీ మిన్నికంటి గురునాథ శర్మ గారు నియతీస్వీకృత భక్తి యుక్తుల, నియమారాధిత సారస్వలేయులు. ప్రకాశిత కవితా ప్రకాశులు, ఉత్తీర్ణోభయభాషా ప్రవీణ పండితులు. కీ కళ్యాణ జీవిత చరణ చరణ నీమాంత సమర్థిత వేదాంతపారీణ పదాంకుల. ఆధీతి బోధాసక్తులు. ఈ “భాగవత మహిమ” గ్రంథమును రచించిరి. ఇట్టి వారి కీర్త్యశము సమచి తము కదా! ఇది స్వతంత్ర కృతి కాదు. కీ పద్మపురాణోత్తరఖండము లోని భాగవత మాహాత్మ్యప్రతిపాదక మయిన యధ్యాయపట్నమున కను వాదము. అందలి ఛోకి సంఖ్య ౫౦౪. ఇందలి గద్య పద్య సంఖ్య ౭౧౫. అట నట కవి మాచ్చిన కొన్ని వర్ణనము లధికములు. అది కవి కవితాసక్తి కొక చుక్క. గురునాథశర్మ సాత్త్వికు డయిన భక్తుడు. మూలమున లేదని యూరకొన జాలడు, ఆ యా ఘట్ట ప్రభుత్వములలో నార్ద్రార్ద్రమయిన కవించిత్ర మట్లు చేయింపక మానదు. ఈ మహిమ నా చేతి కందినది. వృద్ధయమున కంచుకొండిని. నా భాగవతభావము భాగవత మహిమను భావింప జేసినది. నేనెమి చేయుచును? భావించితిని, సంస్కృతమును సంభావించితిని, ఇంకను పరిభావము చేసితిని, ఒక యనుభూతి పొందితిని, తద్వివృతికై యీ విభూతిని సంతరించితిని. పాతక భ్రాతల కిది ప్రముఖ సంభావ్యము కావలెనని కాంక్షింతును.

కవులకు దైవికావభాస ముండునని మనకు కథలలో కైతలలో మాత్రము తెలియును. మిన్నికంటి కవి కది యనుభవమున జెలిసినది. కవితా త్ముడు భక్తిభావు డిది విశ్వసించును. కవి లోకవిషయమున సందిహాను డయ్యెను. “దాని నెల్లవారు నమ్మకున్నను సత్యము చెప్పెద” (పుట ౩.) నని చెప్పెను. కొంతయే చెప్పెను. మిన్నికంటి గురునాథశర్మ గారికి స్వప్న దర్శనము లభించినది. సందీర్శన దివ్యదర్శనమును లభించెను. అనందమును లభించెను. పాతకుల కీ మహిమ లభించినది.

కీ) మద్దూరి సాఘయ్య గారు భక్తులు భావుకులు కవులును. వారి దీని నేల ఆంధ్రీకరింప లేదు? అది చిత్రఘటనము వీరిట్లు చేయవలసి యున్నది. వారు చేయ లేదు. వీరు చేసిరి. నవమి కొక విశిష్టత యున్నది. అది కవికిని అనుభూతిలో గోచరించినది. నవమి సంకల్పము. మాసములో

సిద్ధ మయినది. ఇట్టి శక్తివిశిష్టతలు వాచ్యములు కారాదు. కాని గురునాథ శర్మ కవి. కవులూరుకొనను. బయలు చేసి కాని యూరటల పొందరు.

కవి హరిహరనాథ భక్తుడు. తిక్కన సోమయాజి హరిహరనాథ ప్రహ్లాదు. తిక్కన కవితాభిమానము గురునాథు నిల్లు చేసినదా? ఆయిన గావచ్చును. ఇక నొకటియు గావచ్చును “త్రికరణల లోని వార్షవ నాథుని ఛాయలు హరిహరనాథునిలో నున్న” విని చరిత్రగులు తలచిన శంకులు. తత్వజ్ఞు లిల్లును తలంతురు ఆంధ్రబ్రాహ్మణులలో గొందరు శేవ భర్తమును శేవలబ్రహ్మమును గాక భర్తబ్రహ్మ యోగ మవలంబించిరి. లోకాత్మ సంగ్రాహకు లయిరి. వారు నియోగి బ్రాహ్మణులు. భర్తబ్రహ్మ యోగ సప్రదాయము తిక్కయజ్ఞు నాట నుడి సముల్లసిత మయినది ఆ బ్రాహ్మణ సప్రదాయమున హరిహరనాథు డారాధ్యుడు తిక్కన కవితా రాధకులకును హరిహరనాథు డారాధ్యుడు గురునాథ కవి కన్ని విధముల హరిహరనాథు డారాధ్యు డయినాడు. ఈ మహిమ వెల్పడినది.

కవితకై గ్రంథము కలనము చేయుటేమి, విషయసంపత్తికై వెలయించుటేమి రచయితల యాచారము. ఆ గ్రంథములు కాలచక్రమున తిరుగుళ్ళు పడి కవితాస్వాదనమునకో విషయసంపదనుభూతికో యయినవి. కవితలే గుర్తింపు వారలకు విషయశ్రద్ధ దూరమయినది. విషయ మవగాధము చేసికొను వానికు కవిత కమనీయము కాక పోయినది. ఈ ప్రాతిస్వికదృష్టి మన తెలుగు గ్రంథముల వెనుగును సరిగ వెల కట్టినది కాదు. ఈ భాగవత మహిమ కవితలో విషయ మిచ్చి, విషయమున కవిత నిచ్చి యుభయమిత్ర మగుట యాశింతును. అప్పుడు గురునాథ సంకల్పమును సంకల్పము కాగలను. కొన్ని వస్తువిశేషములు స్వాభావికముగా కవితల కాత్మ నర్పించును. కొన్ని కవితలు వస్తువున కమ్ముడు పోవును. పౌరాణికములందీ ద్వితీయము ముద్ర నిడు కొన్నది. అది యసంగతమును కాదు. కైతల కైతులో వస్తువు వక్ర మగుటను ఎట్టిదను కోర రానిది. ఈ మహిమ రూఢ మయిన వస్తువు అదుస్తరచన కూడి నువ్వుప్రత్యుష్ట స్పర్శక్షమ రత్న మగును. సంస్కృతము నందలి రచన యంతయు శేకవృత్తక మయిన రచన. ఇందలి రచన భిన్నభిన్న స్వరూపము. గద్యపద్యాత్మకము, ఇది తెలుగుల పరిచితి. ఏకవిషయమునకు ఏకచ్ఛందము సముచిత మని సాంస్కృతికులు తలచిరి. తెలుగుముఖు లట్లు తలచ లేదు. భిన్నచ్ఛందోగతులలో కూడ

అట్లేన్న విషయనూత్రమును వారసునందించిరి. గురునాథశర్మ గారి యను సంధానము ప్రహతము లయిన పద్యములలో ప్రసన్నముగా సాగినది. ఈ కోమలకయ్యో ఈదృశవస్తువుల కుపాదేయ మగుట సారస్వతీయుల కభినందనీయము.

ఇది కావ్యమా? పురాణమా? కావ్యము పురాణము కాదో? పురాణము కావ్యము కాదో? కావ్యఫలము లందు ధర్మప్రతిబోధనమును గలదు. ఇది మానవజన్మమును బోధించు కావ్యము. మానవుడు జనుసాఫల్యమునకై భక్తిభావము కలవాడు కావలయును. దాని నిది నూచించును. భక్త్యవోపధము ముఖ్యముగా నిందితరభావములు తగిన యంగభావము పొందినవి. “పాపబహుళ మయిన కలికాలమున భాగవతము మానవుల కుపకరించును” “అది భుక్తి ముక్తి దాయకము” ఈ యంశమును ముఖ్యకరించు కొని యీ గ్రంథ మిట్టిత యయినది. ఇది మూలతత్వము. శుష్కముగ జెప్పిన వినరు. విసుట కనుకూలముగ జెప్పవలయును, దృష్టాంతముల నిరూపింప వలయును. కథల వ్రాయ వలయును సాక్ష్యము చూప వలయును. సంప్రదాయము ప్రదర్శింప వలెను. ఇవి యిట్టివి యుపాయములు, అనుపానములు అవి యిందున్నవి. కథతో కలసిన తత్వ మిందు ముఖ్యము. వెన్నతోపాది పిన మందిది. వెన్న లేకున్న చిన్నివాడు మందు తినడు, మందు డగును. కథలున్న తత్వమును కామినులును కబళింతురు, కథ ప్రతిపాద్య ప్రశంసాపరము. ఇట్లుగుట అది యచారిత్రిక మని యప్రమాణ మని కాదు. ఆ యా కథల కాల చరితములును మహిమాంతమున నుండనే యున్నవి. ఈ భాగవత మాహాత్మ్యము పద్మపురాణములోనిది. స్కాందములో భాగవతమాహాత్మ్యము కలదు. మార్కము నందు కలదు. ఇతరము లందును కలదు. చారిత్రికుల కాలదృష్టిలో నీ కథ లెట్టి వయిన నేమి? అన్నియు ప్రతిపాద్యమును ప్రతిపాదించును. కీ) గురునాథ రచన వివక్షిత ప్రతిపాదనమునకై ప్రసరించినది.

అసలు భాగవతార్థ మేమి? ఈ యంశమున కిచట అధికప్రసక్తి తగదు. అప్రసక్తియు క్షంతవ్యము కాదు. భూమవిద్య పొంద గోరిన నారదుడు సనత్కు-మారుని సమక్షమున తన తెలివిడిలో నితిహాసములను పురాణములను జెప్పెను. ఈ పురాణోపాసము లా పురాణోపాసముల ఛాయలు కావని యభారతీయు అందురు. భారతీయు అందరిలో జేరని కొందరు

నట్లే యందురు. కాని యంద రది వినరు. ఆ యనుట యక్రించిత్కరము మహాపురాణములు, ఉపపురాణములు, అతిపురాణములు, పురాణములు అష్టాదశాక్షాదశ సంఖ్యతో నున్నవి. ఈ భాగవత మే వర్ణమున జేరిన నేమి? ఇట్టి వన్నియు నవంశవములు. భాగవత ప్రతిపాద్య తత్వము శ్రీ కృష్ణ పరబ్రహ్మ భగవానుడు. పురాణము పంచలక్షణ మగుట ప్రసిద్ధమే. అన్నియు నిందున్నవి. అయినను భాగవతమున ప్రతిపాద్యాక్రమ తత్వము శ్రీ కృష్ణభగవానుడే. భాగవతార్థమును వ్యాఖ్యాత లనేక విధముల జెప్పిరి. అభిరుచి విశేషముల ప్రదర్శించిరి ఈ మహిమయు భాగవతార్థమునె చెప్పును. ఈ షడధ్యాయ భాగవతమునకు పీఠిక. భాగవతము వేదసార మని మంత్రరూప మని మహిమ నిరూపించును అందుననె భాగవత పారాయణవిధి ప్రతిపాదిత మయినది. మహారాష్ట్ర వ్యాప్త మయిన నాథభాగవతము భాగవతమును తన దారిలో పెట్టును, చైతన్య పథమునె భాగవత దీపము చూపు నని వంగ జైస్తవు లనుట లే దేమి? పురాణతత్వమును పురాణము చెప్పనట్లపురాణములు చెప్ప లేవు. పద్మపురాణ మిట్లు చెప్పినది. దాని నీ మహిమ చెప్పును అది హృదయధార్యము. అది భాగవత తీర్థావతారము.

శ్రీ) మిన్నికంటి రచనలో ననుగత మయిన తత్వ మిట్లున్నది. వైధ భక్తి జ్ఞాన వైరాగ్య సహితము. దక్షిణ గోళమున నావిర్భవించినది. కర్ణాటాంధ్రములలో వైదికాచార క్రియాసంపత్తి కలిగి శోభించినది. పాక్షిక భావముల గూడి మహారాష్ట్రమున సన్నగిల్లినది. జౌత్తరాహుల ఆవైధ విధానమున విజాతీయ భావసన్నివేశమున చెదిరి పోయినది. విధిక్రియా కలాపము నూర ముంచిన, సాధనానుభూతులె ముఖ్యములుగ భావించిన బృందావన వీధులలో భక్తిరూపాంతరిత మయినది. పరాకాష్ఠ పొందినట్లు కన్పడినది. కాని జ్ఞాన వైరాగ్యములు ప్రక్షీణ కల్పము లయినవి. ఆ స్థితి భక్తివిధానమున కుచితము కాదు. అందుచే ననర్థము కల్గును. అపు డొక శిష్ట పరిణామము వచ్చి తీరవలయును. అది సనకాదులు నూదించిన విధానము.

ఆధ్యాత్మిక జగమును సనకాదులు పాలింతురు. నేటికిని వారట్లు విశ్వమును పాలించు చున్నారు. తత్పాలన ఫలముగ సంప్రదాయ మవిచ్చి న్నమై ప్రకాశించుటను సాధకులు గుర్తింప గలరు.

భాగవతము భక్తి కలుగ జేయును. వైరాగ్య ముత్పాదించును.

జ్ఞాన ముదయి ప జేయును. భాగవతము వేదసారము “వేద మీయ లేని భలంబును భాగవత మొసంగ వంటి నుమ్ము” అనుట భాగవత ప్రశంసా పదమే. భాగవత క్రమణి క్రాంతిమున తిరుగుచు ధాన విధానము సస్తావా విధాన దీక్ష యత్నంత మావశ్యకము” ఈ యంశమే భాగవత మహిమనో ప్రాణము. ఈ ప్రాణము తెలిసినచో భాగవత ప్రాణులకు ప్రాణశక్తి కలుగును. నేడు త్తర జీవానుకరణ భక్తిలో నాంప్రదేశమున జ్ఞాన దైరాగ్ర్యములు సన్నగిల్లుచు చూచిన వాడీ యంశమును ప్రచారము చేయవలసి యున్నది.

ఈ ప్రబంధాంతముయిన కథాంశమున రెండు గమనము లున్నవి. భక్తి దేవి తన పుత్రులు ముసలి వారయింపున భిన్నయై నారగుని సహాయ మడిగినది. సనకాదుల నుడి నారకు డుపాము మెరిగి భాగవతయాగ మాతంధింప జేసెను. భక్తి పుత్రులు సంతృప్తులయిరి.” ఇది యొకటి.

అశ్మదేవుడు యని సంప్రదాన మొనర్చి పుత్రప్రద మయిన పండు సంపాదించి భార్య ధుంధులినీ భక్షింపు మనెను. ఆమె ధూర్త. అట్లు చేయ లేదు. చేసి తి ననెను. అశ్మత్త గర్భవతి యయ్యెను. భర్తను వండుచినది పండు గోవునకు జేసినది గోవునకు గోకర్ణుడు పుట్టెను. ధుంధులీ తన శాస్త్రాలి పుత్రుని తన పుత్రు నెసికొనినది. వాడు దుష్టుడయ్యెను. అశ్మదేవునకు తోత పుట్టినది. భాగవత మనుసంధించి ధన్యుడయ్యెను. ధుంధులీ పుత్ర కల్పని వేశ్యలు పట్టి చంపిరి. వాడు ప్రేత మయ్యెను. గోకర్ణుడు క్రాద్ధములు పెట్టెను. ధుంధులీపుత్రుడు ధుంధుకారుని ప్రేతత్వము పోలేను. భాగవతపారాయణము చేయగా ప్రేతత్వము పోయి దివ్యత్వము కల్గినది. ఇది రెండవ గమనము.

ఈ రెండిటి కొక అతుకు నూహింప వచ్చును. అది తుదకు విశదము నయినది. మొదటి గమనమున తత్వమే యున్నది. కథకు సమన్వయము లేదు. రెండవది మానవకథ. తత్వసమన్వయము కల కథ. అట్టికథ యాసక్తి ప్రదము. అదియే ప్రశంస వర్ణింపించు వారలకు గావలయును. కావలగినది మహిమలో నున్నది.

రెండవగమనములో మాడ నొక తత్వ గ్రంథి యున్నది. అది యప్ర కాశ్యము కాదు. అశ్మదేవుడు జీవుడు. జీవునకు భౌతిక దేహము కన్న విద్యా

మను తపోమయ యజ్ఞమయ దేహమే ముఖ్యము. అది భాగవతామృత మన లభించును. ధుంధులీ పుత్రుడు ధుంధుకారి జీవుని దుష్టచిత్తము. అది అన్యప్రాప్తము. దుష్టచిత్తము పంచేంద్రియ వశమై హత మగును. గోకర్ణుడు జీవుని నిశ్చయాత్మక మయిన బుద్ధి. అదియే జ్ఞానజైరాగ్యముల గూడిభాగవ తభక్తి కలిగి యనుసంధాన మొనర్చును. ఆ విధి సర్వప్రదము.

ముఖ్య మగునది మరి యొకటి కలదు. అది లే కున్న నేదియు లేదు. మహిమలో నదియే ముఖ్యము. ఆసలు భాగవతము నారద ప్రేరణ మననె యవతరించినది. తద్విషయమై నారదు డుదుకొన వలసినది యిం దున్నది. అదియే సప్తాహదీక్ష. సనకాదులు దానినె యుపదేశించిరి. నారదుడు చేయించిన దది. గోకర్ణు డొనరించినదియు నదియ.

సప్తాహ దీక్షా యాగకాలలో ధుంధుకారునకు స్థలము లేక పోయిన దట. జెదురులో వాయువై దూరెనట. ఆ జెదురులో నేడు గ్రంధులు దిన మన కొకటిగా భిన్నము లయినవి. గ్రంథిభేదనము కాగా వాడు ధన్యు డయ్యెను. మానవుని జెన్నెముక జెదురు. అందును ఏడు స్థానము లున్నవి. మూలాధారాది షట్సుక్రములు దాటి సప్తమావరణము దాటిన బ్రహ్మమృ తము లభించును. ఈ యోగప్రణాళిక యిం దున్నది. అది సప్తాహదీక్షా రహస్యము. ఇది సనకాది విద్య. అందుననే భాగవత సప్తాహము ప్రతితము.

యోగవిద్యాసక్తు డయిన మిన్నికంటి గురునాథశర్మ సమాసక్తితో భాగవతమాహాత్మ్యమును అనువదించెను. కొన్ని యంశముల నచటచట స్వసంతృప్తికై విస్తరించెను.

ఇహ తు శయితావత్ర సుతౌ మే క్లిశ్యతః క్రమాత్

ఇదం స్థానం పరిత్యజ్య విదేశం గమ్యతే మయా.

దీనికి స్వేచ్ఛానువాద మొనర్చెను 1-76.

ఇట్టివి కొన్ని యున్నవి. మిన్నికంటికవి కోమలహృదయుడు. ఆత్మ జేవ కథా కథనమున నిది స్పష్ట మగును. ధుంధులీ భావములను ఇంక నట్టి విశేషములను లోకము చూచి చెప్పినట్లు చెక్కినట్లు గోచరించును. గంంపుటలో రాజనుపేంద్రవరము విజయవాడ నెల్లూరు లున్నవి. కవి కవిపరిచితములు. అనాట కాకపో వచ్చును. అయిన నేమి? ఈ నాటి

వాడుక కట్టిన కవికి నచ్చినది. కవివాడుకలు కవితలలో నేల రావు? తెలుగు నాటి తీసికొని వున్న మహిమలో నెన్నియో యున్నది. నెత్తబాపకు జయిన గురునాథశర్మ కవితా భావ్యతా సానత్తి ఫల మయిన యీ భాగవత మహిమ దాగినత జనత కవిత్వ ము సాదేయము. వివక్షితమును విడువక అన వేక్షిత మునె యందు కొనిక లెచిన చేయుట కవి కట్టినము కవి యయిన శ్రీ మిన్నికంటి గురునాథశర్మ తన కవిత్వ కీ విభాసము ధన్వంత నాసాదించు నని సంభావించెను. ఇట్టి చిత్తనాక మండర మండమ. గురునాథశర్మ గారికి వయసరిణికి రా నున్నది. కవిత్వ కీ నాటక కీ లెగిన యీ పరిణితి యీ పరిణితి, పరస్పరవిభూతి మండరమునై యుండుట నాకి. తును.

ఇక నిది నిగమనము. నన కామలాధ్యాత్మిక సమన్వయ సంభాతలు. సాధన వ్యత్యయము లోకమున గ లెగె నప్పుడు వారె సంప్రదాయము ప్రతిష్ఠించును. తదనునరణము మనకు కవిత్వము. భాగవత మాహాత్మ్య ప్రతిపాదకము అయిన యిందలి కథలలో స్వాత్మతాత్పర్యము లేదు. భక్తి జ్ఞాన వైరాగ్య ములకు వ్యక్తి రూప మాపాదించిన కల్పనము స్పష్టము. ఆత్మజీవుడు దుంధు కారుడు గోకర్ణము అను వ్యక్తుల విషయమై జీవగతి సంబంధమును స్పష్టము. ఈ కథ లం దిల్లు సమన్వయము చూచుకొని గ్రంధిభేదనము సంపాదించు కొనుట భాగవతయోగము. ఈ యోగ మె మఖ్యముగా అసలు భాగవత మును గూడ భావించుట సాధకపథము. సాధకపథ సంచారులు గురునాథ శర్మగారు భాగవత మహిమ ద్వారముగా కావ్యయోగమును నూచించిరి. భాగవతవిభూతి కావ్యవిభూతియై యవతరించుట సాధకుల కానందానుభూతి.

“భుక్తి నుక్తి వ్రదాం భక్తిం

జ్ఞాన వైరాగ్య సంహితాం

కావ్యయోగ సమాలీధాం

లోకా భజత ! భావితాః”

భాగవత గోష్ఠి
మార్గ కృష్ణ నవమి

జమ్మలమడక మాధవరామశర్మ.

గుంటూరు.

శుభ మస్తు.
అ విఘ్న మస్తు.

శ్రీమద్భాగవత మహిమ.

ప్రథమాధ్యాయము.

శ్రీమహితు సచ్చిదానం

దామల కూపుని బ్రకృతి నియామకు సృష్టి
జేమ లయ కారణుని స

ర్వామర పూజితుని దలంతు ♦ హరి హర నాథున్.

జనని యెడి జేర్చి చీ పో!

యని నవ్వించంగ బోసియగు నోట జగం

బును జూపి సంభ్రమము గూ

ర్చిన శ్రీకృష్ణవరమాత్మ ♦ హృదిని స్మరింతున్.

2

నకల విభూతు లందఱి కొసంగును దాను గజాజినంబు గ
ట్టికొనును, బాంప వేరుల ఘటించును జాబిలివంక పూవుల బె
న్నిక ధరియించు బూది మెయినిండ నలందు వృషంబుపైఁ బ్రపం
చకమునఁ దారు నట్టి ఘనశాంకర తత్త్వము నాశ్రయించెదన్.

తలి ని న్వాకిట నిల్చి పోవునెడ నేత ద్వామ హస్తంబునం
గలమా? కాత్తుకమా? వెలింగె బ్రమథుల్ కారాకులై రక్షరా
వళులా! యయ్యవిబాణపుందుటుములా! బాబయ్య! నీ వన్నిటం
గలవే! కాన గణాధిపుండ వయితో! కైకొమ్ము నామొక్కులన్.

పింగ జటా రంగున్ గృ

ష్ణాంగున్ గృష్ణాజినోత్త ధ రా సంగున్ స

త్సంగు నట చ్చుతిరసనో

త్సంగు దయాపాంగు వ్యాస ధ సంయమిఁ దలఁతున్. 5

అమలినభక్తి గొల్తు నిగఁమాంతములన్ గ్రహించి యెల్ల క

ర్మములఁ ద్యజించి ప్రవ్రజితఁమార్గము వట్టియొకండపోవ మో

హముననురాఁముద్దుకొడుఁకా! యని వ్యాసుఁడుపిల్వ దన్దయ

త్వమునఁ బ్రతిధ్వనించె దరుఁవర్గము తత్సకలాత్తు శ్రీశుకున్. 6

మనసిచ్చెనా? యెట్టి ధ మందమతికి నైన

నటచేతిలో మోక్ష ధ మగపటచును

గర్జించెనా? యెట్టి ధ గడుసరి బుధుడైన

దాసోహమని వల్కి ధ తప్పుకొనును

బోధించెనా? యెట్టి ధ భూరి శాస్త్రంబైన

ననఁటిపంజొల్చి పెట్టిన విధంబె

ఆనీనుఁ డయ్యెనా? ధ యానందమున నిర్వి

కల్ప సమాధిలోఁ ధ గ్రాలుచుండు

సంతత జ్ఞాన వైరాగ్య ధ సంయతుం డ

సఖుఁడు కల్యాణ పూర్వ కానంద భార

తీ యతీంద్రుఁ డస్మద్గుఁదేవుఁ డేను

వారి పాదపద్మంబులన్ ధ భక్తిదలఁతు.

కాళికా లింగముఁ ♦ గైఁబూని కాల్పడఁ
 దోడ్తెచ్చి శివరామ ♦ ధూర్వహుండు
 తన తండ్రి సప్త సుతానంబులను జెడి
 పోనీక పోషించె ♦ బుచ్చిరాజు
 'పరుచూ' ర్గామాధికారి యుదారుండు
 ధీరుండు నా మీతె ♦ పేరరాజు
 వ్రాయంగఁ జదువంగ ♦ వాదముల్ దీర్పంగఁ
 బ్రాథుఁ డయ్యెను శివరామ బుధుఁడు
 ఏరి ప్రపితామహుఁడు, తాత, ♦ కూరిమి పిత
 యన్న యెనలేని కీరితిఁ ♦ గన్నవారా?
 అట్టి లక్ష్యార్థునకు మదీయ జనకుపకు
 నా జనని సుబ్బమకు వందనము లొనర్తు.

8

వికృతి సంవత్సర మార్గశిర కృష్ణ దశమీ సామ్యవాస
 రంబున (3-1-1951) నా నిత్య కృత్యంబగు సహస్ర గాయత్రిం
 గావించుకొని శ్రీమద్భాగవత మహిమ వ్రాయ నిట్టిష్టదేవతా
 గురు నమస్కారము లొనర్చుచున్నాఁడ. దీనికిఁ దొలినాఁ డొక
 విచిత్రము జరిగినది. దాని నెల్లవారు నమ్మకున్నను సత్యము
 చెప్పెదను. పరులు నవ్విన నాకేమి? వికృతి మార్గశిర కృష్ణ
 నవమీతిథి వేకువఁ గలలో నొక్క పిశాల నేత్రుని దివ్యతేజో
 ముఖమండల సందర్శన మహాభాగ్య ముపరిధ్వా రమున లభించి
 నది. అమ్మఘారవిందము హరిదియో హరునిదియో గుర్తింప
 నైతిని. అమ్మఘరస్మిత రోచులు దవ్వుల నున్న నాపైఁ బ్రస
 రించుచుండెను. వేనకువేల జను లడ్డముంటచే దాపున కేగలే

నైతిసి, అవ్వల చవ్వచు నమ్ముఖింబము లోనికరిగె, నాకు
మెలకువ కలిగె. ఆనాటి సాయం సమయమున దనయింటి
ముంలగా నల్లంత చన్న నన్ను బెద్ద యెలుంగునఁ జీరి
మస్మిత్తుండు పరమ బ్రహ్మణ్యుండు యోగ వాసిష్ఠాంధ్రీకర్త
శ్రీమద్దూతి సాంబయ్యగారు 9

అందఱకు సులభముగఁ దెలి
యఁ దేల తెనుంగులొన † ననువాద మొన
ర్పందగుఁ జూచి యెరియి
చ్చెందద్భాగవత మహిమ † చెలువారు కృతిన్. 10

ఏను దమ కిష్టఁజే వా
గ్దానము చేయంగ లేను † దానిఁ జదివి యా
పై నెఱిగింతును భగవ ద
భీనుడ నే నెవడ నెయ్యది మొనర్చుటకున్. 11

అని పలికి వచ్చి యాలో
చన మొనరించితిని నంత † స్వప్నంబునఁ దో
చిన లోటిసూర్య తేజో
భునము స్మృతికి వచ్చి ధైర్య † కలితుండ నైతిన్. 12

అ రేయియే యా సంస్కృత కృతిం జదివి యనువదించ
సంకల్పించి నిదురించి మఱునాఁ డీస్తోత్రాదికము వ్రాయు
చున్నాడను. 13

ఉత్తమ మగు పద్మ పురా
ణోత్తర ఖండమున వ్యాస † సూక్తి మహిమ సం

- వత్తి కలదు తెలుగున నది
హత్తింపగ ముదలయిడితె! † హరి హర నాథా. 14
- భాగవత మహిమ నుడువగ
వాగీశుండో? శుకుండో? † వ్యాసుండో? ది
వ్యాగమమో? కాక పెర యెవ
డాంగగలడు తొమ్ము సఱచి † హరి హర నాథా. 15
- ఉన్నది యున్న టైటిగిం
తున్నే గ్రొత్త తలఁపులను † దొర్లింపఁ దదీ
యకాన్నత్యంబున శంకా
స్కన్న మతులు గాకుండయ్య † సజ్జనులారా! 16
- కతలో, వర్ణనలో, నా
స్వతంత్రతను జూపెదను రఃసం బుట్టిపడన్
మతిమంతులు దలలూపని
కృతి యేటికి? బీరువాలఁ † గృములు దినుటకే? 17
- * భాగవతము వ్రాసి పిదప
మూగగ నున్న నను మరలఁ † బురికొల్పితివే
భాగవత మహిమ వ్రాయ ద
యా గరిమ, నిదెంత పేర్చి! † హరి హర నాథా 18
- నీ లీల లద్భుతంబులు
బాలుని మాటలను వినఁగఁ † బాల్పడితివి నా
కేల మది సంశయ మ్మిక
నాలింపగదయ్య వినుతు † హరి హర నాథా. 19

కథాప్రారంభము.

కల మునులు సత్రయాగము

సలుపుచునున్న యెడ నైమిషమున శ్రీ వ్యా

సుల శిష్యుడు మహామతి

కలఁడు బహు పురాణవిదుఁ డొకఁడు సూతుఁడనన్. 20

ఆ సూతున కభివాదము

సేసి కథామృత రసం బశేషము ద్రావం

దోసిలి వట్టుటలో న

గ్రేసరుడగు శౌనకస్థి ధ కేలోద్భి యనన్. 21

నూతా! శమాది వట్కు స

మేతా! యజ్ఞాన బహు తిమిర విధ్వంస

ఖ్యాత ధివణార్కకిరణ

వ్రాతా! తాతా! యొకఁడు ధ ప్రార్థన వినుమా! 22

చెవులకుఁ బండువ యవుగతి

వివిధ కథాసారములను ధ వినిపింపుము భా

గవతుల కెటు భక్తి జ్ఞా

న విరాగ వివేక వర్ధనంబగు నొక్కో. 23

వైష్ణవులు మహామోహ మేపగిడిఁ ద్రోసి

వైతు? కి పాడు కలి నెల్ల ధ వారు ననుర

భావులై క్షేషముల మ్రగ్గువారె, వార

లెట్లు బాగుపడుదు రాసతిమ్ము దేవ! 24

పావనములలోనఁ దావన మైనది
శ్రేయములను మివల దావన మైన
దనఁకు! కృష్ణఁ జేర్చునట్టిది యొక శ్రేష్ఠ
మైన సాధనమ్ము దానతిమ్ము.

25

లోకసుఖము చింతామణి, దాన సంత
దలను గల్పవృక్షమ్ము లోకుల కొనంగు
తుష్టఁడౌ గురుండో యోగి దుర్లభంబు
పావనంబు వైకుంఠంబు దాదయఁ జేయు.

26

అనిన సూతుం డిట్లనియె.

27

శౌనకమునీంద్ర! నీప్రియంబైన ప్రశ్న
మునకు లెప్పుగా యోజించి దానితునయ్యు.
సర్వ సిద్ధాంత సార మ్ముదాసార పార
దూర ఘోర సంసార నిస్తారకమ్ము.

28

ఏది భక్తి వృద్ధి దానఁగించు? నేది శ్రీ
కృష్ణ దేవునకును దానియకరమ్ము?
దాని నీకుఁ జెప్పె దను వినుమా! సావ
ధాన చిత్తమునను దానకర్షి!

29

శ్రీ మద్భాగవతమ్మున్
స్వామి శుకమహర్షి కలిసి దానిన్
భీమాస్య కాలపర్వ
ద్దామ త్రాసాతిశయము దానిన్.

30

విను దానికన్న మఱొకటి

పొనువడ దించుకయు మడిని ♦ భూతము సేయన్

జననాంతర పుణ్యం బుం

డిన నే భాగవత మాతనికి లభించున్.

81

(శ్రీ) శుకమాని పరీక్షి స్మరేంద్రున

కతిముదంబున భాగవతము నెవ్వ

సభలోన నుండిన ♦ సమయంబు నందు ను

ధాకుంభ హస్తాలై ♦ నాకవాసు

లరుడెంచి శుకమాని ♦ కభివాదనము సేసి

వలికి రిట్లు స్వకార్య ♦ వరతఁజేసి

మునివర్య ! యిదె సుధాపూర్ణ కుంభము తెచ్చి

తిమి కథానుధనిచ్చి ♦ దీనిఁ గొనుడు

ఏము శ్రీభాగవత కథామృతము గ్రోలి

తనిసెదము మీరు నృపున కద్దాని నొసఁగ

నాత డయ్యమృతము ద్రావి ♦ యమరణుఁ డగు

వినిమయంబున కిది ఫలంబునఁగ నపుడు.

32

ఫక్కున నగి యిట్లనె నా

టక్కురి వేల్పుగమితో జటాధారి భళి !

యెక్కడి కథ! యెక్కడి నుధ!

యక్కట! మణికాచమొక్కఁడగునా? యెందున్,

33

అని వా రభక్తులైయుం

ట నెఱింగి కథామృతం బిడక పంపించెన్

ఘన భాగవతీ కథ ల

య్యనిమిషులకుఁ గూడ దొరకవయ్య ముసీందా ! 34

జనపతి మోక్షముం గనుట † సారసగర్భుడు సూచి విస్మయం
బునఁ దన సత్యలోకమునఁ బూనిచి త్రాసునొకండు తూఁచె సా
ధనముల నెల్ల, నేవియును † దాని గురుత్వము నందలేక పో
యె నపుడు సూచుచున్న ఋషులెల్లరు నచ్చెడివంది రాత్మలక

జనులు కనుఁగొనిరి భగవం

తుని భాగవతమ్ము భక్తితోడఁ జదివియు

నివ్వియును వైకుంఠమునకుఁ

జనియును గలి దీని కేది సాటి ముసీందా 36

మును నారద ముని పతికి

స్సనకాది మునీశ్వరులు ఘృణాపరు లగుచుక

వినిచిరి సప్తాహంబునఁ

బ్రణతశ్రేయః ప్రదంబు † భాగవతంబున్. 37

బ్రహ్మ సంబంధ సంపత్తింజేసి నారదుండు భాగవతంబు
నెఱింగి యున్నను సప్తాహ శ్రవణ విధిమాత్రము సనకాదులు
నారదున కెఱింగించి రనిన శౌనకమహాముని యిట్లనియె, 38

* సనకాదికుమార నారద సమావేశము. *

జట్ల జట్లకు ముడివెట్టి † చోద్యముగను

జూచుచుండు, నొక్కడఁ గాలు † సానిపి నిలువఁ

డట్టి నారదుండు విధిగ † నెట్టు వినెను ?

సనక మునులతో యోగ మే † చాయఁ గలిగె ? 39

అనిన నూతుఁ డిట్టులనియెఁ జెప్పెద విను
భక్తియుక్తమైన † భవ్య కథను
దాని నాకు శుకమహానుభావుఁడు రహ
స్యముగఁ జెప్పె నీకు † నది వచింతు.

40

కలదు విశాలాపుర ము
జ్వల నగరీవరము బహు విశాల నిషద్యా
వళి సుందరము నభస్మృ
క్షిలయ మనోహరము బహుళ † నృచయాకరము

41

అచ్చట వెలసిన † యశశ్శేష్యుం డొసం
గని వాంఛితంబులు † గానరావు
అచ్చటి తీర్థము † దవగాహన మొనర్చు
గాఁ బోవకున్న రోగములు లేవు
అచ్చటి క్షేత్రము † దుష్ఠి మోపిన వచ్చి
వాలని పుణ్యపుంజాలు లేవు
అచ్చటి గాలి మైసంటినఁ గలుగని
ప్రవిమలజ్ఞాన సంపదలు లేవు

భక్తిముక్తుల కయ్యది † పూల బుట్ట
సాధుకోటుల కయ్యది † సాము గరిడి
సర్వవిద్యల కయ్యది † సంతవాడ
కాపురము లక్షీకది విశాలా పురమ్ము

42

అం దొకనాఁడు నలుపురు ము
సింద్రులు సద్గోష్ఠికై విహృతి సల్పుచునుం

డం దపసి రతనము శతా

నంద సుతుడు నారదుడు కఠినంబడె నొకచో

43

నారదుడు వందనము సేయఁ నలుపురు వ్రతి

వందన మొనర్చి నారదుఁ నాలకము నె

గాదిగం జూచి సనకాదుఁ నాదరమునఁ

బలికి రిట్లు గంభీర నిఃస్వనము జోచ

44

ఏమి మునీశ్వరా! కుశలఁమేకద? యెక్కడనుండి రాక! నీ

మో మదియేల విన్నదనఁముం గనె? నెక్కడకేగుచుంటివో?

తామసముం బొనర్పక గత ద్రవిణుంబలెఁ జింతిలం గతం

జేమి? విముక్త సుగులకుఁ నీ తెఱఁ గొప్పదుగాదె నారదా!

నారదుడు సనకాదులకుఁ దాను గన్న తీర్థములం జెప్పుట.

నావును నారదుండు ఋషిఁనాథుల కిట్లనె నుత్తమోత్తమం

బీ వసుధాతలం బని గ్రహించి యిటం జరియించు చుంటిగో

దావరిఁ బుష్కరంబుననుఁ దానము సేసి వ్రయాగ మాధవుఁ

సేవలఁ దన్ని కాశిని వసించితిఁ గొల్పుచు విశ్వనాథునిఁ. 46

ధాత్రీకి భూషణం బయినఁ ద్వారకకుం జని మేఘ విద్విష

ద్వాత్రు రమా కళత్రు హరిఁగొంచి సవర్య లొనర్చితిఁ గురు

క్షేత్రము మెట్టితిం బిదపఁ నేతువు దాసితి రామలింగని

స్తోత్రము నిండఁ జూచితి ముని ప్రవరుల్ జని ధన్యమయ్యెఁబో

పొంగారెడి మనము వెలుం

గం గంటిఁ రంగనాయక శుభాంగము శ్రీ

రంగము కైవల్య రమా

త్సంగము వైష్ణవ మహావ్రజా సంగముఁ.

48

మఱియుఁ గల తీర్థములం

దరిసించుచుఁ దిరుగుచు వసుధాతలము ముసే

శ్వదులారా! యరసితి నెం

దరసిన శర్మము దోఁప ♦ దాత్ర నుఖంబుకా.

49

* నారదుఁడు సనకాదులకుఁ గలి విశేషములు చెప్పట *

చాగురే! యధర్మ ♦ సఖుడైన కలివేతఁ

బుడమి మివల బాధింపడుచు నుండ

సత్యమును దవంబు ♦ కౌచంబు దయయును

దాన మిచ్చుఁ గూడఁ ♦ గానఁ బడవ.

50

అర్జున! యేడఁగన్న జనులందఱుఁ బొట్టల నింపువారె బల్

బద్ధులు పల్కువారె పెరలం బెడఁగొట్టఁ దలంచువారె పె

రద్దికి నొగ్గువారె శ్రుతిరాజముఁ దిట్టెడు వారె పున్నెపుం

బుద్ధులు లేనివారె కడు ♦ మొద్దులె మోఱకులే గరాసులే. 51

అగ్ని యెదుట 'నాతిచరామి' ♦ యని ప్రమాణ

మాచరించి పెండ్లాడిన ♦ యట్టి వారె

యెండ్లారుల నెడఁబాసెద ♦ రొండె, మోస

గించి చరియితురొండె నేమంచు నొడువ.

52

అరరే! కడుపునఁ బుట్టిన

గరితల నమ్మకొని ధనముఁ ♦ గైకొనఁగా సా

గిరి యీ కలియుగ మందును

నరులా? రాక్షసుల? వీరు ♦ న్యాయమునెప్పుడా! 53

ఆలె గృహంపుఁ బెద్ద కలదన్నను లేదనినకా, స్వమాతయుం

జాలదు తండ్రి మాట కొనసాగదు సర్వము నిర్లయించి యీ

పోలికి సుచరింపు మని ♦ బుద్ధులు సెప్పుచు నుండువాఁడు త
తాన్వీలకుఁడేగృహస్థుఁ డిపుడాయెను జూపుల గొడ్డుగీమునకా
నదులును దీర్ఘము లాశ్రమ

వదములు యవనావృతములు ♦ పాపండాద్యు

న్మదితులు దేవాలయములఁ

గదిసి చెఱిచి రకట ! పెక్కుగతుల నిజేచ్ఛకా, . 55

లేఁడు సత్త్రియుండు ♦ లేఁడు సిద్ధ వరుండు

లేఁడు జ్ఞాని యొకఁడు ♦ లేఁడు యోగి

కలి యనియెడు పెద్ద ♦ కార్పిచ్చు చేతను

సాధనంబు భస్మ ♦ సాత్కృతంబు. 56

జనవదము లన్న విక్రయశాల లయ్యె

బ్రాహ్మణులు వేద విక్రయప్రవణు లైరి

అంగనలు స్వకీయాంగము ♦ నమ్ము కొనిద

రిట్టి కలిదోషములఁ గనుచిలఁ డిరుగుచు 57

* నారదుఁడు యువతీ వృద్ధులం జూచుట *

ఎవఁడు సేసెనొ ? కుండ ♦ లీండు ఫణామండ

లిం డాకఁ దాండవ ♦ హిండనంబు

ఎవఁడు నీరాడు గోప వధూ దుకూలముల్

గైకొని లేమాఁకుపైకిఁ బ్రాకె

ఎవ్వఁ డవ్వరుణు బ్రోలేగిన నంద గో

వుం దెచ్చె డెంద మానంద మొంద

ఎవఁడు నూపెను నిజాకృతి సుందరతను గా

లిందిలోఁ గాందినీనందమునకు

బ్రహ్మ గాంధర్వ సీత మేఘవాఁడు వాసె

వాసిఁ గై సేసి వేసాలుఁ గాసివడిచె

నట్టి క్రేకృష్ణు లీలల ఁ కావటము

యామున తటము ముక్తికన్వా నటము.

58

ఆరయఁ జేరఁ బోతి నట ఁ నావల నావుల కోకదానిఁ గో
కారిని జేరికిం గొనని ఁ యాస్యము వానిఁ బ్రశస్య దాని క్రొ
వ్వాఱడి వుచ్చు ముద్దు నడఁయంగులదాని ననంగు భృంగుల
న్గేరెడు కొప్పుదానిఁ దరుఁజే న్ననఁబోజే నొకర్తుఁ గాంచితిన్.
వేసవి తటి యేళ్ళఁతో సరిగా సిరల్

బయటఁ బడియె నెత్తుఁవట్టి పోవ

బొటియల నిటుకు తామర లట్లు బొమ్మ గుం

టలబోనఁ గన్నుల ఁ డంగి యుండె

తేమ లేని పయిరుఁతీరునఁ బలుచనై

వెండ్రుక లన్నియు ఁ వెలరు వాకె

వడమటఁ బొడము నాగడవల వడువున

నొడలిపై నెల్లెడ ఁ ముడుత లడరె

పట్టు తప్పి యుగంబులు ఁ వడఁకఁ దొడఁగె

నిడుద యూర్పు గాడ్పులు మాత్ర ఁ మడరు చుండె

నిట్టి యిరువురు వృద్ధు లఁయ్యెడ ధర్మితిఁ

గదలి మెదలక పడియూడఁ ఁ గంటఁ బడిరి.

60

* యువతి వృద్ధులం గూర్చి విలపించుట *

యువతి వృద్ధుల ప్రక్కఁ గూర్చుండి ఖిన్న

వదనయై బొట బొట నశ్రు ఁ వారి బిందు

లురలి చెక్కిళ్ళపైఁ బడుచుండ రోద
నంబు నేయుచు నిట్టు లనం దొడంగె.

61

బిడ్డలార ! యెంతఁచెడ్డ కాలము వచ్చె
నాదరించు వారు ఁ నాదరువును
జూపువారు లేక ఁ గ్రుక్కవలసి వచ్చె
నూఱడిలుఁడు ధైర్యమూని నిలుఁడు.

62

ఉన్నది లేనిది యెఱుంగరు
చన్నది తిన్నదియు నెఱుంగఁజాలరు పరు లే
యన్నది చేసిన దెఱుంగరు
గ్రన్నన నీపాటులేలఁగలిగెను మీకుఁ ?

63

దూషించిన భూషించిన
రోషింపరు తోష మొందఁరు శరీరమ్ముకొ
ళోషింపఁజేయ రెలమిం
బోషింపరు మీకుఁగూడ ఁ ముప్పు గలిగెనే ?

64

తెలిసికొనరు వలువ మెయిం
గలదో? లేదో? వడినది ఁ గ్రామమో? వనమో?
నిలిచితిరో? కూర్చుంటిరో?
పిలిచినఁ బలుక రదియేమి? ఁ ప్రియగుతులారా !

65

అయ్యో ! వీరిని గాపాడుఁ ఁ డన్నలార !
ఆశలియొ దప్పియో చూడుఁ ఁ డయ్యలార !
చెవులు మూయరే నాడి వీఁక్షింపరే మ
హానుభావు లీదెన నెవ్వఁరైన లేరే ?

66

అని పలవించుచుం దెసల * నారయుచున్ మునుసల్క కంతలో
నన యుచితోపచారము లొనర్చుచుఁ దత్తటి మొందుచున్న న
వ్వనితను జుట్టుముట్టి మగుఁపల్ మఱి కొందఱు బుజ్జగించు చొ
య్యవ నుట్టిలతో విచకుఁచమ్మరొ! వందురఁబోకు ముచనన్
సను దవ్వలనుండి యడైల్లఁ గాంచి

యేమి యాచుఁఖి? మీమూక * యేమి? తెలిసి

కొనియెడం నాక యచి చెంతకుం జనంగ

నన్నుఁ గని తేచి యువతి వంజన మొనర్చి.

68

రండు దయచేయుఁడు తమ దర్శనము కతన

నా యెడందలోని వనట * నాశ మయ్యె

సాధు దర్శనంబునఁ గలుఁపములు దొలఁగు

నెంత భాగ్యమో మిముఁ గంటి * నిట్టియెడల.

69

తమవంటి సాధువులను

త్తమ దర్శన మొసఁగి లోక * తతి పాపములన్

దమియింతు, రింక నొకవా

కృముఁ బలికిన ఫలముఁ జెప్పఁనలవియె నాకున్.

70

* నారదునకు యువతి తమ వృత్తాంతము చెప్పట *

నావుఁడు నే నిట్లడిగితి

నీ వెవరమ్మ? పడియున్న * వృద్ధులెవరు? లీ

లావతులు వీరలెవ్వరు?

నీ వేడ్చెద వేలనమ్మ * నిఖిలముచెప్పుమా!

71

అనఁగ యువతి పలికె * నయ్య! నే భక్తిని

గాలవిశత వార్ధకమును గన్న

సూను లీ యిరువురు † జ్ఞాన వైరాగ్య వి
ఖ్యాత నామములను † గన్నవారు.

72

గంగాదులు నా శ్రమ మడఁ
గంగాఁ గొలుచుటకు స్త్రీల † గతి వచ్చిరి వే
గం, గాని సురల కొలు నెసఁ
గంగాఁ గూడ సుఖ మెడఁదఁ † గలుగదు నాకుఁ.

73

ఆలసింప సాగు మొకింత † యాలకింపు
మామకీన వృత్తము చందఃమామ ఘటిక
చాలఁ గలదయ్యె యైన వాఁచాలఁ గాను
దాన సంక్షేపముగఁ జెప్పుదాన వినుము.

74

ద్రవిడ దేశమున † నవతార మెత్తితిఁ
బెరిగితిఁ గర్ణాట † తృధివి మీఁద
నంత మహారాష్ట్ర † మం దించుకించుక
సన్నగిల్లితిని ఘూర్జరమునందుఁ
జాగులే! దుష్ట పాపండులు దుండగుల్
ఖండించి రీయంగ † కములఁ బట్టి
యేమి చెప్పుదుఁ దండ్రీ! † యిట్టి యాపున నేను
గొడుకులతో నెంతో † గోడు గుడిచి

ఆవలం దాసితిని వైష్ణ † వావనమ్ముఁ
బావనమ్ము శ్రీకృష్ణ బృంధావనమ్ము
నచట రమ్యనైతి నవీన † నైతి యువతి
నైతి సుందరినైతి దివ్యాంగ నైతి.

75

నా నుతులు జ్ఞాన వైరాగ్య + నామకులు శ్రీ
మమ్ము సెంది యచ్చట విశ్రమమ్ము గొనిరి
శయితుల స్వీడి నే విదేశముల కరిగి
తిరిగి వచ్చితి నయ్య బ్రహ్మ ఋషివర్య !

76

ముదిమి చేత మివుల + నద నద వడుచున్న
కొడుకుఁ గుఱులఁ గని + కుందు చుంటిఁ
దల్లి నైన నేను + తరుణి నౌట యదేల ?
యకట ! సుతులు వృద్ధులగుట యేల ?

77

మువ్వర మెందు నొక్కటనఁపాలుచు నుందుము వీడియుండలే
మవ్వను గాన నే ముఁలిచాట కుమారులు గాన వీరలు
జవ్వనమందు నుంట యిది + సాజము లోకము - పాడి యట్లుగా
కివ్వధి మార్పు గల్గుటకుఁ హేతు వదే మొకొ ? చిత్రనుయ్యడి.

యోగీశుల కెఱుక వడని

బాగోగ్గు లెసంగ. విద్ది + వచియింపు ఘృణా
సాగర ! ని న్నట్టెకనన్

లోఁగడ నిను జూచినట్టులుగ స్ఫురియిం

79

తనకుం దానయి వెంట వచ్చెడిని జంత్రం బాత్మ శిష్యుంబలె
గొనవేలంటక యున్న దంతులవె పల్కున్ శ్రీహరి ! యంచు, మి
మ్మునుగన్నప్పటినుండినాయవయవం బుల్ సర్వముంబుష్టిసొం
దెను, నాతండ్రివి నారదుడవటె సంజేహంబు గల్గెంగడ !

80

అనఁగా నత్తుడు నవ్వుచు నే నిట్లంటిని.

81

* యువతి ప్రశ్నములకు నారదునుత్తరము *

అమ్మ! విషాద మందకు దయానిధి కృష్ణుడు మాధవుడు సౌఖ్యములు నీకొసంగఁ గలఁడందుకు నందియ మందఁబోకు నే నిమ్ముగ దివ్య దృష్టిఁ గని ధ యెల్ల విశేషముల న్వచింతు న త్యమ్ముగనంచునొక్కక్షణమాగ్రహించి యిటుల్పచించితిన్. అమ్మా! విను మిద్ది మహా

గ్రమ్మైనది కలియుగమ్ము ధ గాన సదాచా

రమ్ములు యోగమ్ములు సుత

వమ్ములు సర్వమ్ము మూలఁ ధ బడినవి తల్లీ!

83

జనములు దుష్ట కర్మములు సల్పు చఫూసురులైరి యెందుఁ గ న్నను గవల స్యభావులై కఠినంబడుచుండిరి తల్లీ! చూడు స జ్జనులు విషాద మందెద రసాధులు పొందెద రాత్రుల న్ముదం బునుధృతిగల్గి నిల్వఁబడు పూరుషుడేబుధ వాచ్యుడయ్యెడిన్.

వినఁ గనఁ దాకం నూడని

యనేక పాపి తతి వృద్ధియై యేటికి నే

డనయమ్ము బరువు పెరుగఁగ

ననంతు వేతలలు విఱుగు ధ నమ్మా! భక్తీ!

85

ఇట్టి యిక్కాలమం దెవ్వఁడేని యొకఁడు

గూడఁ గొడుకులతోడి నికఁజూడఁ డమ్మ

కేరి కామాంధు లాచువేక్షింతురు భవ

దాత్రులు దాన శిథిలాంగులైరి వీరు.

86

బృందావనమున కరుదే

రా దారుణ్యంబు క్రమ్మఁజ న్నీకు మహా

నందముగ నందగించె ము

కుంద చరణ భజన విందుఁ † గుందదు దేవీ ।

87

బృందావనమున భవ

న్నందనులను విడిచి వైచి † నరులు సదా ని

న్నుం దను యెడందలం దెల

మిం దలపోసి భజియి త్రఃమేయ గుణాఢ్యా !

88

కుందా ! గోవిందా ! యర

విందాయతనయన : సాధుః † బృంద ప్రణతా !

వందారు నందదాది ము

నీందా ! నంద సుత ! యిదిః † రేశ ! ముకుందా !

89

అని బృందావనమున శ్రీ వృద్ధాదులు పాటలు పద్యం
బులు శ్రీరసలు మున్నగువానిం బాడెదరు.

90

ఏయింటఁ జూచిన † హే కృష్ణ ! హే రామ !

హే హరీ ! యనియెలుఁ † గెత్తువారె

వీధిఁ గాంచిన † హృద్య వాద్యములతో

శ్రీహరి గానంబు † సేయు వారె

వీయవస్తునఁ గన్న † బృంద బృందంబులై

కృష్ణా ! యటంచుఁ గీర్తించు వారె

ఏచోటఁ జూచిన † నిందిరేశా ! ముకుం

దా ! యంచు భజన మొనర్చువారె.

ఎల్లెడల నూర్వ పుండ్రంబులెల్ల యెడలఁ

దొలసివేరు, లెల్లెడలను † జిలుగు చిల్ల

కచ్చడములు బృందావన ధ్రువామ మెల్లఁ
దల్లిరో! భవ త్ప్రియ రాజధాని గాదె. 91

తాకు వాకుఁ దలఁచు వారులేక నీ కు
మారకులు జరా భారావిదూరులైరి
కొంచె మాతృ సుఖార్థము ధ్రువార్కు చుండి
రంతియే యలందురకు మహిమా! యెడంద. 92

* పరీక్షిత్తు సల్పిన కలినిగ్రహ విషయము. *

ఇట్లేచు బలుక నా సతి
యెట్లూ! యభిమన్యు పుత్రుఁ, ధ్రువ కలిగాఁ డీ
పాల్లు పడకుండఁ జెల్లకు,
గల్లకుఁ గట్టి పడవేసెఁగదె సురమునీ! 93

నృపతిచేత బంధితుడైన ధ్రువ దురాత్ముఁ
డెట్లూ తప్పించుకొని చరియించు చుండ
నఖిల సార మేగతి మాయమయ్యె? నయ్య!
కృష్ణుఁ డీ యధర్మస్థితి ధ్రువేటికోర్చె? 94

ఈ నా సందేహములఁ
బోనాడుము మిమ్మువంటి ధ్రువ పుణ్యాత్ముల వా
చా నిర్మలామృతంబుం
బాసము సేసి సుఖించువారము గామే? 95

అనమాటల్ విని యవ్వడంటి నిటులమా! భక్తి నీ సందియం
బును బావం గలవాడవిన్నవిమలాంభోజాత్ముఁ డా కృష్ణుఁ డే
దినమం దీ ధర వీడె నా దినమునందే వచ్చినాఁ డెల్ల సా
ధనముల్ పాడొనరించునట్టికలి మర్త్యశ్రేణిఁ బీడింపఁగన్.

ఉత్తరవట్టి దిగ్జయ సమున్నతః గ్రామచ నొక్కనాడు గో
సత్తముఁ దన్నుచున్న కలిఁజాబ్బునఁ గాంచి యుదేమి! కూర! నీ
కుత్తుక నుత్తరింతునని ♦ క్రోధముతో నశిపుత్రి నెత్త వాఁ
డత్తజీఁ దత్తజీంచి శరణించుఁ బరంబుల వ్రాలె దీనుడై. 97
అప్పుడు జేఁడు వాని జము ♦ నుతక సీమకు నంపఁ బోక యీ
మొప్పియయన్న నేసుతకముల్ ఘోరహానిములున్నమాధులుం
దప్పక యీని సత్ఫలము ♦ తామఁదాక్షుని కీర్తనంబున
జ్ఞోప్పడు నంచు నీ కలి మఁచుమృత్యులకై తమియించెనాతనిక,
కలి యున్నపు డొకవరి నేక

జలజనయచు కీర్తనంబు ♦ సత్సేవక జాబ్బుక

దలఁపఁ జరకాల తపముల

నోలయచి ఫలము సమకూరు ♦ నొక సమునమునకా. 99

పూవు కందకుండఁ ♦ బూదేనః గోసనెడి

బంధరంబువోలె ♦ బార్థివుండు

కలి గతింపకుండఁ ♦ గలి ఫలంబులచు గా

నంగ నెంచె నెంత ♦ నైపుణంబు!

100

వృకంబువోలెగలిపురుషుండధీరులనుబ్రమత్తులనుబొంచి
యండిబాధించుంగాని ధీరులనప్రమత్తుల నేమిచేయలేడని విష్ణు
రాతం దభిమన్యుతనయండు కలినిస్థాపించెను. ఇంకఁబదార్థంబు
లసారంబులైనతెలుగువిశుమనయేనుభక్తిదేవితో నిట్లుపలికితి.

* వదార్థము లసారములైన తెలుగు. *

చెడవనుల మివులఁ ♦ జేయు చుండుట సార

మెల్ల యెడల నుండి ♦ పొల్లు వడియె

బుడమిలోఁ బదార్థములు గింజలేని తు
వమ్ము లట్టులున్న ధ వమ్ము నేడు. 102

కూటి కాసనేసి ధ గుడిసె గుడిసె లోన
నరుని నరుని కడను ధ బరమ భాగ
వతము గాథ ద్విజులు ధ పతియింప సాగి ర
ల్లగుట దాని సారధిమారి పోయె. 103

నాస్తికాధములు మఱిహా క్రూరకర్మలు
హింసకులును బాపులెత్తి వచ్చి
యాక్రమించి యుండిరా కారణమృగ
దీర్ఘ సారమెల్లఁ ధ దీక్షి పోయె. 104

కల్లరీగ్రు వెచ్చఁగాండ్రు ముంగోపులు
నాసపోతులు పిసిఁనారి వాండ్రు
హీనులెల్ల వచ్చి ధ యెగఁబడిరి తపంబు
సార మందువలన ధ మూరిఁ బోయె. 105

మనసు గెలువ లేని ధ మందులు లోభులు
నికృతి పరులు వేద ధ నిందకులును
శాస్త్ర హీనులు దన ధ చాయకు వచ్చుట
ధ్యానయోగ ఫలము ధ మ్లాన మయ్యె. 106

కన్న మి న్నెఱుంగకి నాతు ధ కలను గూడి
నుతులఁ బుట్టించుటకు మహా ధ శూరు లంట
ముక్తి కన్య సాధింప నశక్తు లంట !
దున్నలొక్కొ? సాండిత్య సంపన్నులొక్కొ? 107

సంప్రదాయాగతమగు వైష్ణవత యెచట
వై నం గలికమునకుఁ గూడఁ ♦ గానిపింప
దకట ! యిట్లు ప్రళయము ముంచుకొని వచ్చెఁ
గాన వస్తు సారం జెల్ల ♦ కడలఁ జచ్చె. 108

అవ్వా ! యిది యుగభర్తం
జెప్పరి నన్న ఫలమేమి ♦ యిది యంతె యటం
చ వ్వనజాతుఁడు చూచుచు
నవుచు నున్నాఁడు వతిఁ ♦ నర్పక పజ్జక. 109

అనఁగ భక్తి యిట్లులనె భన్యరాల నా
వంట వండి నీవు ♦ కంటఁ జడితి
సాధు దర్శనంబు ♦ సర్వ సిద్ధి కరంబు
గాదె లోకులకు జగత్ప్రపూజ్య ! 110

అదృతి నీవు వల్కు నుడు ♦ లల్లన వీనులఁ జేర్చి కాదె ప్ర
హ్లాదుఁడు గెల్చె దుస్త్వజమునచ్యుతు మాయ చడె! నీకృపా
శ్రీ దయవాఱఁ గాదె! పడఁ నెన్ ధ్రువుఁ డుత్తమమైన స్థాన మే
నాఁదలఁ గేలు మోక్షు సకలార్థ విధాయక! మానినాయకా!
నారద ! శారద నారద
దారద తార దర శారదా రద దేహో
దారద మారద యోగ వి
శారద సారద వచః ప్రసార దయాభీ ! 112

అని భక్తిదేవి యేమేమియో పలికి నమస్కరించె నని
నారద మాసింద్రుండు సనక సనందన సనత్కుమార సనత్కు

జాతులకుం జెప్పెనని సూతుండు శౌనకాదులతో వక్కా
ణించెను. 113

మంజుభాషిణి॥ నిగమాంతవేద్య ! కమఃసీయ విగ్రహా !
జగదీశ్వరా ! సకలశక్తి భాస్వరా !
ఖగ గోప వాహ ! కలి ♦ కల్మషాపహ !
దిగఙ్గళ మహాళి మణిదీప్త పాదుకా ! 114

—: గ ద్య ము :—

ఇది ఉభయ భాషా ప్రవీణ వేదాంతపారీణ మిన్నికంటి
గురునాథశర్మ ప్రణీతంబైన శ్రీ వద్మపురాణోత్తర
ఖండస్థ శ్రీమద్భాగవత మహిమ మందలి
భక్తి నారద సమా గమంబును
ప్రథమాధ్యాయము.

శ్రీ భక్త మస్తు.
ఆ విష్ణు మస్తు.

శ్రీమద్భాగవత మహిమ.

ద్వితీయాధ్యాయము.

శ్రీభారతాద్వైతీగా

భా! ధరణీధరవశేణ్యః + తల్పానల్పా!

సాధారణ్యేతర భ

క్రాధారాంఘ్రివనజాతః + హరిహరనాథా!

అవధరింపు, మవ్వల సూతుండు శౌనకాదుల కిట్లనియె,
నారదుండు సనకాది మహర్షులతో మహాత్ములారా! పిదప
వినుండు. నేను భక్తితో నిట్లంటి. 2

* నారదుండు భక్తి సుదోధించుట *

ఏల వృథాగ వందురెదఁ + వింతటమాను మనంబులోపలకా
శ్రీ లలనా మనోహరుని + శేషశయానుని హైమచేలు ను
త్రాలభువా చతుష్టయ సుదర్శన శంఖ గదాబ్జరమ్ము గో
పాలుభజింపు మాతఁడె శుభంబు లొసంగునడంచిదుఃఖముల్.

బాలిక! మున్ను కౌరవ సభాస్థలి సాధ్వీ మహాపవిత్ర బాం
చాలినిదువ్వుఁజొక్కఁడు రుషావశుఁడై మెయికోకలూడ్చుచోఁ

బాలనముంచొనర్చిన కృపానిధి యిప్పుడు లేడటమ్మ ? నీ వేల దురంత చింతఁ దపియించెద ? వా విభునిం దలంపుమా ! 4

వంత మడేల నీకు ? వలవంతలఁ జిక్కి కృశించినారమో కాంత ! పరాభవింపకుము కావుము చూడుము వేర్ని, మొక్కఁగా నెంతటివాఁడు నే నఱకునే ? కరముల్, హరి ! యంచు గోపికా కాంతలు వేడ శ్రీవరుఁడు కావడె ? యాతఁడు నేడు లేడటే ?

అదియును గాక నీవు హరి కత్యధిక ప్రియభార్య, వాదయా స్పదుఁడునునిన్నుఁ జూచు దనఁ ప్రాణముకన్నను మిన్నగాభవ ద్వదనమునుండి యే పలుకువచ్చునో ? దానినిజేయు, నీవు పిల్చెదా యతి నీచునింటికిని జెచ్చెర శ్రీహరివచ్చుఁ గాదటే ! 6

“జ్ఞాన వైరాగ్యములు ముక్తి క సాధకములు మొదటి మూఁడు యుగములలోఁ ; క బూజ్యురాలు భక్తిదేవి యీ కలిని గేవలము తానె బ్రహ్మసాయుజ్య మిచ్చెడి క రాణిసుమ్మ ”

7

అనుచు నిశ్చయించి క యానందచిన్మూర్తి యా పరాత్పరుఁడు దయామయుండు హృదయచరిత సుందరిని గృష్ణ వల్లభ నిన్ను సృష్టి సేసి క నిలిపెనమ్మ !

8

ఒకనాఁడు శ్రీహరిఁ మొద్ద నంజలిపట్టి నిలిచి స్వామీ ! యేమిసలుపుదాన నానతిమ్మంచు నీవడుగ నాతండు మ ద్భక్తులఁ బోషింపవలయు నిదియె

కార్యమంచును బలుఁకంగఁ జిత్తమటంచు
నాడితి వందుల † కలరి యతఁడు

జ్ఞాన వైరాగ్యాఖ్య † సూనుల ముక్తినాఁ
బడునొక్క దాసి నే † ర్పడఁగ నిచ్చె

భవ్య వైకుంఠ పురమున † భక్తపోష
ణంబు నై జహపమునఁ బొసర్చు కొనుచు
నవని భక్తులకొఱకు ఛాయా స్వరూప
మమరఁగా సృజించితివి నెఱయ్యంబు మీఱ.

9

జ్ఞాన వైరాగ్య ముక్తులు † సరసనుండఁ
బుడమిఁ దిరుగుచుఁ దొలుతటి † మూఁడు యుగము
లమితమోదంబుతోఁ బుచ్చితమ్మ ! చీకు
చింత లేమియు లేక వ్రతసిద్ధి కెక్కి

10

కలిలోఁ బాపండ్ల మత
స్థులు వీడింపంగ ముక్తి † సుందరి క్షయరు
క్కలిత యగుడుఁ బంపితివా
నెలఁతను మరలన్వీకుంఠ † నిలయమ్మునకుకా.

11

ఎప్పుడయిన నీవు తలఁచి
నప్పుడు మాత్రమై ముక్తిహర్షము మదిలో
నుప్పతిలఁగ వచ్చు మరల
నువ్వరవీడిఁ జనుచుండు † నుదితాజ్ఞ మెయికా.

12

జ్ఞాన విరాగాఖ్యుల స
త్సానులఁ జెంత నిలుపుకొని † చూచెడుకాసి

మానవు లుపేక్ష సేయుట
చే నివ్వడు వృద్ధులెరి † చేష్టలు నుడిగెన్ 13

ఐనను జింతిలకుమ యే
దైన నుపాయంబు చూత † మంగన! కలినికొ
బోనాడకు దీనికి సరి
యైనది యే యుగము కాదటంచు నెఱుంగుమీ 14

అన్య ధర్మమ్ములను విడనాడి యుత్స
వముల మున్నిడు కొని నిన్ను † బ్రతిగృహమునఁ
బ్రతి మనుష్యుని యందు స్థాపన మొనర్తు
నట్లు చేయనో హరిదాసు † డనకునన్ను 15

కలి నే జీవుడు నిన్నుం
గలియు సతఁడు ఘోర పాతకములు సలిపినకొ
జెలఁగుచు భయరహితుండై
యలముకొనుగ గృష్ణ మండిరాంగణ భూమికొ 16

ప్రేమ భక్తి యెవని † హృద్వీధి నిలుచునో ?
యమలుడగుచు వాడు † యముని గనఁడు
దైత్యదానవులును † దయ్యముల్ భూతముల్
భక్తిపరుని దాకి † బ్రదుక లేరు 17

జ్ఞానమున నైనఁ గర్మముల్ † సలిపియైన
శ్రుతులు చదివియైనఁ దపంబు † జొచ్చియైన
హరిని గనలేరు భక్తిచే † సరయఁ గలరు
నాకు ప్రే సెలంతలె ప్రమాణమ్ము నుమ్ము 18

ఇలలో సహస్ర జన్మం

బులు దాల్చిన గాని భక్తి + పుట్టదెడందం

గలి భక్తియె, కలిభక్తియె,

కలిభక్తిం గృష్ణుఁ డెదుటఁ + గంతులు వైచుక

19

దుర్వాసో ముని సమధిక

గర్వంబున భక్తుఁ దిట్టఁగా నేమయ్యెక?

సర్వ భ్రష్టుండగు నీ

యర్హిక్ భక్తులను జెఱచు + నెవ్వడైనక

20

చాలును వ్రతములు, మఖములు

చాలుక, దీర్ఘములు యోగఁచయములు చాలు

జ్ఞులును జ్ఞాన కథావళి

పోలంగా భక్తి యొకఁడె + ముక్తి నొసంగుక

21

భక్తి ప్రభావ మిట్టిది

ప్రాక్తన ఋషివద్య లిట్లె + భాషించిరి నీ

శక్తిని నీవు మఱచి దై

నోక్తులు పలికెద వొకింత + యోచింపు మదిక

22

అనియే నుద్బోధింప స్వమాహాత్మ్య మాలించి భక్తి
దేవి క్రమక్రమ వ్రవర్థమాన సర్వాంగ పుష్టి సంయుక్తయై
మహోల్లాసముతో నిట్లనె.

23

బళి ! బళి ! నారద ! నీ యు

క్తుల వింటి న్ముదము గంటి + కూరిమి యిటు ని

శృంగముగ నాపై నీకుం

గలదే ! మది మిఱచ నెపుడు * గణ్యుడవేపో.

24

ఓ త్రిజగన్నున ! నాధు చ

దీతా ! నాబాధఁ గుటచి * ద్రెంచితి, వింకం

బుతులు నిశ్చేతనులై

భాత్రిఁ బడితి వీ జే పెదపునక దయన్.

25

అని భక్తి ప్రార్థించె నని సూతుండు శౌనకాదులతో
నిట్లనియె !

* నారదుఁడు వృద్ధుల మేల్కొల్పు యత్నించుట *

భక్తి సలుపునట్టి ప్రార్థన మాలించి

నారదుండు సద్గుణా వరుండు

కేలఁ దట్టివారి * లే లెండటంచు బో

ధన మొనర్చు సాగె * దాపు నేరి

27

లేరా ! జ్ఞానా ! లేరా !

వైరాగ్యా ! లెండు లెండు * వడిగా నని య

వ్వారి శ్రవణ రంధ్రంబులఁ

జేరిచి నో రఱచె జెవులు * చిల్లులు వడఁగన్.

28

ధనధాన్యంబులు వస్తువాహనములు * దారాత్మజాపుత్రసుహృ

జ్ఞనబంధుల్ మడిమట్ర గొడ్డులును గోదల్ మిద్దెలు నేడలున్

గనసంపదము సశ్వరంబె స్థిర మొక్కండైనలే దేల వీ

నిస్రబేయించుటమోహమందుటయింక * మేల్కొమ్మవైరాగ్యుడా !

నినుబీడించుచు దుఃఖపెట్టు ప్రజపై † నీకేలరామోహ మొ
య్యసగన్పించి క్షణఃకులోనగనుచాఁటా వస్తులంగోరుటా?
వనటప్పీకయి నీవెతెచ్చుకొనుటా! † వైరాగ్య! మేల్జొమ్ము ని
త్యనిరూఢంబగు వస్తువుస్వీకరించి బ్రహ్మానందముం బొందగఁక.

ఎన్నఁడొవచ్చి కమ్మకొనియెంజుమి నిన్ను నవిద్య దానిచే
నన్ను వవాఁడనంచుఁగల † దన్యమటంచుఁగలంకినంచు నీ
వెన్నుకొనందొడంగితి విశి! తెరఁజిమ్మి స్వరూపమారయం
గన్నిను నీవెఱుగుకొనఁగన్నులు దెర్వుము తెమ్మజ్ఞానుఁడా!

చేరితి వేలరా? కటికిఁచీకటిలోన హృషీక మెద్దియు
దూరని తావునకా సుఖ మొ? దుఃఖ మొ? తోవసగీమునకా దమః
పారము ముట్టిపాడవునఁవస్థలదాటి స్వయంప్రకాశ రే
ఖారుచిరుండవయ్యెదవుఁగాక సుషుప్తిని వీడు జ్ఞానుఁడా!

దొరవయియుండి యయ్యహముతోఁ జెలికార మొనర్చిత వైమై
మఱచితివంతనిన్నుఁబడిమందియు నైదఱలున్న పెద్ద వం
జరమునవైచిరావయిఁ బోసంగిన విట్టి యవస్థలెల్ల నీ
మఱకువ మట్టిగాను కొఱఁమాలిన నిద్దుర తెమ్మజ్ఞానుఁడా!

కలహృద్వీధినిగొండనెక్కిన భవతాత్మాయంబుఁగన్గొందు వా
వలఁగన్నుల దెఱవంగ మంచమువయింబన్నుండియేయుందు వ
క్కలలోఁగొండకునీకు నాదరువెదో? కన్గొన్న దెవ్వండా? యె
ట్టులో? యేతావుననుండియో? యరయదో? హోలేపరాజ్ఞానుఁడా!

కలలో వేటుగనున్న నీదుతనువుఁగన్గొంచు నున్నాఁడ వ
తులతఁజూడవా? ప్రాతిభాసిక జగత్తోటంబలెంజూవిభా
సిలు జాగ్రద్దశలోను నిపకలమీఁచిత్రంబు మూలస్థితిం
దెలియంగన్నులు విచ్చిమేలుకొను గుప్తికవీడు లే జ్ఞానుఁడా!

చెన్నటి దేహబంధమునఁజిక్కినఁజిక్కితి కీడులోన మే
లన్నటు లీశరీరమెసలారి నయిప్పుడ దేవులాడు కొ
మ్మన్న పరమ్మ పిమ్మట రంవంతయు లాభములేదు నిద్రలం
గన్న నైహికంబులనుఁగాలముఁబుచ్చకలెమ్మ జ్ఞానుఁడా!

ధారుణినైన, ధర్మముఁదాయము చే దివినైన నింద్రియ
ద్వారముచే లభించుగుఱివర్గము నిత్యముగాదు వెండియుం
జేరుచు మాతృకుక్షితతిఁజీ! యిటుక్రిందికి మీఁదికాసులో
దారమునాఁజరించెదవెఁతానది చాలునులే విరాగ్గుఁడా!

అని యిట్లెన్నేని గతుల నారద భగవానుండు మేల్కొల్పు
పాడెను.

వేదాంత వేద గీతా

నాదంబులు పెక్కుమార్లు • వచరింపఁగఁ ద

న్నాదంబులు చెవులం బడి

మోదించి కదల్చి రంగముల నెట్లెట్లో.

29

తనువులు కదలిన వంతే

కనులు దెఱవరావులింతుఁగాసిం బడి యెం

డిన కట్టెపుల్లలై యుం

డినవంగము లింక నెన్నటికి బలిసెడినో!

30

లులితంబులు ప్రాయంబులు

గలితంబులు రుధిర సూంసఖండగణముల్

వలితంబులు కేశంబులు

చలితంబులు గావె పాణః చయ విట్టియెడన్.

31

అట్టి సితిగోనున్న జ్ఞాన వైరాగ్య లిద్దఱు మరలస్వామ

వరాయణులు కాఁగా నారదుండు.

32

అరణి యేవిక నేమిచేయుదును సర్వారంభముల్ నీటి య

క్రమముల్ గాఁదొడఁగెన్, మహోగ్రతరమై క్రమైజరా నామ

దు, గృరరోగం, బటుపెని గాఢతర నిద్రాదేవి వీడించు, ని

ద్దఱ, ని నిదురఁ బాపనేదయుఁ గలద్రా? యెం దుపాయంబిలన్

బిట్టఱచితిఁ జెవి చెంగటఁ

దట్టితిఁ గలలించితిం బడంబులు కరముల్

వట్టి తిగిచితిం జెవిమెలి

వెట్టితి గిల్లితిని గనులు * వివ్వరజేమా?

34

తూర్పు కరము తలక్రిందు

సూర్యుండం బెట్టఁ బ్రక్కకుం దల యెఱిగున్

వర్చస్సకల, దిశనా

నేర్చినయది లేదు వీరి * నిదుర వాఱన్.

35

ఎటునూచిన నాకుఁ దెఱవదోవద. ఇట్టట్టున నాకు

శీహరియె దిక్కని వార్చి శుచియై హరిని ధ్యానింపఁగా. 36

* వ్యోమవాణి *

వలదుముసింద్ర! శోకము భవత్యక్తయత్నము పండనున్నది
దులకెద సంశయింపకుము ♦ తోవ మెలర్పంగ నేతదర్శము
జ్వల తరవా సుకర్మమును ♦ సల్పుము దాని నొనర్చువైఖరిం
దెలువఁ గలారు నీకు గడిదేజిన సాధులు మానిపుంగవుల్ 37

ఆ సత్కర్మము నీవుం

జేసెదవే ఊణములో నశించును నీరిం

గాసి పఱచు జరయు నిదుర

భాసుర భక్తియును దిరుగు ♦ బడి దెస లందుకా 38

అని గగనవాణి పలుకఁగ

వినినాడను జెవులు దోర ♦ వెట్టి మహతి న

ల్లనఁ గావివలువ మాటుచు

మనము నిలిపి యెవఁడు దేవుఁమాయ నెఱుంగుకా 39

అంతట నే నమిత విస్మయ గోచర మానసుండనై
యిట్లు తలఁచితి. 40

ఇట్లులు వ్యోమవాణి వచించుట యేటికొ? గోపనంబు గా
నట్టి సుకర్మ మెయ్యదియో? ♦ యయ్యది నా కెవరాన తిత్తురో?
పట్టుగ నేను దాని సలుపకా మఱి వీరల నిద్రవాయునా?

యెట్టి విచిత్రముల్ జరుగు! ♦ నీశ్వరు లీల లనేక వైఖరుల్ 41

అని పెద్దయుం బ్రొద్దు విచారించి యవ్వల నవ్వా!
వింటివిగదా! ఊఱిశిల్లుము, ప్రతీక్షించు చుండుము, అని యే
నవ్వారల నచ్చటన వవలి తదర్థంబై వ్రతి పుణ్య తీర్థంబున

కరుగ్గుచుఁ గంటంబడిన ప్రతి మున్నెను నాకాశవాణి చెప్పిన
సత్కర్మ సాధనంబు నడుగుచుఁ దిరుగు చున్నాఁడ. 42

ఒక్కఁడు కనువిప్పి ♦ చక్కఁగా నాలెంచు
నొక్కఁడు వ్రేలుంచు ♦ ముక్కుపైని
ఒక్కఁడు కడచూపు ♦ నువ్వురం బెఱుంచు
నొక్కఁడు నాలుగు ♦ దిక్కులుగను
ఒకఁడేమి వలుకక ♦ యర్పి చూచుచు నుండు
నొకఁడు కాలికొలంది ♦ నోసరిల్లు
ఒక్కఁ డర్థము వీని ♦ కన్నదే? యని పల్కు
నొకఁ డసాధ్యపుఁ గర్మ ♦ మోయి యనును

ఒకఁడు నారదా! నీయంత ♦ యోగివరుడె
తెలియ లేడేని మే ముటే ♦ తెలుపువార
మంచుఁ గేల్పొడ్చు. మఱియొక్కఁ ♦ డరుగవయ్య
బదరికా వనంబున కంచుఁ ♦ బలికి పోవు. 43

ఇంతట నంతటఁ బడి జగ
మంతయు నీ వార్త ప్రాఁక ♦ హ హాకారా
క్రాంతము లయ్యె సమస్తా
శాంతంబులు దిక్కు దోఁవ ♦ దాయె నెవరికి 44

ఎంతటి వింత శ్రుతులు వే
దాంతంబులు గీతగూడ ♦ నచ్చట నిద్రా
కాంతఁ దొలఁగింపవో యుపా
యాంతర మీక లేదటంచు ♦ నాడిరి జనముల్ 45

సామాన్య స్వావము గా
 దీ మనుజులఁ జుట్టుకొన్న ♦ దిది యెట్లగునో
 దామోదరుఁ డే నుకృతికొ
 భూమిని నెలకొలుప నిట్లు ♦ పుట్టిచెనొకో! 46

సదయ మతులార! యిట నట
 మెదలిన లాభంబు లే ద ♦ మేయ తప స్సం
 పదల నిది యొదవఁ గదినెద
 బదరీ వనము న్నుండి ♦ వరసేవనముకొ 47

అని తలంచి తద్దర్శనాభిలాషంబునఁ బయనించినతోడనే.

* నారదుఁడు సనకాదుల నుపాయ మడుగుట *

మునివర్యులార! మీ దరి
 సెన మస్మద్భాగ్య వశము ♦ చేత లభించెకొ
 జని ధన్యం బయ్యెను స
 జ్జన సందర్శనము రిత్త ♦ సాఁగ దెఱుంగుదుకొ. 49

నాలుకపై నర్తించు
 న్నాలుగు వేదములు, యోగినాథులు తమ పా
 దాలకడ వ్రాలుదురు ధీ
 శాలిత్వము నందు మీకు ♦ సాటి యెఱుంగకొ 50
 ఏదేండ్ల ప్రాయమే సృ

ష్ట్యాదిం బుట్టినను మీకు, ♦ ననవరతము కా
 లా దిష్టయయ్య దరియఁగ
 రాదు జరాదేవి హరి శరణుల మిమ్ముకొ. 51

హరి లోకమున వసించుచు

హరి నామామృతము జంతుఁ + చత్వంతము శ్రీ

హరి లీలల ప్రియముచు

హరి కథలన్నియునుఁ దన్మతముతరుచుదు పల్లీ!

52

హరివాక్కిటి జయ విజయులె

హరిని భూభంగమాత్రమున లబలబ లా

డి రిలంబడి రవల భవ

ద్వరకనుఁ జేరుకొని + వైకుంఠము

53

నితటి నింతః నితీరేః మునిశ్వరులార! యనూన వేద వే

దాంతములే క్రమబుక్కులగు + నట్టలు జ్ఞాను విరాగు నల్ప వే

నంతకు మించి యేడి గలదయ్య సుసాధన? మట్టి దాని నా

స్వాంతమదెన్ని కితుల విచారము సేసియుఁ గానదయ్యెడిక 54

వెద్దలకెల్లః బెద్దలకుఁ + నెప్పుని నచ్చిన వారు మీరు, మన

సుద్దుల నాలకించి దయఁ + జూడకె జ్ఞాన విరాగు లేగతి

న్నిద్దుర లేచి యెల్లెడల + పల్లెవ, రల్ల సుకర్ర మేది? నే

వద్ది యెటుల్ పొందు? దమః రానతి యీరె దయాంతరంగులై.

అన విని సకకాదు లిట్లునిరి.

56

* సనకాదులు నారదునకు సుపాధనము నుడువుట *

వలదు విచారము మదిలో

నెలమింగను శ్చైర్యమూను + ఋషీవర్యా! యం

దులగం దగిన యుపాయము

కలదయ్యా! యిదివఱకె సుఖ సుసాధ్యంబై.

57

బలిరే ! నారద ! పుణ్యవంతుడవు శశ్వత్సాధు వై రాగ్య వం
తులలోనం దల మానికంటవు, సుభాంధో వర్గమేయేల ! యో
గులు సందేహము దీర్చికొందురు నినుం * గొండాడి శ్రీకృష్ణ భ
క్తుల సీవే ప్రథమాభి గణ్యుడ వెఱుంగునైననః పద్మములో రిరి
భక్తకొఱకుఁ బాటు * పడు నీవు నబ్బుర
మందు థనులు లోకమాదుఁ గలవె ?

యెట్టులైన భక్తి * నిల స్థిరంబుగ నిల్పుఁ

దలఁచు చుండు కృష్ణ * దాసవరులు.

59

యమివద్యల్ ప్రకటింపరీ ధర ననేకాధ్వంబు, లవ్వెల్లయున్
శ్రమసాధ్యంబులె. యెట్టులయ్యు నవి స్వార్థంబే ప్రసాదించు. ను
త్తమ వైకుంఠమునిచ్చు మార్గమతి గు * త్తంబయ్య, యీదీనిబో
ధముచేయంగలవాఁడు ఓక్తుటమునీం * దా ! యోతభాగ్యంబాకో.

మును వోయవణి వెనువఱు

చిర సత్కర్మము నిపుడు * చెప్పెదము భవ

నృసమును స్థిరముగ నిలిపితె ?

యనఘా ! బుద్ధియుఁ బ్రసన్నమై యున్నదియే ?

61

వినుము. ద్రవ్యయజ్ఞము తపోయజ్ఞము యోగయజ్ఞము
సాంధ్యాయ యజ్ఞము జ్ఞానయజ్ఞము మున్నగునవి కర్మ విసూచ
కమ్ము లెన్నియేసియుం గలవు.

62

అందు సత్కర్మ సూచకం * బైన జ్ఞాన

యజ్ఞ మా శుకాదులు పాడి * నట్టి భాగ

వత పురాణ కథాను లాపయ్యె యంచు

నఖిల దర్శనుల్ బుధు లందురయ్యు నిజము.

63

భక్తిజ్ఞానవిరాగుల

తత్త్వతదుద్దోషముననె ♦ సమధికమున నా

వ్యక్తులకుఁ గష్టములు

భక్తివలనఁ గలుగునయ్యె ♦ హృదయమారా !

64

సింగము బొప్పినెట్లు

గంగోకములు పరువెత్తు ♦ కైవడిఁ బరువె

త్తుం గలిదోషములెల్ల

భంగున భాగవత రస మెఱిగి చెవిఁ మాటన్.

65

అప్పుడు ప్రేమ రసావహా ♦ యైక భక్తి

జ్ఞాన వైరాగ్య సుతులరు ♦ జుక నిజికి

వడిగ నింటిటికిని వచ్చి ♦ ప్రతి మరుమ్ము

తోడఁ గ్రీడించు దనయూడు ♦ జోడులేక.

66

అని ననకాదు లాదరంబున జ్ఞాన వైరాగ్య లుత్తితు
లగు తెలుఁ జెటిఁగింప.

67

ఆపై నారదుఁ డిట్లు పల్కె మును లాఁరా ! వేద వేదాంత గీ

తా పాఠంబుల నెంత లేవినను నిద్రల్ లేవరై రప్పుడీ

పావన్, భాగవతంబులోనఁ బ్రతి శబ్దంబందు వేదారమే

దీపించుం గద నిచ్చుమాత్ర మెటు నుత్తిం బాతుకే తద్ధ్వనిన్.

సత్సాధులు శరణాగత

వత్సలు లవ్యర్థభవ్య ♦ వచనము మీరే

తత్సమయమునఁ దీర్పుడు

మత్స్యంశయములను సుగుణ ♦ మండనులారా !

69

* సనకాదు లెట్లు భాగవతము మిన్నయో నుడువుట. *

అని వల్కుఁ గుమారు లిట్లనిరి. 70

వేదోపనిషత్సారా

సాదిత మగుటఁ జూచి భాగవత ముత్తమ రే

ఖా దీక్షితమయ్యె ఫలో

త్పాదనముం గూడ వేటు † వడియే యుండుక. 71,

క్షీరస్థిత ఘృతంబు † చేతి కందదు పృథ

గూభితమై సురలకుఁ † బుట్టెనిచ్చు

చెఱకు గడలలో వశించుఁ జక్కెర దాని

వెలువ రించిన నది † ప్రీతినిచ్చు

త్రావంగఁ జేతి కందదు గాని సార మా

మూలగ్రముగ శాస్త్రములఁ దనర్చు

నా రసం బెట్టులైన † వేటు చేయుదుమొ వి

శ్వ మనోహరంబైన † ఫలము నిచ్చు

వేదసార మెల్లఁ † బిడిచి పిడిచి సిద్ధ

పటుపఁ బడిచదయ్య † భాగవతము

కాన వేద మీయ † లేని ఫలంబును

భాగవత మొసంగ † వలతి సుమ్మి. 72

జ్ఞాన భక్తి విరాగాభి † ధానులను స్థి

రంబుగా భూమి నిల్పు కాఠ్యంబు కొఱకు

బ్రహ్మ సమ్మితంబైన యీ † భాగవత మ

హా పురాణ సారము చెలువారె నయ్య. 73

అనవద్యశుతులందుఁ గుంకలై నే వేదాంతంబుఁ దూర్వాటంబు
 పైను నీతాంధ్ర లేవనెత్తె. నుజ్జీ యంత్రుండయ్య నా బాద రా
 యణుఁ డజ్ఞాన మహాంబురారేః యి యిట్టపై పరితాప పీ
 డనముల్ బొందుగ నీకెకా భుగ నోడం గాచినో నారదా!

మఱచితివయ్య నీవు మునుఁ జూచునందు మరాళరాత్మజం
 డటిముజ్జిః జెంద శ్రీహరి డతియాంధ్ర విత్పవభుగ రాత్పరుగ్
 గుజ్జిది రచింపు గ్రంథమిది శ్రీమద్భాగవతము నేసివాండ వ
 త్తటి రచియించు డక్షుడ నీదా నీ భావతంబు నారదా!

దాని రచించి నంతనె నీవా నున్న నన్ని శుభంబు లొందె న
 ద్దానికీ గారణుండవయి. శ్రీ దానిని గూర్చి యడల విస్మయం
 బూనదు? ప్రశ్న చేసిదవు శ్రీమద్భాగవతము సమస్త ముఖముల్
 పోనడవని భావత శ్రీ ముద్భవవయ్య విచారి మేటికొ? 76

అని సవకాదుని లోక్తి సక్కాణింప నారమందు
 హృష్టాత్మంజై యిట్లనియె 77

మనుజుం డెన్ని సహస్ర జన్మముల సంతపా దించు పుణ్యంబు చే
 తనొ కాసి సమకూరె బోవ కల సంతానాగత్య, మద్దాని పా
 ల్పున నజ్ఞాన నిదాన మోహమదత్పత్లోభాంధకారంబు నా
 శనముంబొందగజ్ఞానభానుడు మనఃత్స్నానంబుపైకెక్కెడిక.

అతి దుఃఖా కర సంస్మృతి ప్రబలదా శ్రీ వాగ్ని స్ఫురత్కీలికా
 తలిచే మాడెడి వాచిక భువ భవతాన్వన్విధ్య భాగ్యంబు వి
 శ్రుతమాంగల్యముఁ గూర్పు బీడలయద్రుంతుగ్ శేషగీతానుమో
 దితులగా! భవదీయసత్కరుణ సత్కీర్తితు నిన్వనముండనై. 79

అధిముఖోత్కర్శనములు
సాధీయ స్తాత్త్వికోక్తి ♦ సవిమర్శనముల్
బోధనుధాన్వర్శనము ల
సాధారణ సాధులోక ♦ సందర్శనముల్. 80

మావంటి సంశయాత్ములఁ
గావంగాఁగాక యేమిఁగావలెనని మీ
రీ వసుధఁ దిగిగెదరు ? మీ
జీవితము పరోపకృతికి ♦ స్థిరపడిపోయెకా. 81

అని నారదుండు సనకాదులం గొండాడెనని నూతుండు
శౌనకాదులకుం జెప్పెను. 82

శోటకము. ధరణీ తరుణీ సుఖ ♦ దాన చణా !
కరుణా వరుణాయ ♦ కమ్రగుణా !
పరమాదర మానిత ♦ వైశ్రవణా !
వరదా పురదానవ ♦ భంగరణా ! 83.

—: గ ద్య ము :—

ఇది ఉభయ భాషా ప్రవీణ వేదాంతపారీణ మిన్నికంటి
గురునాథశర్మ ప్రణీతంబైన శ్రీ పద్మపురాణోత్తర
ఖండస్థ శ్రీమద్భాగవత మహిమ మందలి
భక్తి నారద సమా గ మం బ ను
ద్వి తీ యా ధ్యా య ము.

•••••

శ్రీ భగవద్గీత.
అష్టాధ్యాయము.

శ్రీమద్భాగవత మహిమ.

త్వత్తీయాధ్యాయము.

శ్రీమహిత ధర్మోదిత క

న్యాయమందస్మైర భాసుః రామలగంధ

శ్రీముకుర ఫలిత మృదుదే

హా! మథితాసుర సమూహా హరిహరనాథా!

అవధరింపు మవ్వల సూతుండు శౌనకాదులతో నిట్ల
నియె. అట్లు నారదుండు సనకాదులం గొండాడి మఱియు
నిట్లనియె.

2

శుకశాస్త్ర కథాలలిత

మృకలంకము జ్ఞానయజ్ఞ హరియత్నమతో

నిరకజేయుదు మునులారా!

ప్రకటింపఁగ జ్ఞానభక్తివై రాగ్యములక.

3

జన్నమెటంబొనర్తు! శుక హరిశాస్త్ర మహత్త్వపటుత్వమెద్ది? యే
నెన్నిదినాలు భాగవత హృద్యకథావళి నాలకింతు? నే
మున్నదియో విధానము సముత్సుకతంబొనరింప? నాకు నీ
యన్నియుఁ దెల్పరయ్య నిగమాకృతులార! నమస్తరించెదక. 4

* సనకాదులు భాగవత యజ్ఞస్థలము నిరూపించుట. *

అనవుడు సనకాదులు మే

ఘ నినాదము కరణిఁబల్కుఁ ధి నాఁగిరిటుల్

వినయవివేకంబులు వెల

సిన నారదమాసి! విను పశీకృతమతివై.

5

కలదుగదా చలిమల యం

ఘ్రులకడ యాగీయహోమఁకుండ్కోద్యవధూ

మలధూమవ్యాప్తద్యు

స్థలి గంగాద్వార మమరఁసఁచారమున్.

6

ఎచటి గంగమతల్లి ధి హృదయేశుఁబూజింప

నురువు దబ్బలు వడఁబరువులెత్తు

ఎచట దక్షుడు విశ్వేశ్వరు నోనాడి

యజ్ఞ దీక్షావస్త్రఁసండుకొనియె

ఎచట నుచ్చావచఁదృవదనీకమ్ము లిం

గా కృతిఁ బ్రజకుఁ బ్రత్యక్ష మగ్నును

ఎచ్చట శ్రీకృష్ణు ధి డెల నవ్వు దోచ మా

యా దేవితో ముచ్చటఁడుచుండు

ఎచటఁ జలిమల చల్లనిదృష్టివఱపు

నెచటి బ్రహ్మ కుండము శీతాశ్శృంగి యుదు

రెచ్చట భవాని సాశీల్య ధి మేపునూపె

నదియె నుమ్ము గంగా ద్వారఁమనఘ చరిత

7

గంగాద్వార సమీపము

నం గల దానందతటము ధి నవ్య లవంగీ

లంగ ప్రయంశు నారం

గాంగారక విష్ణులమ్ము + హాకిలమ్ముకొ,

8

సారంగ సంఘంబు + శామ్య పురంబుచ

జల సెమ్మ సంఘ ముత్తాఖలకును

వడ్డమంబుచ పర్తి సంతతి హామ

మూయ క్తి మము వల్లె వేయుచుండు

వరభృత నికరంబు + మనమధ్యుచోడ

నామగా సంబులు + సంతరించు

రాజహంసము లభిరన్నా వేదముచ నవ

ధాన సంక్రిడలం వాంఛించు

బహులతాళి దేవాలయ ప్రాణిజాపుర

బూజలకు బూల నాయుదేవుండు తెమ్మ

యమివరులకు మూకులు ధలాహారమిడు ము

దమ్ము గందుమానంద తలబమ్ములందు,

9

ఇదే తేనె త్రావి పోలే యసి మాతిభ్య

మిచ్చు బాణులకు జంట్రింగ లెల్ల

చెమరించె ననుచు బుచ్చముల వీచును జమ

రీమృగంబులు పుండరీక ములకు

పావవిడ్డల కెండదోపకుండంగ వింది

యమ్ము లడ్డం బిడు + నెమ్మి మూక

దగ గొప్ప తెఱనోటి + మెగములకుం పోయి

జలమూ గరుత్ దొండములను దెచ్చి

కరువలికి దారి బత్తెముఁగాఁగొలంకు
కమ్మ చెమ్మ తావుల మూటఁగట్టిపంపుఁ
బాంధులకు బాటఁ బువ్వులుఁపఱచులతలు
తతకుటము నందు నానందతటమునందు.

10

నిచ్చలు వేల్పుమూక హవిఁనిం దిన వచ్చుచు నాడఁజూడఁగా
ముచ్చటయైన తమ్ముల సమూలముగాఁ గొనిపోయి మింటిపై
వచ్చెడి వాక నాటుకొని ఁ వారలకుండిన పైఁడి తమ్మిని
పుచ్చరముం దలంగి రెనవచ్చుచే నాకము తత్తబంబుతో.

11

ఆ మహితస్థి సలుపుము
కోమల పైకతముపైచి ఁ గూర్చుండి యపూ
ర్వామల రసపూర్ణకథా
గ్రామము తోజ్ఞానయజ్ఞకార్యము మహానీ!

12

తన ముది వగ్గుల నిరువురు
తనయులఁ గేల్పిట్టి భక్తి ఁ తరుణి యచటికిఁ
జనుదెంచు భాగవతముఁ

దిన తావుల నెల్ల వీరిఁసివసన ముండున్.

13

మునిందా ! భాగవత కథా శ్రవణ మాత్రంబున నా
భక్తిజ్ఞాన వైరాగ్య నామకులు మువ్వురు నవయావన విరా
జితు లయ్యెదరని కుమారులు చెప్పిరని సూతుండిట్లనియె.

14

ఆ రీతి న్సనకాదులు

నారదునకుఁ జెప్పి కథ విఁనంగా గంగా

తీరమున కరుగుదము మా

తోరమాట ! యనుచుఁ జనిరి ఁ తోడ్కొని మహానిన్.

15

* గంగాతీరమున భాగవత సప్తాహము జరుగుట *

ఎపుడు తత్తబమున † నెఱుగు భాగవత క

భాగోష్ఠియను మాట † రేగినదియె

యపుడె ముక్తికముత్తలందు నా వార్త ప్రా

కె. పు. కేమి చెప్పుదు † ననఘులార !

తత్కథా మృతమును † దానెడు నాసచే

వైష్ణవుల మందుగా † బహు లిది

నాతను చ్యవన మేఠాతేఢి భృగువులు

దేవరాత వసిష్ఠదేవలులును

గాధిపట్టి రాముండు శాతకుండు పిమ్మ

లాదుండు మృకండు చందనుం † వత్రిజుండు

వ్యాసుండు పరాశరుండు భాగ్యుం శుకుండు

జహ్ను జాజలి ముఖ్యు లచ్చటికి జనిరి.

16

అవనిగల సర్వములు శిష్య శ్రుశిష్య

మిత్ర పుత్ర కళత్ర సమేతు లగుచు

భాగవత కథామృత రసపానముభ్య

బుద్ధులౌచు గంగా తీరమునకు జనిరి.

17

మఱియు మూర్తి ముతంబులై నాలుగు వేదములు
వేయునెనిమిది ఉపనిషత్తులు బదునేడు వురాణములు నాఱు
శాస్త్రములు నెనిమిది దిక్కుల నేడు కులవర్వతములు గంగాది
పుణ్యనదులు బుష్టరాది సరోవరంబులు దండకాది వనంబులు
దిరువతి శ్రీరంగాది పుణ్యక్షేత్రంబులు నచటికి జేరుకొనియె.
మఱియు దేవగుధర్వ సిద్ధసాధ్యాదులు నచటి కేగిరి. ఇంకను

గురుత్వకారణంబునంబేసి నడువం బాలుమాలిన వారిని భృగు
మునీంద్రుండు ప్రబోధించి ప్రోత్సహించి పుషించె. 18

కృష్ణ! కృష్ణా! యని ♦ కృష్ణుని స్మరియించు
చరుగు దెంచెడి సన♦కాదులకును
నలుపుర కెల్లరు ♦ నారదు ముందుంచు
కొని యర్ఘ్యపాద్యాదు ♦ లనువు పఱచి
యోగ్యాసనంబుల ♦ నుపవిష్టులంజేసి
తామునుండిరి యుచి♦తస్థలముల
నందువైష్ణవులు స♦న్న్యాసులు బ్రహ్మచా
రులు విరక్తులు ముఖ♦స్థలమునందు

నారదర్షి మున్నిడికొని ♦ కూరుచుండి
నొక్కయెడఁబుఁచు నురలు వే♦తోక్కయెడను
శ్రుతు లుపనిషత్తు లొకయెడ ♦ సతులొకయెడ
నొక్కయెడఁదీర్థములు వెలు♦గొందుచుండె. 19

పొలిచెన్ జయజయ శ్రింగ
బులు శంఖారావములు స♦మోనమయను పె
న్నులివులు; చల్లిరి సూనం
బులలాజలవివిధ చూర్ణ♦ములు సభలోనకా. 20

ఎందఱొ విమానములపై
బృందారకులటకువచ్చి ♦ వెదచల్లిరి యా
నందమ్మున నందనహరి
చందన మందారజ ప్ర♦సవ బృందమ్మున్. 21

* సనకాదులు భాగవత మహిమము సుడువుట. *

ఈ మాడ్కి నందజచ్చుట

నామోదముతోడనుండి † గా సనకాదుల

శ్రీమద్భాగవతముగా

భామాహత్యంబు నుడువఁడలకొని రెలమి.

22

వ్యాసనందన శాస్త్రప్రభావమేము

పలుకుచున్నార మదివిన్నవారలకును

నారదాది మునిశ్వరులార! ముక్తి

కామినీమణి కరతలఁగ్గామలకిము.

23

దేని విన్నమాత్ర † శ్రీనాథుడగుదెంచి

చిత్తమందు గుదురుఁజేసికొనునో?

దాని భాగవతము † మానితంబుచు సేవ

సేయుడయ్య! సేవ † సేయుడయ్య!

24

వదిరెండు స్కంధములతో

బదు నెనిమిది వేల శ్లోకఁపదిమిత్తో నొ

ప్పదమై శుకుండు నడువ నా

స్వదింపజేఁ, డలరె భాగవతము విరుఁడి!

25

జనుండు తెలివిలేక † సంస్మృతించిరుగుట

భాగవతము చెవులఁబడెనువలె

వినఁగనేల శాస్త్రమును సాస్త్రమును ముక్తి

నేనయిత్తునంచుఁగిడిచాలు.

26

భాగవతము పాలుచు † భవనంబుతీర్థ స్వ

రూప ముచటివారి † పాపమడఁగు.

భాగవతము విన్నవారి పాపములా క
శేబరమున నుండలేకపడెను.

27

వాజపేయశతము * వాజమేధ సమాప్త
మొక్క ప్రక్క మఱొకప్రక్క భాగ
వతము పెట్టితూచ * బహ్వంతరము దీని
వదియు నాజవకళ * పాటియె యవి.

28

పుణ్య గంగయైన * బుష్కరమైన బ్ర
యాగయైన వారణాసియైన
నక్షయ గయ యైన * నా శుకశాస్త్ర స
త్కథల ఫలము సమము * కావుకావు.

29

తమకుంగలదేని యత్సు
త్తమ గతికింజనంగ వాంఛితము చదువుండా
స్వముఖమున భాగవత పు
స్తమునకొక్కొక్కాథమేని * చరణం బేనిక.

30

భాగవతమే వేదాదియు * భాగవతమే
ద్వాదశాక్షర దివ్యమంత్రము, భాగ
వతమే పౌరుష నూత్నము * పరమభాగ
వతమే వేదమతయుఁ ద్రయిభాగవతమే.

31

అయ్యా! ద్వాదశాత్తుండు సంవత్సరాత్మకంబైనకాలంబు
ప్రయాగ సురభి తులసి ద్వాదశి బ్రాహ్మణుండు వీతిహోత్తుండు
వసంతుండు పురుషోత్తముండు భాగవతంబై. ప్రాజ్ఞులు వీనిం
బృథగాభివంబునం బరికింపరని దృఢంబుగా నమ్ముము.

32

అనిశ మెవడు భాగవతం

బున కర్ణము చెప్పనతడు † పూర్వం బొనరిం

చిన కోటి జన్మముల యను

ము నాశముం బొందు కేవుపో సృశయముల్. 33

రాజసూయాశ్వమేధాధ్వజములు నేయ

నెట్టి పుణ్యంబు లభించునట్టి పుణ్య

మబ్బు నిత్యంబు శ్లోకార్థమైన శ్లోక

పాదమైన జదువ భాగవతము నందు. 34

తులనీ పోషణమును సుర

భులసేవనమును ద్రివిక్రముని చింతనమున్

జిలుక జడదారి కబ్బము

నెలమిం జదువుటయు సమము † ఋషికుల తిలకా! 35

అత్యకాలమందు † నవశంబుగానైన

శుకుని వలుకు చెవిని † జొచ్చెనేని

వాని బాటజూచి † వైకుంఠమునకు గొం

పోవునాదరమున † శ్రీవిభుండు. 36

బంగారపు సింగముతో

రంగారెడు నీ పురాణరత్నము దానం

బుం గావింపగ వైష్ణవ

పుంగవుల, కలండు విష్ణు † మూర్తింగలయున్. 37

పుట్టుకదొట్టి యెప్పుడును బూజ్యము భాగవతంబు జేతితో

ముట్టని మానవాధముడు † పుల్కనుడో! వెలిగాడ్డయో! యినీ

యట్టి నికృష్టజన్మమది ♦ వ్యర్థముగా, తనకన్నతల్లికిం
బుట్టెడు శోకమిచ్చి కడుపుంజెడఁబుట్టినవాఁడు గాఁడాకో. 38
ఎన్నఁడు గూడ భాగవత ♦ మించుకయు జెవిఁజేర్చఁడేని యా
చెన్నఁటి పుర్వు పాతకుఁడు ♦ జీవముతోడి శవంబు భూమియా
దున్నను మోయలేక కడు ♦ దుఃఖమునెందునువానిఁగూర్చియే
మన్ననుగూడ దోసమెనుమా తలమందగ దట్టి దుష్టునికా. 39

అని దేవసమాజముఖ్యులు దివిబలుకుచుందురని సన
కాదులు మునులెల్లరు వినుచుండ మఱియు నారదునితో
నిట్లసిరి. 40

కోటి జన్మములందుఁ ♦ గూర్చినపున్నె ము
డక భాగవతము విసంగఁజాల
రటులై నఁగడుయత్నమాచరించి విసంగ
వలె నవకాశంబు ♦ వదలఁగూడ
దానాఁడె యీనాఁడె ♦ యది వినవలెనని
నియమమ్ము లే, దెప్పు ♦ డయిన సరియె
సత్యమాడుచు బ్రహ్మచర్యవ్రతస్థులై
వినుట సర్వోత్తమం ♦ బనఘ చరిత
దాన మానసజయము పెంపూనుఁగాన,
బహుతిథంబగు కాలమా ♦ పగిది దీక్ష
పూని వినఁగ నశక్తులౌ ♦ పురుషు లేడు
దినములందైన వినవచ్చు ♦ ననియె శుకుఁడు. 41
మాఘమున నెలనాళ్ళు నేమమున విన్న
ఫలము చేరు సప్తాహ శ్రవణమువలన

మఱియుఁదపములు యోగ సమీక్షాధులిదని

ఫల మనాయాసముగి చేనఁబడయవచ్చు.

42

మనసుం గెలుచుట కష్టము

మనుగడ స్వల్పంబురుక్ష్మామాజులన

ననులకుఁగలిబహుదోషము

లనుగూర్చునటంచు ముని వెలార్చెందీక్ష.

43

ఘనతపముకంటె సప్తహ గర్జయదిగో

క్రతువుకంటెను సప్తహ † గర్జయదిగో

వ్రతము కంటెను సప్తహ † రావమదిగో

మించి తీర్థము నది బొబ్బరించు నదిగో.

44

ధ్యానమును మించి యోగంబుదాటి జ్ఞాన

మలఁతఁజేసి గర్జించు సప్తహ మదిగో

అన్నిటికి మిన్న నేన సుత్రమ్రంచు బొబ్బ

రించు సప్తహ ముదె బొబ్బరించు విచుమ.

45

అని భాగవత సప్తహ ప్రభావమ్ము సనకాదులు నార
దాదులకుం జెప్పిరని సూతుండు కలుక శౌనకుం డిట్లనియె.

మహాత్మా! తమ రిప్పుడు జ్ఞానాది ధర్మములను గణించి సాశ్వ
ర్యంబైన కథానకముం జెప్పితిరి. నిశ్చేయపు మొసంగుశక్తి

భాగవత పురాణమునకుఁబుట్టిన తెఱంగు సెలవీయ వేడెదనన
సూతుండిట్లనియె.

46

* సూతుండు భాగవతమునకు శక్తికల్గిన తెఱంగు సెప్పుట *

శ్రీకృష్ణదేవుడే భూ

లోక మెడలి స్వపదగమన † లోలతఁగనఁగా

నేకాదశమును వినియు సు

ధీకుం దుద్ధవుఁ డిదం విఙ్గింబ్రార్థిం చెన్.

47

అరవిందాయత నేత్ర! భక్తజన కాఽర్యంబీవు గావించి యీ
ధరణింబాసి చనంగ నెంచితఱు? యేతద్వా ర్తమచ్చిత్తమున్
బటియల్ వాయుగఁగోసివై చినది నాఁబాధందొలంగించి ని
ర్భర సంతోషముఁగూర్చిపోగదె జగఁదృఢద్రాను సంధాయకా!

తమ రకుగెత్తఁగా నె ప్రమఁదంబున రాఁగలిగాఁడు వాఁడు గో
దుముకుచునున్నవాఁ, డతనిఁదోర్పుగ మండగదుండగీండ్రిలా
రమణిని సాధులన్నివులఁరాయడి వెట్టెద, రీన్మళంస భా
రము వహియింపఁజాలక ధఁరాసతిగోవయి యేరివేఁడెడిన్? 49

ధారిణి కీవుగా కెవఁడు ఁత్రాత! శ్రితాళి భవద్వియోగ మే
తీరున నోర్చుకోఁ గలదు? ఁ దేవ! ధరన్విడఁ బోకుమా! నిరా
కారుఁడనైన నీవు త్రిజఁగంబులు గొల్వఁగ లేవటంచు సా
కారుఁడనై వెలింగెదవుఁగా కరుణామయ! భక్తరక్షకై. 50

ఓ సకలేశ! మా మదు లఁయో ఝణమైన నిరాశ్రయంబుగా
భాసిలు చుండలే, వెపుడు ఁ పర్విడుచుడు, నిఁకెట్లు నిర్గుణో
పాసనముం బొనర్తు? మతిఁభార, మెఱింగియె దీని నీవు మా
యా సము పేతతన్ బహువిఙ్గధాకృతులంగనువట్టె దీశ్వరా! 51

ఈగతి నుద్ధవుండనఁగఁ ఁ గృష్ణుఁడెదం దలపోసె, నిష్పడే
నేగిన వీఁడు చెప్పి నటుఁలే యగుఁ గావున నట్లు గామికై
నా గురుతేజ ముంచెద ఘఁనంబగు భాగవతంబునందు నా
పై గమనితునంచు శ్రితఁపాలకుఁ డట్లయొనర్చె శౌనకా! 52

పావనమైన భాగవత + వాఙ్మయ మందు మురారి సత్కృపా
శేషభి యీశ్వరకారమునః + జేరుట చేత నె వర్ణ వర్ణమునా
జీవరసముతోఁ గలుగుఁ + జేరి పడించిన విన్నఁ జూచిననా
సేవ లొనర్పించు గలుగుఁ + శ్రేయము; లాఱుచునర్పపాపముల 53
శ్రీహరి యందుంట నె స

స్తాహ శ్రవణంబు మిచ్చు + యయ్యె సమస్త
వ్యాహములు నాధనములు

వ్యాహతములు కాఁగ నెద్ది + వ్యాహృతమయ్యెనా. 54

దుఃఖ మడఁగ వార్యాగ్యంబు + దోర బీద
తనము పర్వతఁ బాపంబు + తనువు విడువఁ
గామమోడఁ గ్రోధము చావఁ + గలి నగాహ
మీ మహా ధర్మ మది వచియింపఁ బడెను. 55

వేలుపులును దాఁటఁగ లేర + విష్ణు ప్రావ
మతాక విధిచేత, మనుజుల + మాటయేలఁ
అందునలననే నుమ్ము సఃస్తాహ మనెడు
నీ మహా ధర్మ మది వచియింపఁ బడెను. 56

అని సూతుడు పలికి మఱియు నిట్లనియె. శౌనకా!
యట్లు ఋషి మహాసభలో సకలములు సస్తాహ శ్రవణోను
ధర్మమును వెల్లడింపఁగనే మొక యమృతము జరిగినది.
వినుము చెప్పెద. 57

* భక్తి ఋషి సభలోనికిఁ గొడుకులతో వచ్చుట *

ఉత్సాహము. నందనందనా!ముకుంద! + నాథ! రామ! కృష్ణ! గో
వింద! మాధవా! మురారి! + వేణుగానలోల! రా

కేందువదన! వద్మనాభ! ♦ యీశ! కేశవా! హరీ!
యందిరా మనోహరా! య♦పేంద్ర! కంసమర్దనా!

ఉత్సాహము, సుందరాంగ! హేమ వసనశోభితా! చతుర్భుజా!
మందరాగధారిశౌరి! ♦ మధువిదారి! స్వామి! యం
చుం దృఢోక్తి బాదుచుక విశుద్ధమైన పెరిమె రూ
పొందిసరగయువతివచ్చె ♦ యువకపుత్రయుగముతో

వచ్చినయట్టి దేవిగని ♦ భాగవతార్థ మిటుల్ స్వరూపమై
వచ్చెను జారువేషమునఁవాహ్వారె! యంచునుగొందతాడగా,
వచ్చెనే! యెట్లువచ్చె? నదిభక్తియె? యీసుకుమారు లోయటం
చచ్చెరువంది కొంద అనిరా సభరేగె రవం బుదారమై. 60

ఆకరములఁ జిటితాళము

లాకనులం దూర్ధవృద్ధి ♦ యా పెదవులపై

శ్రీకాంతుని నామము లెవ

రోకదె యీ తల్లి యచ్చెరువుగా వచ్చెన్.

61

ఒకమారక్షులుమూసి నృత్యములు సేయుక చాలసీ మాలికా
వ్రకరంబల్లలనాడ నొక్కపరియో ♦ పద్మాక్ష! యోదేవ! యో
సకలాత్మా! యనివాడు నొక్కపరి చేష్టా శూన్యయా నెవ్వరి
యక! కాషాయదుకూలకాంతుఁ దెసల్ ♦ వ్యాపింపవర్తించెడిన్.

ఎవ్వరొయీమె? పీఠెవరో? యెచ్చటనున్కియె? యీవ్రదేశమీ
జవ్వని చేరుటేల? మునిసంఘము లీమెను గాంగి గౌరవం
చిన్నిధ నింతగా సలుపు ♦ టేల? యటంచును బ్రశ్న లుత్తరా
లవ్వన నీమనిండి దెసలాని దివిం జని చుక్కలంబుఁబో. 62

అత్తటి సనకాది నియమి

సత్తము లక్కలకల వ్రచండ రవము చే

యెత్తి యడంచుచు నభో

భృత్తుల కుద్దులయి వక్రికిటు బిగ్గరగా.

64

సభ్యులార! వినుండు నిశ్శబ్ద సరణి

నీమి భక్తి, జ్ఞాన పరాగుల వీతరుణులు

భాగవత కథార్థం బిటసాగ పేర

లేగుదెంచి విచ్చుట వింతయేమి చెప్పుడ!

65

అను మాటల సప్తత్రయగు భక్తిదేవి యాలించి

ముగిండు లాసంగు శారవంబు నాదరంబున స్వీకరించి విన

మ్రయై సనకాదులతో నిల్లనె.

66

* మునులు భక్తిస్థానము సేర్పయించుట *

ఓ ఋషివరులార! నమ

స్కారము కలివలనఁ జిక్కిరింపఁ శల్యం బైతి

మీ రిప్పుడు కథారస మిడి

గారవమునఁ గంటఁ బుష్టిఁ గంటిన్మంటి

67

మీ పెంపుడు బిడ్డను గద

తావస వరులార! యెట్టి తావున నికనే

గాఁపుర ముందునొ? దానిం

బ్రో వరులై చూపరయ్యఁ పున్నెం బుండు.

68

అని భక్తిదేవి పలుకఁగ

సనత్కుమారకులు గువ్రసన్నాప నముల్

దనరారఁగ నామెఁ గనుం

గొని యనిరి సతమ్ము భక్తఁడోటికి నెల్లఁ.

69

విమలప్రేమ రసం బెదన్నిలుపు దేవీ! విష్ణుసాహస్య సా
ఖ్యముకల్పించెడితల్లి! సంపృతినుఁగోఁగ్రవ్యాధిఖండించుమా
త! మురా రాతికి ముద్దుగూర్చు సతి! యేతద్వైష్ణవ శ్రేణి చి
త్తములం దెల్లపుడు న్వసించుఁ గదె భక్త ప్రీతి సంధాయిని! 70

ఇటులు వసించు వేని జనఁగీ! కలిదోషము లెన్నియేని మి
క్కుటముఁజుట్టి లోకమునఁ గ్రుమ్మరుఁగా, కవినిదువంకఁ జూ
చుటకును గావు శక్తములు ఁ సుందరి! పొమ్మన భక్తిదాస హృ
త్పుటములఁగూచుచుఁడెమునిఁపుంగవనూక్తులవండుమితాడిఁ

సకల జగంబులం దెవరి ఁ స్వాంతములఁ హరిభక్తి నిల్చు వా
రి కలిమిలేములే? యరఁగే! బహుధన్యులువారె, యమ్మురాం
తకుఁడు న్వలోక కేళి బహుఁభా త్యజించి యనూనభక్తి సూ
త్ర కలితుఁడై వసించెడి నిఁదద్భదయాంబుజ కేసరంబులఁ. 72

ప్రవచించంగల వారమే? రుచిరమై ఁ బ్రహ్మాత్మకంబైన భా
గవత ప్రాభవ? మేల పెక్కునుడు? లాఁగంధంబుఁ జేవట్టి యీ
భువి నెవ్వఁడువచ్చించు? నెవ్వఁడువిను? ఁ ముఖ్యంబుగావారుశ్రీ
ధవు సామ్యంబు వహించురేమిటికిఁకఁ ఁ ధర్మంబులన్యంబులుఁ.

అని కుమారులు సభలో వక్కాణించిరిని సూతుండు
మఱియు నిట్లనె, అట్లు వైష్ణవ హృదయములందలొకక భక్తి
ప్రవేశించుట తోడనే.

74

- శ్రీలలనాసమాశ్రిష్టావళునుడు
నీల మేఘశ్యామ ధి నిర్మల తనుడు 75
- వనమాలికాప్రభా ధి వ్యాపితోదరుడు,
ఘనశంఖ చక్రశాస్త్రగదాది కరుడు. 76
- సౌందర్య జితకోటి ధి సామకార్ముకుడు
చందన చర్చితాంధితస్వ రూపకుడు. 77
- హరి కపోల విహారి కుండలుడు
హరకాంచీ మకుటాంగ దోర్జ్వలుడు. 78
- కౌస్తుభరత్న ప్రకాశ మానుడు
నిస్తుల స్వర్ణ కాంతి పరిధానుడు 79
- మందహాసానుగా ధి మలకటాక్షుడు
కుండరాబ్జవిశాల ధి సురుచిరాక్షుడు. 80
- శ్రీవత్స విస్ఫుర ధి చ్చిహ్నరమ్యుడు
లావణ్య మధుర విలాస గమ్యుడు 81
- వైకుంఠ వాసుడు ధి వద్మనాభుడు
శ్రీకంఠ మిత్రుఁ డాశ్రిత వత్సలుడు. 82
- సచ్చిదా నందుడు ధి సర్వకారణుడు
వచ్చి భక్తుల మనః ధి వద్గమల్ సాచ్చి. 83

భాగవత కథాశ్రవణార్థము వైకుంఠ వాసులు వైష్ణవులు
వైష్ణవవాదులు వచ్చి గూఢరూపులై యుడిరి, వారిది
యంతయుం జూచి యానందాతి రేకంబున జయజయ ధ్వానం
బులు నేసిరి, అంబరవాసులు చూర్ణప్రసూన వృష్టులు కురిసిరి,

సభాస్తారు లెల్లరు జేహ గేహాదులు మఱచి యుండిరి. అట్టి
తస్మయా వస్థను నారదుండు నూచి యిట్లనియె. 84

అరరె మునివర్యులార ! సప్తాహ జన్య
మైన యీ యతౌకిక మహిమాతీ శయము
కాంచినాఁడ నేత్రంబుల † కఱవు దీక్ష
మునిఁగినాడ మహానంద † వనధి యందు. 85

మూఢశత సమాజమును బశు పక్షుల
సమజమును నకిల్చిష్మునఁ గ్రాలఁ
గఢను మించినది యొకండును లేదు ని
జమ్ము నిజము సంశయమ్ము లేదు. 86

విమల కథా మయ సప్తా
హముచే శుద్ధుండుగాని † యతఁ డెవ్వఁడు ? లో
కము మేలుగోరి కారు
ణ్య మానసులు వెలువఱచిరి † నవ్య పథంబుక. 87

అని నారదుం డనుచుండ సమ్మాట లందుకొని సన
కాదు లిట్లనిరి. 88

బహు దురాచార సక్తులు † పాప మతులు
క్రోధవహ్ని దగ్ధులు కాముకులు విమార్గ
గాములుం గుటిలాత్ములు † గలియగమున
నమలు లగుదురు సప్తాహ † యజ్ఞమునను. 89

బ్రాహ్మణ ధనంబు చేతను † బ్రదుకువారు
మోసగాం ద్రుగ్రమచ పాపపులు పరాంగ

నలఁ జెఱచువారు సిద్ధయుల్ ♦ కలియుగమున
నమలు లగుదురు సప్తాహ ♦ యజ్ఞమునను. 90

త్రికరణంబులఁ బాపముల్ ♦ దిన దినంబు
సలాపువారు దురాశయుల్ ♦ శకుల మలిను
లొరుల ధనమున బ్రదికెడు ♦ నరులు కలిని
నమలు లగుదురు సప్తాహ ♦ యజ్ఞమునను. 91

తల్లిదండ్రుల దూషించు ♦ తనయులాస
పోతు లాశ్రమ ధర్మ విఘ్నాతుకులును
హింసకులు దాంభికులు సత్యహీనులుఁ గలి
నమలు లగుదురు సప్తాహ ♦ యజ్ఞమునను. 92

అని సనకాదులు పలికిరని సూతుఁడు శౌనకాదులతోఁ
జెప్పెను. 93

భుజంగప్రయాతము, యమాద్యుజ్జ్వలాష్టాంగకాభ్యాస కేళీ
సమాసక్త సద్గుర్విజస్రాంఘ్రి సేవా
క్రమోపాత్త శుద్ధి స్ఫురచ్ఛాత్ర చిత్త
క్షమారూఢ బోధ ప్రకార స్వరూపా! 94

—: గ ద్య ము :—

ఇది ఉభయభాషా ప్రవీణ వేదాంతచారీణ మిన్నికంటి
గురునాథశర్మ ప్రణీతంబైన శ్రీ పద్మపురాణోత్తర
ఖండస్థ శ్రీమద్భాగవత మహిమ మందలి
తృతీయాధ్యాయము.

శుభమస్తు.
ఆవిఘ్నమస్తు.

శ్రీమద్భాగవతమహిమ.

చతుర్థాధ్యాయము.

శ్రీమద్భాగవత సంస్థా!

గోపాలన కేళిలోల! ♦ గురుశివమూత్రా

లాప బలపాపిత విజ

యాపార విజయ విలాస! ♦ హరిహరనాథా!

1

అవధరింపు. మవ్వల సూతుండు శౌనకాదులతోనిట్లనె.
అట్లు సనకాదులు నారదాదులకుఁబరమ పతితులును బావను
లగుదురని చెప్పి యిట్లనిరి. ఇచట నొక పురాతనతీహాసంబు
నొడివెడము. తచ్ఛ్రవణ మాత్రంబునం బాపహానియగు,
దాని నాలింపుడు.

2

* సనకాదు లాత్మదేవుని కథను జెప్పుట. *

పూర్వము తుంగభద్రకును ♦ బూర్వదిశాతట మందొకండు గం
ధర్వ పురంబుగ్రాలె నట ♦ ధర్మము దాశుడివాఁడు విద్వేలం
గర్వము సెందువాఁడమల్ల ♦ కర్మము సేయనివాఁడు లాఁతిమే
లోర్వనివాఁడు సత్యమున ♦ కొగ్గనివాఁడలరారఁచొక్కడు. 3

వస్త్రాశ్రమ భర్తృబుల

నిర్ణయమును మీఱఁడెవఁడు † నిగమంబులు సం

పూర్ణముగఁజదివి సకల క

ళార్థపులై యుద్రుపాఱు † లాపురిలోనక.

4

వారిలో నాత్మదేవుడన్ † బాహ్మణుండు

సకలవేద విశారదుండు † డకుటియుండు

శ్రోతమున స్మార్తమునను భాస్కరునిబోలె

మొఁగు చుండును దివ్యబ్రహ్మ † గలిమికలదు

5

ఆతని కొక్కభార్యకలదామెను భుంధులియందు, రుత్తమ

ఖ్యాతకులంబునంబొడమె † చందము చందముకద్దు గీమునం

బాతురితోఁబనుల్ సలుపు † సంతతముంగడువాగుచుండుదా

నేతఱినొండ్లతోడఁగల † హించు మఁగ్రార్యముసూపుచుండెడిక. 6

అదియేమాటవచ్చించునావలుకు నాఁతాఁతైనఁ జెల్లంగనొ

నెదిలోకంబున వార్తపొక్కునది తానేమిందు నాలింపనొ

బదులెవ్వఁడయినన్వచ్చించునిక నఁవ్యాధి సమూలంబుగాఁ

గదలించుదరమేవదల్చుకొన నాగయ్యాళినోటంబడక. 7

జగజంత యూరిమీఁద

దెగఁదిరుగువాడులెల్ల † దీర్పు నయినమో

చ్చగు నీల్వనఁగనుగల్గి మె

లఁగురేగడవం గరమ్ముల నెవండంటుక?

8

కట్టుకొన్నయాలు † గావున నదియెట్టి

గట్టివాయుయైన † నెట్టెటులనొ

ధరణినురుడుకడక † సరిపెట్టుకొని కాపు

రమ్ము నేయుచుండ † నమ్మిమీఱ

9

ధనముల్ ధాన్యములిండ్లువాకిళులు క్షే † త్రంబుల్ బలీవర్దముల్

ఘనగోవుల్ మహిషీతతుల్ పరిజనుల్ † కాల్పము లేవెన్నియు

న్నను సంక్షోషముషేయ వాయుగదసం † తానంబు లేకున్ననం

చును నాదంపతు లెంచియున్నడడక † శోకించిరోనారదా! 10

మొదట నర్థంబు గలద యా † పిదపఁగామ

మబ్బెరెడుండినను సుఖం † బలరదాయె

నంచునాతఁడు సంతతి † యబ్బుకొఱకుఁ

బిదప ధర్మంబు నేయఁగా † మొదలుపెట్టె.

11

భూములను గోవులను వస్త్ర † ములను హేమ

ములను రజతంబులను భూసురుల కొసంగెఁ

జదువు సంధ్య లాచారంబు † సరిగఁజూచి

పాత్రమెఱిగి దానము నేయ † వలయుఁగాదె.

12

అందుఁగూడనేవారికె † య్యది యొసంగ

వలయునో యది చూచియే † వాఁడొసంగె

నేవిషయమున కేవలద్య † మీయవలెనా?

సత్కవీంద్రుడు చూచియొ † సంగునల్లు.

13

వనమును నాటించె † బా

విని ద్రవ్వించె నొక చెఱువు † వేయించె † భా

జనములు వెట్టు గుడిన్ని

లైను బూర్తమునను సంత † లేదాతనికే.

14

కొడుకైనఁ గూతురైనం

బాడమకునికి నింటఁగాలఁముంబుచ్చఁగలే

కడరు నడలున నతం డొ

క్కడఁడయడవికి వెడలితిరుగఁగడఁగె విమరుడై.

15

అంత నడిమిఁటి పై కర్కుఁడరుగుదేర

నచట నెంతవనచ్చాయ ఁ మలరుమన్న

నాతనికి దప్పికల్గినీరాసపుట్టె

నడఁగియుండదు కాలమఁహత్వమెపుడు.

16

ధరణీదేవుడు దూప దీర్చి కొనఁ గాంతారమ్మునందారు చా

దర మొప్పారఁగ నొక్కచోఁగ నె సముద్యద్భంగసంచారమున్

వరసాగంధిక కైరవాంబురుహ దీవ్యతైస్సభోద్గారమున్

బురుషీయామరసస్ఫురచ్ఛధురవాఃపూర్వముఁగాసారమున్. 17

పాటుండు కూరిమిమీఱి నక్కాసారమ్మునేరి స్నాన
సంధ్యాదు లాచరించికొని దగదీఱి వీరపాన మ్మొనర్చి తీరమ్ము
నంగల భూరుహమ్ము చేరువఁగూరుచుండం గొండొక కాలంబు
గడచ నె నంత.

18

కడుదీర్ఘంపు జటాకలాపము శిరోఁగ్రంబందు నెట్టెంబు కై
వడి దీసింపఁగ జుట్టి సాం ధ్యకళఁబ్రావారంబుగాఁ దాల్చియె
క్కుడుబ్రాహ్మంబగు తేజమాన్యమువయింఁగుంపించిశాంతంపుసాం
వడరన్నేత్రములందొకండుమునిడాఁయన్వచ్చెఁగాసారమున్. 19

వచ్చి జలమ్ములందిగి పాదాద్వివక్షాశన మాచరించి
కొని యించుక జలమ్ము త్రావి తీరమ్ముచేర నాత్మదేవుండు

విసముండై డాసి నమస్కరించి దీనాననుండై నిలువంబడ
యతివరుం డిట్లనియె. 20

* మౌని దేవాత్మదేవ సంవాదము *

ఏటికి నిట్టూర్పు విడుతు?
వేటికిఁగన్నుగవనీర † మే తెంచెడి? ని
చోల్చనొకండవెయున్నా
వేటికి వచియింపు తండ్రీ? † యే మాపదయో? 21

అన నాత్మదేవుం డంజలిపట్టి యిట్లనియె. 22

స్వామి! మహానుభావ! మునిఃసత్తమ! పూర్వకృతాఘమీగతిం
బ్రామెను. నాపితాళ్యపుడుఁత్రావెదరయ్యకవోష్ణ తోయముల్
ప్రేమముతోడఁగై కొనరుఁవేల్పులుఁబాటులు నేనొసంగుచో
నేమన? సంతు లేదునుమిఁయీకలుపాత్మునకుఁదయానిధీ! 23

గుఱినిలువంబడనిచి త్రము
తఱికొదవనిచి త్రము విబుఁధమనోమణులం
గరఁగింపని పౌత్రము నుతు
మురిపెము గనని నరు వృత్తము వృథావృథగా. 24

ప్రజలులేని యర్థంబు వ్యర్థంబుగాదె
కొడుకు లేకున్నకులము వ్యాఁకులముగాదె
పట్టి తిరుగని భవనముఁపనముగాదె
మొదలు చెడ్డబేర మఁపుత్తు బ్రదుకుఁ దెరువు. 25
హా! నేఁ బోషించు కపిల

ధేనువు కట్టద యదెన్నిఁదినములుచన్న

నే నాటిన వృక్ష మకట
మానయు్యుఫలింపదేమి మాటాడనిఁకా? 26

నాయన! ఫలమేదయన
న్మాయుంటికివచ్చెనే ననితికాలములో
నే యక్కట! చెడిపోవును
జేయంగలదేమియింక + జీవమ్ములతో. 27

నిర్భాగ్యుడనగు నాప్రా
దుర్భావముచే బితాళ్ళతోషముగన రే
స్వర్భాగములంబొందను
దుర్భరజీవితము మోయుదునటే యింకా. 28

గొడ్డుబోతువానికూడు కూడదటంచు
దొడ్డవారల్లు + వొలంగిపోవ
గడ్డిపోచకన్న + గనగవ్వమైనా
యెడ్డ మోచు నెట్టులీయవమతి? 29

బ్రదుకుపైనిరోసి + ప్రాణంబులఁ ద్యజింప
వచ్చినాడనిటకు + స్వామి! యంచుఁ
బెద్దపెట్టుగాఁగఁబెడమోముతో నేడ్చు
విన్నవారి గుండెఁబ్రీలిపోవ. 30

యతివరుకోమలంబయిన + స్వాంతము నీరయిపోయి దీనికిం
గత మదియే మోకో తెలియఁగావలెనంచుఁ దలంచివానిఁ
లతలవిధాతృనక్షరము + లంగని సర్వమెఱింగినటిక
దృఢపడయోగశక్తిగల + ప్రోడలకెందు దురావమున్నదే! 31

అంతన్నానివరుండుగేస్తుఁగనియ్యాయ్యా! యేల సంసారసం
 భ్రాంతింజిక్కి దురంతచింతలఁగృశింపక? జ్ఞానముం బూనరా
 సంతానంబదిచట్టుగాను కనవోశాస్త్రాలు గీస్త్రాలు నీ
 స్వాంతంబందు బలిష్ఠకర్మముబడివ్వరించురాభూతముల్. 32
 అరసినాడనీదు ♦ ప్రారబ్ధ మేడు జ
 న్మములనుండి నీకు ♦ నాస్తి నాస్తి
 పుత్రబలము వగలఁబొగలకు నాలవ
 యాశ్రమంబుపూనుహాయిగాను. 33

కొడుకు కొడుకటంచు ♦ గొట్టుకొందువుతెగ
 సంతకలుగఁగానె ♦ సంబరంబె?
 యరరె! సగరునకును ♦ నలువదివేపును
 ప్రాముకొన్నదేమి ♦ వాడుచెపుమ. 34
 కొడుకుఁ గుఱునొడిని ♦ దొడుకు నాసంజేసి
 నడుకు సారము వొడమ ♦ మిడుకుచార
 దుడుకు సూపక ముది ♦ బుడుకునే కడినీకు?
 గొడుకు కడఁక నుడుగు ♦ ముడుకువగను. 35

ఓరీ! నామాట వినుము
 కూరకు దుఃఖమువిడుపుఁ ఘోరతరము సం
 సారము సన్న్యాసమై య
 పార సుఖము నిచ్చునెన్ని ♦ భంగులఁగన్నక. 36

అనిన నాత్మ దేవుండిట్లయె.

37

గేస్తు “లపుత్రస్యగతి
 రాస్తి”యనెడి నుడుగుఖంగుమని మ్రోగఁగవి

త్రస్తాత్ములుగాలే? విబు

ధస్తవనీయచరితులరు + తామెఱుంగరటే.

38

అనిన మునివరుండు పకపక నగి యుట్లనియె. “అవశ్య
మనుభోక్తవ్యమ్ కృతంకర్మ శుభాశుభమ్” అనెడి పెద్దల సుద్ది
నాలింపవో?

39

ఎవఁడేది చేసికొనునో?

యవశ్యమది యనుభవించునగుదప్పదుకా

ల వివక్షమైనపుడు చూ

డవో? దూర్వామూలముం బొటమడించుటలకా.

40

కలిఁబుత్తులు కలుగుటకుం

గలుగక యుండుటకు నెవరి + కరములలోనం

గలదు? ఋణబంధముకొలఁది

బొలుచును బశువులు గృహములు + పుత్తులు, పత్నుల్. 41

సుగతులు సత్త్రియల్ సలుపుచో నగువానిని బుత్తులొచరిం

పఁగవలెనంచు నేల తలఁపకవలె? నీకయి నీవు చేసికో

దగదె? పరంబునకా సుఖవిఠానము కల్గుటకా? సుతార్థివై

పొగులుట? లేకయైహికముపొల్పుటకా? ధరణీసురాగణీ! 42

ఉభయలోక సౌఖ్యములు క్రియోద్భవమ్ము

లగుట నవియనిత్యమ్ములటంచువాని

కన్నమిన్నయాముక్తి సౌఖ్యమ్ముకొఱకు

జ్ఞానులొనరింతు కర్మ సఙ్గాన్వయసమనఘ!

43

తనయులటమ్ము! సద్గతులుదార్తురు? పుత్తులు లేక చన్న శాం

తనవుండు దుర్గతిం బడియెనా? యవివాహితుడైన వ్యాసనం

దనుడును దుర్గతింబడియె? నా? హనుమంతుడో? నారదుండో?
యో! యనఘ! నివృత్తిమార్గపరు! లండరపుత్రకులయ్యుదుర్గతికా.

అనిన నాత్మదేవుం డిట్లనియె.

45

శూరులుపుత్రకుల్ గలుగఁజూ సురలోకమువొందె బాండుభూ
దారుడు మన్మలుండినఁగదా దివికేగె యయాతియు జర
త్కారువు సంతతిం బడయఁగాఁ బితరుల్ నియమించి గేల! యో
సూరివరేణ్య! నన్ను దయఁజూడవె! నీ కెదురాడు వాడనే! 46

అనిన నమ్మాని యిట్లనియె.

47

అవునయ్యా! యది కర్తమార్గము తదియూధ్వమునాబోవు మా
నవు లా నాకనుభాలు పొందెదరు పుణ్యక్షీణ మైనంతనే
భువిపైఁగూలుదు రేను జ్ఞానసరణిం బొమ్మంటి నట్లైన బొం
దవు జనన్ములు మృత్యువుల్ సతము నానాదమ్మ వెల్గొందెడికా.

క్షితిదేవసత్తమ! స్వయం

కృతములు పరకృతములు నననిరుదెఱఁగులు స

త్కృతు, లవి స్వర్గమున సుఖ

వ్రతానముం గూర్చు బ్రాణివర్గంబునకుకా.

49

నీ కర్మంబులు నీవచేసికొనుమంటిక బుత్తుడో పొత్తుడో

లే కింకెవ్వడో చేసి నీకొనఁజుటల్ శ్రేష్ఠంబు గాదంటి, ని

స్సీ! కర్మాధ్వము రాకపోకలను గాఁసింబెట్టు జ్ఞానాధ్వముం

గైకొమ్మంటి నట్లైన గల్గు జరసాఖ్యంబంటి, జంకేటికా. 50

అనిన నాత్మదేవుండిట్లనె.

51

స్వామి! క్షమింపుఁ జీబడుగుఁ బావఁడు మీనుడిపోడిమిం గనం
జేమియినైనఁ బుత్రుఁగనఁ నెంచెడి మోఱకు వట్టపట్టి యో
గామిత శక్తియుక్తులకుఁ నందనిదుండదు మీరు నన్నిఁకం
బ్రేముడిఁ జూడ రే నిట హఃరీ యచి ముక్తునుమూసికొందుఁగా.

కన్నీరు బుగ్గలఁ గారుచున్నప్పుడే
బోసినోరు దెఱచి ధ మురిసి నవ్వు
చందమామా! రావె ధ జాబిల్లి రావే య
నుచు మొదలైట్టఁగా ధ నోరు విప్పు
కమ్మఁగా నుండును ధ బొమ్మ ముద్దుమిది య
నంగ గుటుక్కున ధ మ్రింగు దాని
నరుగు చున్నారు నాఁయనగా రనంగానె
యెత్తుకొమ్మని చేతులెత్తి యడ్డు

అమ్మ తాయెము కొనిపెట్టుమంచు నేడ్చుఁ
బావ! రా! యఁ బర్యెత్తి ధ పైనిఁ బడును
బొమ్మ! లేవి యగుచుఁ బొత్తములను లాగుఁ
గొడుకు సుగ మిట్టిదని యేరునుడువఁగలరు?

53

అపుడపు డాత్మలోఁ బొడముఁ నాశయముం బ్రకటింపలేక ప్రా
తిపదిక మెట్టెటో యనుచుఁ ధ దేవకుఁడల్లికి నడ్డువోవఁ గో
వపడఁగ నాపె, నన్నుఁ గనిఁ బాపుగు మంచును నేడ్చుచున్నదం
కపుఁ దొడవై వెలుండు సుతుఁకొఁగిలి సౌఖ్యము నెన్న శక్యమే?
కొడుకులుఁ గూతులు గోడం

ప్రాడికపు మనుమలును నిండియుండంగా న

ప్పుడు కళకళలాడుచుఁ దం

గెడుపూచిన యట్లుగాదె † సీమువెలుంగున్.

55

అనిన యతివరుం డిట్లనియె.

56

పిల్లల వలన సుఖములు

గొల్లాడుదె? గొంతులోన † గుఱగుఱలాడన్

దల్లడిలవె? కాలాలిన

పిల్లివిగావె? కడిగొందు†వే? నిదురిం తే?

57

మున్ను విరించి దుఃఖమును † బుట్టఁగఁజేయఁగ నాపె వచ్చి క్రా
ల్లన్నుల నశ్రువుల్ గురియఁగా జనకా! నను జేరనిత్తురే

యి న్నరులన్న ధాత యపుడిం దియ సౌఖ్యము మాటువెట్టి నీ
కు న్నెలవేర్పఱింతు ననఁజ్ఞోని సుఖమున దుఃఖముండెరా. 58

మొదట నొకండవే యపుడుపుట్టెను దుఃఖముగూడ నొక్కఁడే
వదవడి తెచ్చికొంటి వొకఁభార్యను గావున రెండు దుఃఖముల్

గదిరెను నేడు పుత్తుకొఱకైతపియించెదు మూఁడు దుఃఖముల్
గుదిగొనవయ్య! యెందుకొఱకొయిటుదుఃఖము లీవు గోరుటల్.

జ్ఞాన సుతుం గోరుమురా

వానివలన రాక పోకఁభాసిల్లని ని

త్యానంద సౌఖ్య మొందెదు

పూనిక యేమిటికిఁ జర్మ † పుత్తులకొఱకై.

60

అని మాసింద్రుడు నాలవ యాశ్రమము స్వీకరింపుమన
భూసురుండిట్లనియె.

61

స్వామి! యే ద్వితీయాశ్రమ † ఫలమె పొందఁ

జాల కా తురీయాశ్రమ † సౌఖ్య మెట్టు

తెనయ నోపుదు? నుట్టికే + యెక్క లేని
యామె స్వర్గంబునకు నెక్కు+నే మహాత్మ! 62

నిరుపమ యోగశక్తినిధి! + నీటను ముంచెదో? పాలముంచెదో
భరమింక మీదె మీ యదుగు+పట్టితిమిదయయును బల్లు భూ
సురుని మహాగ్రహంబునకుఁ జోద్యము చెంది యెడంద నయ్యతీ
శ్వరుఁ డిటులాడె నెంతహత+వాదివయా ధరణీసురాగ్రణి! 63

మున్ను విధిలేఖ మార్జనంబునను జిత్ర
కేతుఁ డిడుమలు గుడిచిన+రీతి నీవు
కొడుకు వలన నుఖంబులు + వడియ లేవ
దైవహతుఁడు సౌఖ్యంబు లొం+దంగలాఁడె! 64

ఎన్ని వచించినస్వినవ+యేమి యొనర్తును భూమిదేవ! కా
నున్నది కాకిమాన దిదె+కృషలంబు గ్రహింపు దీనినిం
దిన్న నెలంతకుం బొడము + నిర్మల చిత్తుఁడు నూనుఁ డింటికిం
గ్రన్ననఁబోయి నీ నెలఁత+కై నిడుమయ్య! యొకండుచెప్పెదన్.

వనిత దీనిభుజింప సం+వత్సరాంత
మేకభుక్తంబె భోజన+మెల్లపుడును
సత్య మాడంగవలయు శౌ+చంబు దయయు
దాన ధర్మము లుంట యు+త్తమము సూవె. 65

అని యాఫలం బొసంగ నయ్యాత్మ దేవుండు మహా.
ప్రసాదంబని మోదంబునం గ్రహించి ప్రణామంబు లాచరించి
దరహాసరోచిరుదంచిత గండమండలుండును సమధి కోల్లాస
భాసుర మానసుండునై సరభసగమనంబున నిజమందిరాంగణ

ప్రదేశంబునఁకరిగి దారం జీరి సర్వంబు నుడివి ఫలంబునొసంగి
నియమాంబులం జెప్పి భుజింపుమని వలికి తాను దొందరపని
కలిగి యెందే నరిగెను. 67

* ధుంధులీవిచారము *

కొడుకులు లేకున్నప్పుడు
కొడుకులు కొడుకులని కొట్టుకొనియెం గానీ
కొడుకు పొడము వెరపుచొరక
నడఁద వెరుకదీసెఁ బడఁతికేమందువిధి. 68

పిదప ధుంధులి మది చెయివెట్టికలఁచి
నట్టులయ్యె నానియమాలు నావ్రతాలు
నా యనూనగర్భిణి బాధలారా ప్రసూతి
కష్టములు నన్ని కన్నులఁగట్టి నిలువ. 69

సఖ యెదుటఁ గన్నుఁగవ. సీరుజాలువాఱ
నిట్టులనె ధుంధులీకాంతయేమె వింటి
కాదె? యిప్పుడు నా నెత్తిమీఁద నొక్క
కొండ విఱిగి వడ్డది చెప్పికొన్న సిగ్గు. 70

మునియటే వాఁడు నా ప్రాణములకె వచ్చి
పడెను దానొక వండిచ్చిపాడు నిష్ఠ
కలిగి తినుమనె నది తిన్నఁగలుగు నంట
కొడుకొకండు వంశోద్ధారకుండు వింటె! 71

ఒంటిపూట తిండి నొకనాఁడ? రెన్నాళ్ళ?
వత్సరంబు గడవవలయు నంట

యింటి యెల్లవనులు † నేన యేశ్వరగ వలె
నెట్టులమ్మ దీనినే భరింతు?

72

వారి కేమమ్మ మగవారు † దూరముగను
నిలిచి బడబడ వాగుదు † రలవి యెఱుంగ
రకట గర్భంబు దాల్చుటయన్న మాట
లో? దిగినవారి కేగదా † లోతుఁదెలియు.

73

అన్న మంగిటికిఁ బో † దదియిది తినఁగోర్కి
పుట్టు నా తిన్నది † గిట్టకేగు
నోట నీరూరు చుండును నాల్గు రుచి చచ్చు
మట్టి పెళ్ళల మీఁద † మనసు పోవు
బహు వికారము గల్గు † బసరు వెళ్ళుచు నుండు
నిదుర వట్టదు గుండెలదరు చుండు
చెక్కిళ్ళు వెల బాటు † బక్క చిక్కు శరీర
మలసటగానుండు † నలుకు పాడము

ఎబ్బెటికముగ నీ పొట్ట † యింతపెరుగు
నలవగును రెండుముద్దల † కధికము దిన
వడిగ నడువలేమక్కఱ † వడినఁ గూడఁ
బాదు కడుపున కెందుకో † ప్రాకులాట?

74

కడుపు కడువన్నఁ బిడుకల † గుడిసె కాదు
పిండ మడ్డముదిరిగిన † నిండు ప్రాణ
మునకె మోసము వచ్చువిభుండు వచ్చి
నన్నుఁ జంపినకొ సరియె తినినకొఫలంబు.

75

సుదతిరో! నేను గూర్చున్న ధీమతు నుండి
 లేవ లేనప్పుడు ననాంద ధీమతు
 యింటఁ గలయున్ని 'కాశేయ' ధీమతు
 మేను దానివెంటఁ దిరుగ ధీమతుగాదె!

76

గొడ్డురాలి కేమి తెలియు ధీమతు
 యందు గాని యరుగుపారు ధీమతు
 లపు పడు బాధనూడనటమ్మ యయ్యె
 వలదె పగవారికైన నాధీమతుపప బాధ.

77

ఎట్టులనో జనించునని ధీమతు నావల బిడ్డ పోషణం
 బిట్టటుగాదు దేనికిని ధీమతు జెప్పంగ నోరులేక య
 పుట్టున వాని భావమునుబట్టి మెలుంగఁగ నిన్నెవం జొగిం
 బుట్టఁగఁజేసె నా నలువఁబోడిమిత్రో దిగిరావలెం జమీ. 78

పెత్తనంబున కేగ ధీమతు వీలుండదెప్పుడు
 గుక్కలు వట్టుచుఁ ధీమతు గుందునొక్కొక్క
 కడు వెలయైన కోకలఁగట్టరాదెప్పు
 డొడి మలమూత్రముల్ ధీమతు విడుచునొక్కొక్క
 ఇష్టమైన పదార్థమెలమి భుజింపరా
 దెపు డోర్లం బావఁహిల్లు నొక్కొక్క
 హాయి గాలి విసరు ధీమతు నారుబయటఁ బండ
 రాదెప్పు డల పులుఁగీఁదు నొక్కొక్క

వాని యేడుపుడిపి ధీమతు వానికి బాలిచ్చి
 వాని ప్రక్కవేసి ధీమతు బుడఁ

బెట్టి వానిఁజచ్చిఁకొట్టి వాని నిదుర
పుచ్చి తల్లియవలఁబోవలయును.

79

కడుపునిండఁ దిండి ♦ కంటినిండ నిదుర
దక్కఁబోదు బిడ్డ ♦ తల్లి కెపుడు
ముండయైన గొడ్డుఁబోతైన నిట్టి క
ష్టాలు లేక యుండ్రు ♦ సౌఖ్యముగను.

80

ఇయ్యిక్కట్లే యిట్లుండ వీనిం దలదన్నినవి మఱికొన్ని
కలవు.

81

అంద తొక్కయెత్తు ♦ నల యగస్త్వఁజొకెత్త
టన్న యట్లు శౌచమంట సత్య
మంట వానిపాడె ♦ యవియెట్టులే దొంగ
పోటుకన్న లింగపోటు మిన్న.

82

కాన ఫలంబును నేదిన
లే నాకష్టమ్ములఁ బడఁలేనంచని యా
పై నాథుఁడు వచ్చి యడుగఁ
గా నది తింటి న్నిజంబుఁగాఁదింటి న నెక.

83

* సింధులి ధుంధులి కుపాయము చెప్పుట *

వాడును సంతసిల్లె నొకఁబాలుఁడు పుట్టు నటంచు సంత నా
చేడియ చెల్లె లొక్కతుక ♦ సింధులి బిడ్డల తల్లి యక్కనుఁ
జూడఁగరా విభండు యతిఁజూచుట దొట్టి వచించి సర్వమే
నోడితిఁ బండుమెక్క నెటులొక్కొయికంబరుగు న్వచింపవే. 84

చూలాలు బాధలం బడఁ

జాలక దాచితిని దినక † సత్ఫల మింకనే

లీల! నుపాయము చెప్పవె

యాలము చేసితిని మీఁద † నాఱడి వడుదున్.

85

అని యప్పు యేడ్వ సింధులి

యనె దీనికి నింత భయమె? † యక్క! యుపాయం

బును విను చెప్పెద నెఁడే

వనితల గుట్టును గ్రహించువాఁడు ధర్మిన్.

86

అని యిరుకతడవు యోజించి సింధులి యిట్లనియె. 87

నాకు గంపెఁడు బిడ్డలున్నారు మరల

నలమనలె నిప్పుడే కానఁగలుగఁ బోవు

పాప నీ కొనఁగెద నంతఁవఱకు నుఖము

గా మెలంగవే యింట నగర్భవోలె.

88

ఊరక యప్పు! నీవు దిగుఁబొందకు మాయము మాకుఁదగ్గఁ సం

సారము పెద్దదాయె వ్యయమా! పెరిగెం దలమించి, కాన మా

వారికి నచ్చఁ జెప్పఁగలఁ † బైకము మాత్రము నీవొసంగుమా

దారికి వచ్చి గూఢముగఁదా సినువుంగొనివచ్చి నీకిడున్. 89

సందు గొట్టె బిడ్డకటంచు † జనులు పలుక

మెలఁగుదుము బావగారు నమ్మెదరు నేను

వచ్చి బిడ్డను బోపింతుఁ † బతికిఁ జెప్పి

పిలువనంపు కష్టము లేని † ఫలము దక్కు.

90

నిర్భయముగ నీవీలొ

గర్భిణివలె సంచరింపఁగదె యక్కా! నా

యర్భక్షుడు వచ్చినపు డా

విర్భావపు నటన సలువఁచే వలినమ్మక.

91

అచ్చా! యతి గొప్పతనం

బిష్ణుడు కనుగొంద మాపుఁకిడు మా ఫలమే .

చొప్పన జరుగునో యనఁగా

నవ్వుడఁతి మొనర్చెఁజెప్పినట్లు సకలముక.

92

అంతట సింధులి యాత్మ ని

శాంతంబున కరిగెఁ బాడుఁనావు భుజిచేక

శాంతామణి ధుంధులి వృ

త్తాంతం బామిఁద విచుడఁకయా! వింతయగుక.

93

* ఘం ఘ లీ చ ర్య *

వతివీనులంబడుఁగతిఁ బెద్దయులివుతో

నుదయ కాలంబున ఁ నోకిలించు

కడుపు నిండఁగఁ దివిఁకాతుఁడు గనఁదెలెక

వివిధ పదార్థముల్ ఁ విడిచిలేచు

అది తెమ్మ యిది తెమ్మఁయని కొండమిఁది కోఁ

తిని దెమ్మనుచు విభుంఁదిక్కు వెట్టు

ఒక చీర చుట్టబొట్టకుఁ జాటి యట్టి చీ

ర నె కట్టుకొనును భర్తగని యుబ్బ

అసురుసురుమను లేవలే ఁ ననును బిండ

మెడమదెనఁ దిరిగెడి ననుఁగడఁగఁ జేరి

నుద్ది ముట్టను నెవ్వుడీశుడు కరుణ

బయటఁ బడవేయునోయను ఁ బద్మలాఁడి.

94

హంసీయానకుఁ బుత్రవ
తంసుఁడు పుట్టవలయునని † ధరణీసురుఁడా
శంసించి మూఁడవ నెలం
బుంసవనాఖ్యాక కర్మముం జేయించెన్. 95
అంతట బంచమ మాసం
బంతంబై పోవ గగ్భముభివృద్ధిగనం
గాంతుఁడు తనకాంతకు నీ
మంతము జరిపించె నుచితముత్ర క్రియలన్. 96

* ధుంధుకారి జననము *

పిమ్మట నచ్చట సింధులి
తొమ్మిది మాసములపై ని † దొమ్మిది దినముల్
గ్రుమ్మర శశిసూర్యసమీ
పమ్మున నుండఁ బ్రసవించె † బాలుఁడు గలిగెన్. 97
తెలవాఱకమునుపే ధుం
ధులికిం గబురందె మూట † దూఁకెం దనచె
ల్లలి, కాఱవరేయి విభుని
వలన రహస్యముగఁ బిల్లవానిం బంపెన్. 98
మఱుది సినువుఁజేర్ప † మంత్రసానియు వచ్చె
జరుగ వలసి నన్ని † జరిగి పోయె
నాలు కనినదనుచు † నాత్మదేవుం డొచ్చె
ధనము సేయు నెంతవనిని గూడ. 99

బాలుఁడు పుట్టెనన్న శుభవార్తను బ్రాహ్మణుఁ డాలకించియు
జ్వేల ముదంబుసెంది సరవిం దెలిసీటను దానమాడి వి

ప్రాళికి గో హిరణ్య రజతాదుల దానములిచ్చె మోగె ది
 క్పాలియు భూరటిల్ల బహుళాద్య సినాదము లింటిముంగిటకా.
 జాతకర్మ కలాపము † సవిధిజరిగె
 నేన నాకుమారునకుఁ బేరిడుదు మీరు
 మానుడని ధుంధుకారి నామమృత్యుపై
 బిడ్డ తల్లి మాటను గారవించు భర్త.
 సాంతి చూర్ణంబుతోఁ † జొన్నునో చొన్నదో

101

దూది మాత్రము చెవి † దూరియుండు
 మోడికారమును † ముట్టునో ముట్టదో
 విడము మాత్రము నోట † నడరుచుండు
 పొట్టపెరుగుమాట † పుట్టునో పుట్టదో
 నడికట్టుమాత్ర మందముగ నుండు
 తడి చాక శైత్యము † పొడమనో పొడమదో
 హంజఁబాదువు మాత్ర † మంటియుండు
 వచ్చిమాడగునో కాదో † వలవమేలి
 మునుఁగుతో సంచరించు నింపెనఁగు నడలఁ
 బభ్యముండునో లేదో మైబలిసియుండు
 వింత ధుంధులి వచ్చి బాలెంతరాలు.

102

* ధుంధులి తన చెల్లెలిం బిలిపింపుమని భర్తతోఁజెప్పట *
 ఒక్కపుడొమె నాధుఁగని † యూరక పిల్లలు పిల్లలంచు గై
 పెక్కి తపించినాడ వదియెంతటికష్టమొ చూడవై తినే
 డొక్కనినుంగు గల్గనెటులోముటయో యని చింతపుట్టెనా
 కక్కట! నీకుఁ బట్టదినుమంతయు నేది, యిఁకేమిచేయుదుకా.

వీని కడుపుడక తడసితి
నేని క్షణము పాలొసంగ † నిల్లెగిరిచనం
గానేడ్చు నేనుబట్టగ
లేనీగయ్యాళిగంప † లేకంబైనన్. 104

నాకా పాలు పడంగలే
దీకొడుకా పోరువెట్టు † నేడ్చేడ్చునకే
కోక స్తనిరమ్మంచున్
మోకటిలుదు నా నుదుటన † ప్రొద్దుపొడిచెనే? 105

లప్పటి కెవ్వరేదనిన † నయ్యది చేసేతిఁ దమ్మికాడలం
దప్పక తింటి క్షీరములు † తామరగింజలు నూటిత్రాగితిన్
బొప్పయ కాయల నివిగువుపుట్టక మెక్కితి నిట్టులెన్నియో
తిప్పలు పడ్డఁగూడ నొక † తేవకు గ్రుక్కెడు లేవ స్తన్యముల్. 106

ఎల్లపుడన్యకామినుల † నే బలిమాలుచు బిడ్డఁబెంపలే
మల్లరి పాలుగాంగలము † హాయి తెఱంగొకఁడిప్పుగంటి నా
చెల్లెలి బిడ్డలేఁ డదివఁసించినచో మనయింట క్షీరమల్
కొల్లలు కొల్లలీనినువుఁగూరిమి పోషణచేయు చుండెడిన్. 107

వ్యయమంచుఁ జూడకుమయ
న్వయవృద్ధి పొసంగుటెట్లు † వ్యయమనుకొన ని
శ్చయముగ తేపీధన సం
చయ మెవ్వరిదయ్యెడిదో విచారించితివే. 108

నేను పడలేను బాలుని
తోనీవేమైనఁజేయు † దువుగాకింకన్

వానివని నాదిగాదు ను

మా నావుడు విభుఁడునవ్వి ♦ మానిని కనియెన్. 109

ఎందుల కంత వేసటవ ♦ హించెద, వీవు వచించుదానిఁ గా
దందున? యంటినట్టెయెపుడైనను జెల్లెలఁబిల్వఁబంచెదన్
నందను నేడిపింపకుము ♦ నాతిరొ! యాగ్రహమత్తమిఁద రా
దందడి దుత్తమిఁద నటెదానిని జూపుట పిచ్చిదానవా! 110

అని యటనుండి తొలంగి చని మాపటివేళకే సింధు
లిం బిలిపించి యింటనుంచుకొని బాలుం బోపింపించుచుండెను.
అంత. 111

* గో కర్ణ జ న న ము *

మూఁడు నెలల్ గతింవఁగనె ♦ పుత్తునిబెట్టెనుగోవు వండునా
నాఁడు భుజించియుంట మునినాధునివాక్య మసత్యమాన? య
వ్వాఁడతినుందరాంకుఁడు సువర్ణసమాభుఁడనేకు లాతనిం
జూడఁగ మూగి రెంతయునుజోద్యముగా ధరయిననట్టులన్.
ఆవఁట! పుత్తుఁగన్నదఁటయాతఁడు మన్మథుఁడంట! వింటిరే!
భూవిబుధుడు వానిఁగని ♦ పొంగుటతో సరిపోయె గాని యే
కై వడి వీఁడు పుట్టెనని ♦ గాఢ విచార మొనర్పఁజాయెబో
యివిధమెల్లజెల్లెలును ♦ జ్యేష్ఠయుఁ జూచి కలంగిరాత్మలన్.

అయ్యవసరంబున నాత్మదేవుండు. 114

ఆవు కొడుకనుకొనక దేవాంశజుడని
తలఁచి సుతునకుం బోలె జాతము సలిపి
వాని చెవి గోవుకర్ణంబువలె దనర్చ
నెమ్మి గోకర్ణుడనియె నామమ్ము వెట్టె.

115

ఆవు కడుపులోన † నర్భకుం డెట్లుండు?
నున్న వాఁడు బ్రదికి † యుంట యెట్టు?
లఖల మీశ్వరుని మహత్త్వ మంచెంచిరి
ఋషి ఫలమ్ము మర్మ మెవరి తెలుక?
116

బాలకులు శుక్లపక్షాబ్జ † వైరి కళల
రీతి దినదిన క్రమమున † వృద్ధిగనిరి
శైశవంబు పొగండంబు † జారె యావ
సాంగణమునఁ గాలూదిరి † హర్ష మునను.
117

అక్షరాభ్యాస మొనరించె † నర్హ కాల
మందుఁ జెలోపనయనముల్ † పొందు పఱిచె
దండ్రీ కరణీయముల్ దీతఁ † దనయుల కవి
గిట్టుటలా? వారి చేతలఁ † బట్టియుండు.
118

సాంగముగ నాల్గు వేదము † లభ్యసించె
నాటు శాస్త్రంబులఁ బఠించె † సాంతముగను
చదువు నాచరణమ్ము నెసంగు చుండ
నవ్య యశమందె గోకర్ణ † నామకుండు.
119

* ధుంధుకారి దుశ్చేష్టలు *

బడికిం బంపినఁ బోయిన నటం † బాశంబులకా శ్రద్ధచూ
పడటల్ చూపిన వలెవేయఁడెటులో † వల్లించినకా బుద్ధిని
ల్పఁ డొగిన్నిల్వినఁ దత్ఫలంబుఁ గనఁడె † పుట్లకా దురధ్వంబునం
దడుగుల్ వెట్టునుధుంధు కారిపితచింతాక్రాంతుఁ డైయుండఁగక.
శ్రమమేలా? చదువేల? యేల గురుశిక్షం గుండ? రండాడుకొం
దము పొత్తంబులఁ బావేయుఁ డదిగో † ద్రాక్షాగుళుచ్చంబు తిం

దమురండా తరులెక్కి కోయుదము పండ్ల రండటం చాడి బృం
దములై బాలురు వెంటరాఁ దిరుగునాతం దుత్పథాధీనుడై.

జనకుండు గ్రతఁ గొట్టిచూచె గురుఁడాఁజ్ఞాపించి దండించె నా
జనయిత్రీమణి తిండిపెట్ట ననుచుఁ * శాసించెఁ దమ్ముండు శో
భన మార్గంబిది కాదు మానుమనె నెవ్వండేమనుం దాను బ
ట్టిన కుండేటికిఁ మూఁడకాళ్లను చుఁగ్గీడించు మహాస్వేచ్ఛతో.

ఇట్లాధుంధుకారికిఁ బ్రాయంబుతోఁబాటు దురాచారం
బును బెరుగసాగెను. 123

న్నానమేలేదు సంధ్యయు * శౌచ మేడ?

పిత యనియేలేదు దీనాంధఃపీడకేమి?

కులమేలేదాయెఁబీనుఁగుఁకూడు దినఁడె?

ఇల్లు విడిచె సర్వ భ్రష్టుఁడేలకాదు?

124

బాలకులఁగొందఱంగని

లాలన మొనరించి దప్తులంగొనిచని మైఁ

గ్రాలురవణములఁగైకొని

పాలసుఁడవ్వారిఁ జంపివైచున్నారె.

125

కౌలేయకయతుడై మృగ

యాలోలతఁ దిరిగి మృగచయము ద్రుంచుచుఁ జాం

దాలాభిరతిఁ జరించుచుఁ

గూఢ యతఁడు దిరుగు జన్నెఁగొడ్డుం బోలె.

126

మైరేయమ్మును ద్రావుచుఁ

జోరత్వంబున ధనంబు * జోడించుచు వే

శ్యా రతుడై సర్వులు చీ
క్రూరుండని తెగడ సతముఁ ♦ గ్రుమ్మరు నతఁడుకా. 127

కుక్కవలె నొక్కదినమున
నక్కుటిలుం డింటి కరిగి ♦ యమునిటు గని యే
యొక్క రగవడమిఁ గలిగిన
రొక్కము సర్వంబు గొని పరుగు దీసెవడికా. 128

మఱియొకనాఁడు తమ్ముఁడు స్వమందిర సీమను లేడటంచు గు
రైఱిఁగి గృహంబు సాచ్చి తనవృద్ధ పితంబడమోది తల్లి గు
డ్లఱిమిభయంబుగొల్పి తనయోపినయన్నియమూల్యవస్తువుల్
బిరబిరఁగొంచుఁబోయె గలవే? విటకోటికిఁ బాపపుణ్యముల్.

* ఆత్మదేవుఁడు కొడుకుంగూర్చి విలపించుట *

అంతట నాత్మదేవుఁడు మహత్తర దుఃఖదవాగ్నికీలికా
క్రాంత మనస్కుడై కనులఁగాలువగట్టఁగ నశ్రు లీగతిం
జింతిలె దైవమా! తనదు ♦ చేతుల నే కొనితెచ్చుకొన్న దీ
చింత యిఁకేరినందు హరి! ♦ చేసినవారికిఁ జేసి నంతయే. 130

ఎచ్చటనుందు? నెచ్చటికి ♦ నేగుదు? నేరికిఁ జెప్పకొందురా
వచ్చెను దీఱరాని వెత ♦ బాపురె! పుత్రులు పుత్రులంచు నా
కిచ్చజనింపనేల? ముని ♦ యిచ్చటయేల? యతండు దుష్టుడై
గ్రొచ్చటయేల? నేఁగుడిచి ♦ కూర్క క నత్తికిఁదెచ్చుకొంటిఁగా.

దుఃఖ దాయకుండగు ♦ దుష్టుత్త్రకన్నను
గొడ్డుబోతుఁ దనమె ♦ దొడ్దది నుమి

యతివరుండు. చెప్పినది వినఁబోక నా
కొంప నేనె త్రవ్వకొంటి నకట!

132

కట్ట! యే నానాఁడు ♦ కట్టిన దీతాగ
మెడకు మంగళ నూత్రమే? మదీయ
గళమున కురిత్రాడుగాక యేయొకదినం
బుదైన నితసౌఖ్యంబు గనన
ఇస్సీరో! యెప్పుడు ♦ నింటిలోఁబోరెగా
కదలించినకా తేగఁగఁగంప యడప
పెండ్లాముఁ జూడనీ ♦ విధముగా నున్నది
యికఁ గొడుకుం గూర్చియేమి తలఁపఁ?

లేక లేక యొక్క ♦ లోకాయ పుట్ట లో
కాయ కన్న లొట్టయాయె నిట్లు
నా యునురునె వీఁడు ♦ నానోటఁ గొట్టుచు
న్నాఁ డిఁకెట్లు బ్రదుకువాడ నేను.

133

మునివర్కుండు మొదటనె చె
ప్పెను మూర్ఖుడనాచుఁ బలుకు ♦ వీనులఁ జొనుపక
గనునే సౌఖ్యము హితవా
కృ నిబద్ధుఁడుగాని మానవాధముఁ డెందుక.

134

జనులారా! వినుడయ్యా
తనయలు మీకేమి త్రవ్వి ♦ తలకెత్తరు నా
యనుభవమిది నమ్ముడి నం
దను లొదవియు నొదవకయు వ్యథల్లూర్తురిలక.

135

అని విలపించు చుండ గోకర్ణుఁ డరుదెంచెను, వానిం
జూచి బిట్టువాపోయి, 136

అజసుతుఁడు కొడుకా! కొడుకా! యటంచు
నందఱుం దలంచుచు నె ప్రాణములు వదలె,
బాపురే! యదేశర్థము † వాపరించె
నాకుఁగూడ నటంచు దెలిదమునఁ దలఁతు, 137
వదలేను నాయనా! యీ

కొడుకు వలన నింద కొంప † గుల్ల యొనర్చెన్
బడితెల పూజయు జరిగె
కొడుకా! యేవాగొ చూచుకొందుర యింకఁ, 138

* గోకర్ణుఁడు తండ్రికి హితముచెప్పట *

అన గోకర్ణుఁ డిటుల్ వచించె జనకా! † యారీతి నీవేటికి
స్మననం దెంచెద? విట్టి చావు నెపుడై † నన్విజ్ఞఁడొందం దలం
చునె? నీవేమవివేకివా! శ్రుతితతుల్ † శోధింపవా! ప్రాజ్ఞులే
గినమార్గంబు నెఱుంగవా! బలిమిమైఁగీహొందఁగాంక్షింతువా!
ఘోరతరోరుదుఃఖములఁగూర్చును సారములేని పిచ్చి సం
సారము మోహపెట్టు బుధఁసంఘముఁగూడ నొకప్పు పుత్రులె
వ్వారలు! విత్తమెవ్వరిది? † సాఱఁగఁ జూడుమున్నేహమున్నచో
నాఱక వెల్గుచుండు జనకా! భవదీప మనారతంబిలక, 140

తనయులు చెప్పిన మాటల
వినరొచును వగతు వెంత † వెట్టివి! మీసం
బును గడ్డంబును వచ్చిన
వెనుక సుతులు పితలమాట † విందురటయ్యా! 141

చాలును జాలునీదగు విశ్వాచారము వీడుకుపుత్రకుండుగాఁ
డేలన నీకు మేల ఘటియించె విరుద్ధము లాచరించి, యీ
మూలముగాఁగనైన మడిఁ బుట్టి విరక్తి వివృద్ధిసెంది నీ
కాలము వెళ్ళుగావుత సుఖంబుగఁ బుణ్యతపోవనంబునక. 142

అటువదియేండ్లనుండియుభివార్ణవమందు నెయుడ్డుగుడ్డుచుక
బారలితి వేమిసౌఖ్యములఁబొందితి? కాఁటికిఁ గాభ్యుచాచియుం
గరము తపింతువార కొడుకా! కొడుకా! యని పిచ్చితండ్రి! యీ
తెరువుత్యజింపుమా! యనుమతింపుమజ్ఞాన విరాగమార్గముక.

అమిత సుఖవ్రదంబునఁయకావసమా చనె, నీస్థితార్థ జా
లము నొడఁగూర్చు నిందియముఁలావికృతాలయ పట్టుదప్పెఁగా
లమ చనుదెంచి చెంగటఁనిలంబడె జేతులుచాచి యింతనే
మమతన హంతనుక్కడపుమా! వరలోకము దారిచూడుమా!

ఆయుష్కాలము దీటి మేనువడు పరిర్యంతం బిదేపాటయా?
నా యిల్లంచును నా కళత్రమనుచు నా పుత్రులంచు నసదా
నాయర్థంబనుచుం దపించుట, యిఁకైతనక దృశ్యమీ సర్వము
న్నాయా కార్యమటంచు నెంచికనుమాత్ర్ గాఢవై రాగ్యముక.

సంపాదించుచు సౌఖ్యపెట్టువరకేజాయాభి ప్రేమించెడిక
సంపాదించి సమస్త మిచ్చినను నాజ్ఞావృత్తి యట్లుండ వీ
క్షింపంబోరు సగౌరవంబుగ సుతులొనీ! వార్థకంబందు సే
వింపంబోక తపోవనంబు, గృహిగావేటేల? యామ్యవ్యథల్.

అంబుధివేష్టితైత దళిలావని నేలెడి చక్రవర్తి లో
కంబులు మూఁడునేలు సురకాంతుఁడు సౌఖ్యమునొందలేరు స

ద్యంబుఁ ద్యజించి నిర్భర విఠరాగముతోడ వివిక్తమందుఁ గా
లంబునుబుచ్చుమాని విపులంబగుసౌఖ్యమునొందునాయనా!

వదలు ప్రజారూపాజ్ఞా

నదశ్శక్తి, మోహంబు వలన ✱ నరకముగదె యె

ల్లఁ దొలంగి వనమునకుఁ బొ

మ్ము దేహ మట రాలిపోవు ✱ ముక్తిలభించున్. 148

అనువాక్యంబుల నాలకించి జనకుండాడె గుమారా! వసం
బునకుం బోయెదఁగాని పోయియటనేపోల్కింజరింతున్ వచిం
పు నితాంతంబును గర్మమార్గముననేపోతి న్మహాజ్ఞాన కూ
వ నిమగ్నుండ నపారమోహసిగళాబద్ధుండ నెట్లొగడే. 149

అనిన గోకర్ణం దిట్లనియె. 150

భావింపు మిధ్యయిది యని

రావింపు నిగాఢతర విఠరాగం బెడఁదన్

సేవింపు మునిజనాంఘ్రులఁ

గావింపు దదేకదీక్ష ✱ జ్ఞానాధ్వరమున్. 151

మమతఁ ద్యజింపవయ్య ధనశ్రమందిర ధ్వారసుతాదులందు, దే
హము వలలాసముఖ్యయుతశ్రమందభిమానము పీడవయ్య, లో
కము క్షణభంగురంబిదిగో ✱ కాంతువుగాదె యనారతంబు, భ
క్తి మహితనిష్ఠఁబూనుమయశక్తిమ గాఢవిరాగ మాత్మలో,
ఇంపుగ ధర్మమాత్మభజియింపు, త్యజింపుము లోకధర్మ మా
లింపు త్రయీశిఖారి విదళింపు మనహృపుఁగామత్పష్ట సే
వింపుము సాధుపుంగవుల ✱ పీడు వరస్తుతి నిందల, న్నిగా
రంపు కథానుధారనము త్రావుము త్రావుము పొట్టనిండఁగన్.

పుణ్యకాశమున మహా ♦ మునుల కరుణ
 వడసి వారుచెప్పినయట్లు ♦ నడచుకొని కృ
 తార్థులరుగండు వీడె మీఁకాడువాఁడు?
 వనటచేతఁ గర్తవ్యంబు ♦ గనరుగాక. 154

అని గోకర్ణండు వలికెను. 155

అటువది యేండ్లు పైఁబడిన ♦ యాయవసీనురుడమ్మహార్థ భా
 నురమగు మాటవీనులనుఁసోకఁబ్రశాంత మనంబుతో వనాం
 తరములకేగి మాధవ కథామయ భాగవతామృతంబు ను
 స్థిరమతిఁద్రావుచుకా హరిభజించితదైక్యము సెందె నావలకా.

అని సనకాదులు నారదున కెఱింగించిరని సూతుండు
 వలికె. 157

స్రగ్వీణి || ఆదిమధ్యాంత శూన్యా! జగత్కారణా!
 నాదబింద్వంశ సంతత్యువర్యజ్జ్వలా!
 వేద వేదాంత దుర్భేద్య నైజాకృతీ!
 ధీదిశాకాల సత్కృత్యతీతస్థితీ! 158

—: గ ద్య ము :—

ఇది ఉభయభాషా వ్రవీణ వేదాంతపారీణ మిన్నికంటి
 గురునాథశర్మ వ్రణీతంబైన శ్రీ వద్మపురాణోత్తర
 ఖండస్థ శ్రీమద్భాగవత మహిమ మందలి
 చతుర్థాధ్యాయము.

శుభమస్తు.
అవిఘ్నమస్తు.

శ్రీమద్భాగవత మహిమ.

పంచమాధ్యాయము.

(శ్రీ) సర్వమంగళాంచ

ద్భాసురగేహా! గజేంద్రవర్ధన కార్యో
ల్లాసా! త్రైయంత విహా

రాసమపాదాంబుజాత ! † హరిహరనాథా !

1

అవధరింపు మవ్వల సూతుం డిట్లనియె. సనకాదులు
మానులు వినుచుండ నారదునితో నిట్లనిరి. ఆత్మదేవు డట్లు
కృష్ణైక్యము చెందిన పిదప.

2

సౌఖ్య దుఃఖములను మిత్ర † శత్రువులను .

సమముగాఁ జూచు గోకర్ణుఁ † డమల యోగి

విధుడు పితృమేధమును యథావిధిగ సలిపి

పిదప సర్వతీర్థముల సేవింప నరిగె.

3

* ధుంధుకారి పాపకార్యము లొనర్చుట *

క్రూరాచారుండైన ధుంధుకారియో.

4

వారి వారి వలనఁ దండ్రీ † వార్త వినియు

వారిఁ దోఁగి యెట్లులొ తిలఁవారియే న

వారిగా విడువక యిటివారిపై స
వారి దీయవచ్చెను మానవారి వాడు.

5

తడిక తలుపు వాటి * తొడి యడ్డము దీట
స్వేచ్ఛగా గ్రహంబు చేరి ధుంధు
కారి తల్లి మెత్తఁగాఁ గొట్టి ధనమేడ
దాచితివె? వచింపు * తల్లి ముండ!

6

అని వేధించుచు గో కుమారకుఁడు లేచాఁడె న్నదీయాజ్ఞ చొ
ప్పన నీయల్లిక సాఁగనొను సకలాంబున్నాదె నేనే గృహం
బున కీశుడ నటంచు నైచుగురు రోపూఁబొడ్లఁ బిల్పించియిం
ట నె సాపించెను దల్లి మొత్తుకొను చుండొ దిట్టుచాధుంధులిక.

ఆతఁడు రోవెలందుల గృహంబున నిల్పుట గాకయాసతులే
చేతుల వండిపెట్టిన భుజంపవె రండ! గయాళిముండ! నీ
పాతిన డబ్బుబిందె బడవా! యెటనున్నదె చెప్పమంచు న
మాతను దిట్టి పైనిబడి * మర్దనచేసెను గాలుసేతులక.

8

వరునిపైనో? యిరుగుపొరుగు వారల పైనో
సతుల తాగతనముసాఁగుఁ గాని
యన్ని విధములఁ జెడి * యఘభీతి లేని కు
పుత్రు కడను సాఁగఁబోవ దెపుడు.

9

ధనమది లేదురా! యెచట * దావఁగలేదుర! కొట్టఁబోకురా
యని బలిమూలుచున్న వినకాతఁడు బిగ్గరిగాఁగ నేడ్చువే
విని వదిమిడిచేర నిను * పీరును వారును వచ్చికాతురే?
యనుచును గొదలొత్తి ఖలుఁడాయువు పట్టునదన్నెనుగ్రుడై.

బోగముదాని తిండి దినఁబోవక మూడుదినాలనుండి యే
యోగిరమంటకున్న ముదియుగ్మలి వగ్గు తదాహతిఁ ధరక
జాగిలి వడ్డఁ గుట్టుసురు ధియ్యనఁ బాసెను బీడపోయెనం
చాగడకాడు సంతసిలి యామెకు నల్పఁ డనంతరక్రియల్. 11

“చిన్నతనముననే ధిప్పినమాట వి
సంజాయె నిఁకయావఁనంబుగూడ
వచ్చుచున్నది వీనిఁ ధిట్టఁబగ్గములుండ
పూరిపై బడకుండఁ ధిఁకొక్క యెదిగి
నట్టి పిల్లను మెడఁగట్టిన నాగుది
బండతోఁ గదలఁబోవఁడటంచుఁ
దలఁచి పెండ్లియొనర్చెఁ ధిద్రుడి వీని కటైనఁ
గథ యడ్డముగఁ దిరుఁగఁబడె నార!

తానొకండు తలఁప ధిదైవమొందు దలంచె
గాఁపురంబున కిది ధికాలిడఁగినె
చావఁ జితకఁగొట్టి ధిసర్వస్వము హరించి
సాగ నంపె నెవరి ధిసరకు గొనక.

12

వెలిచవులు మఱిగియుండిన
తులువలు కాఁపురము చేయుదురె పెండ్లముతో
లలన రతియొనఁ జెడివలఁ
గొలుతురు పొరుగింటి పుల్లఁగూర రుచియగుక.

13

కఱపు దీటనైదుగురు వేశ్యలతనికిఁ
గామ తృప్తి యెంతఁగలదొ కాని

కటవుదీఱ దొడమి † కార్పుచున్న గణికా
కామ తృష్ణ యెంత † గలదొ కాని.

14

ఆసామ్రుని యీసామ్రుని
యాసింతు రొసంగకున్న † నగుదురు విముఖుల్
చేసెడి దేమతఁ డనువుల
యాసవిడిచి చౌర్యమున భాగ్యార్జన సలుపుకొ.

15

గోమారుల రీతిని వే
శ్యామారులు వానిఁబట్టి † యస్రము ద్రావం
గా మారుగొడ్డు దీనమున
వేమారు లయినను శౌర్యవిధికి దిరుగుకొ.

16

మాన్యముల్ మొదలు సమస్తము పిత్రార్జి
తమ్మది యేనాఁడో? † వమ్మునేసె
గొడ్డుగోదలఁబసి † దొడ్డితోఁపులనైన
వఱకా మొఱకు లెగఁబటికి వేసె
మున్ను నాఁచికొనిపోనున్నట్టి నగనటఁ
గులటల యొడలిపైఁ † గులుకఁజేసె
ఇంటి లోవల మిల్లిగంటెవఱకునున్న
పాత్ర సామగ్రిని † బాడునేసె

ఒకతె ముచ్చటాడ † నొకతె యడుగు లొత్త
నొకతె వీడియమ్ము † లొసఁగుచుండ
నొకతె కలవమలఁద † నొక్కతె మెయినాను
కొనఁగ నాతఁడిల్లు † కొల్లవెట్టె.

17

జేపా మాపో సవరింతుఁ దప్పక యని
 పుట్టుచో నెల్ల నప్పులను దెచ్చు
 అంగడి వాఁడు మాఁయనుఁగు చొకగమీ స
 రుకుఁ దెత్తునని తీయు ♦ రొక్కమెల్ల
 ధన వత్పధికులతోఁ ♦ జనుచును నడుదారి
 విషవదార్థము పెట్టి ♦ విత్తమెనయు
 ఒంటిగా నెవ్వఁడు ♦ కంటం బడినవాని
 గొంతు పిసికి యున్నదంతలాఁగు
 నూచుచుండంగఁ గనుపాపఁ ♦ జోక చేయు
 దారి గాచి కొట్టును బెడదారి దీసి
 గుంజ కొనుఁ గన్నములువైచి ♦ కుమ్ముకొనును
 ధనమునకు వాఁడు చేయని ♦ తప్పలేదు.

18

మొదట నాణెములను ♦ బిడవ లంగారమ్ము
 నొక ధాజతమ్ము ♦ నవలమేలు
 వస్త్రములను బైని ♦ బాత్రమ్ములను వాఁడు
 దోచి తెచ్చియింటవైచుచుండు.

19

“నాయనా! ధనముగొను ప్రాణాలు దీయఁ
 బోకు. మీతఁడొక్కఁడే నాకుఁ ♦ బుత్రకుండు
 దండములు దయచూపు” మన్ ♦ తల్లిహస్త
 సహితముగఁ గత్తితోఁబుత్తుఁ ♦ జంపివైచు.

20

* వేశ్యలు ధుంధుకొరిం జంపుట *

ఇట్లు జాలిలేక వధియించి గ్రహించుచుదెచ్చి యింటిలో
 గుట్టలువైవ నాధనముఁ ♦ గోమలు లారసి ముక్కుమీఁదవ్రే

లెప్పటి యిదేమిడ? బిల్వతని † వృత్తియదేమిటి? యెన్నినాళ్ళిటుల్
గుట్టుగనుండు నివృత్తిక † గుబ్బటిలంగఁ దొడంగెగ్రామముకా.

ఇంత వచ్చిబూతఁబె! యీతఁ † డింతగాఁదె
గించునట! యరరే! దినంబు † మంచిదనుచుఁ
బట్ట వగలె కన్నంబులా? † యిట్టివాని
నమ్మ మనకు మాత్రమును భద్రము గలదే! 22

బళిరే! యానోట నానోటఁబడినపాలు
చెవికి నెక్కవే! యీతని † చెనటఁ చేత
లాతఁడీ సర్వము హరించి † యతని తలను
దీసి కోటకొమ్మకు వ్రేలఁదీయ కున్న 23

కావున నింకిటన్దనము † కాపురముండుట గూడ, దుంటిమా
భూవిభుచేతఁ బ్రాణములు † పోవుట తథ్యము పాటిపోతిమా
యీవనువెల్లనూడు మఱి † యీహతవాదిని గన్గొఱంగి యే
తావుననుండు! మెట్టలొక † దా? వెనుకన్నులుముందుగోయియొ.

అని యయ్యెపురు వేశ్యలొకనాఁడు గుట్టపడి గుట్టుగా
నాలోచించుచుండ సందోకర్తుకసంపంగియను వేశ్యయిట్లనియె.

ఏమె యేమేమె మీరివ్వు † డేమి తిట్ట
నేని నేనొక్క చెబ్బితో † రెండుగాదు
మూఁడుపండ్ల రాల్పుదు రాజు † మువ్వు దొలఁగు
ధనము దక్కు నీచెనటి బాధయు నడంగు. 26

అనవుడు దక్కిన నలుపురు
వనితా! నీచెవ్వుచేత † వర్తిలెదము కా

దని యడ్డు చెప్ప మేమె

ల్ల నీ బురదనుండి కాలుఁగిలఁగినఁజాలుక.

27

అనిన సంపంగి యిట్లనె ధ నమ్మలార

యిష్టమున్నఁ జేయుఁడు చేయఁగోనిమానుఁ

డంతెకాని పొక్కకుఁడు నాఁపరాణములకు

వచ్చుఁదప్పినయెడల దైవంబు తోడు.

28

అనిన నానల్వరిలోఁ బ్రాయమునఁ జిన్నదైన లవంగి
యను వేశ్య యిట్లనియె.

29

ఎందుకే యక్కలార! మీఁదింత గ్రుచ్చి

గ్రుచ్చి యడుగుట యదినాకుఁగూడఁ దట్టె

దీని యీమాటలం బట్టి; ధ వానిఁ బట్టి

యొప్పు లేకుండఁ జేయుద ధ మనెడు నీమె.

30

అను నుడువుల్ చెవించడిన ధ యంతన సంపంగిలేతగాను గు
స్తన ముకుళంబులుం దుఱుచు ధ జవ్వననూఁగఁగ బిట్టునవ్వినా
మనమునఁ దూఱిచెప్పితివి ధ మానిని! నీభులజాడఁ దీయుజా
ణను నినునమ్మరా దనఁగ ధ నవ్వరి తక్కినవారు వేడుకక. 31

అంతట నింతతెంపును బలా! యబలల్ సలుపంగలారే! యం
చితి యొకర్తు వల్లఁగయి ధ యెత్తి మతోర్తుక యొక్కవేలు కా
సంతయుఁ జేయలేదెదియు ధ నైదును గూడినఁ జేయునన్నవా
రింతయొనర్ప సమ్మతిలి ధ రెగుతటిం బువు లే శరంబులౌ. 32

ఆరేయి యెదుగురు నా

క్రూరుని కలసటను గూర్చి ధ గుఱువెట్టుచు వాఁ

దోరగిలి గాఢనిద్రం

గూరఁగ నొకసారె యైదుగురు తొరతొరగా.

83

అటు కంఠంబును జేతుల

నిటు నడుమును బాద యుగముఁ నిరువైపుల నొ

క్కటఁ గట్టిరి ఖట్వకు ను

క్కట పాశములను మెలపునఁ ఁ గదలకయుండఁ.

34

అంత మెడ కుచ్చువైచి యాఁ ఁ యైదుగురును

బట్టి లాఁగుదురేకానిఁ ఁ వాఁడు చావ

కఱచుచుండ సంపఁగి మండుఁ ఁ కొఱపులిన్ని

వడిగఁదెచ్చి ముఖస్ముపైఁవైచియూఁదె.

85

కొన్ని కొఱపుల నోటిలోఁ ఁ గ్రుక్కె నొకతె

కొన్నికొఱపులఁ గనులలోఁ ఁ గ్రుచ్చె నొకతె

గొడ్డటనొకరై భుజములఁ ఁ గూల్చె నొకతె

పాదపాశ బంధమ్ములఁ ఁ బట్టె నొకతె.

86

పాదములు చేయ నరులా

పాదమ్ములు కట్టికుడువఁవా? యెటులై నక

బావ మనుకొనక వడఁతులు

పాదపుఁ జావిచ్చి రల్లపాపాత్మునకుఁ.

87

ఇంటి దొడ్డిలోనఁ ఁ గుంట లోతుగఁ దీసి

ధుంధుకారి నందుఁ ఁ ద్రోసి పైని

మట్టిగప్పి రీసమాచారము బయలఁ

జింద దెంతసాహసకలు స్త్రీలు!

88

ఏరయిన నాత్మదేవకు

మారుఁ డెచట? నన్న ధనసమార్జనమునకై

మారమున కరిగె నెక నై

దాటునెలలదాఁక రాఁడిటందురు నెలఁతల్.

39

పండితుఁడు దుష్టవనితల నెన్నఁడు

విశ్వసింపరాదు † వేయొసఁగిన

విశ్వసించెనేని † విపుల దుఃఖముల న

మూఁఢ చిత్తుఁడు వడిభూతుఁడగును.

40

బోటుల మాటలు తేనియ

తేటలు కాముకుల వలపుఁ † దీవలఁ బెంచుక

మేటిలు మది క్షురధారకుఁ

బోటి, పడఁతుకలకుఁ బ్రിയుఁడు † బుడమిని గలఁడే?

41

వారకాంతల పాలయ్యె † గ్రూర కార్య

ములను జేసి తెచ్చిన మూటఁముల్లెల్లెల్ల

ధుంధుకారి పాలయ్యెను † దుష్పథమున

విహృతి సల్పుటచే మహాప్రవేత తనము.

42

బలవన్మరణముంగన్న ధుంధుకారి ప్రవేతత్వముం బొంది.

సుడిగాలి రూపమునఁబ

ర్విడుచు సతము దశదిశలకు † వేడికిఁ జలికి

మిడుకుచు నాఁకలిదప్పల

కుడుకుచు దిక్కెవరులే రఁమోయని వగచుక.

44

అచట సంపంగి లవంగి మున్నగు బహుభర్తృక లైదు
గురు కొంతకాలము గుట్టుగా నచటఁ గడపి యాయున్నధనాది

కము సమముగా నైదుగురుందీసికొని యాయిల్లువాసి యథే
చ్ఛముగా సరిగిరి. దుర్మార్గుడు ధుంధుకారి యెందో మృతుం
డయ్యెనకాఁ బ్రజలు చెప్పుకొనిరి. 45

* గోకర్ణుడు తీర్థయాత్రలకేగి వచ్చుట *

యోగరతుండు గోమణి తఃసూద్యవుఁ డాగమవేత్త తైత్తిరుం
డా గయలోననున్న సమఃయంబున ధుంధులిపట్టి మృత్యుజి
హ్వగతుఁడయ్యె నంచు విని ధల్గుని చెంతవటంబు క్రిగడఁ
భోగి శయానుపాదములఁముంగల శ్రాద్ధము వెట్టెవానికా. 46

మఱియు గోకర్ణుండు ప్రయాగలోఁ ద్రివేణీసంగమ
స్థానంబునను గాశిలో మణికర్ణికా ఘట్టంబునను నయోధ్యలో
సరయువుపాంతను మధురలో యామున విశ్రామఘట్టంబునను
పారిద్వారంబున బ్రహ్మకుండంబుకడను హృషీకేశంబున
సూర్యకుండంబు సమీపంబునను బ్రహ్మకపాలంబునను మరల
వెనుకకుం దిరిగివచ్చి జగన్నాథక్షేత్రంబున మార్కండేయ
తీర్థంబుకడను రాజమహేంద్రవరంబున గౌతమీ తీరంబునను
విజయవాడలోఁ గృష్ణాతీరంబునను నెల్లూరిలోఁ బెన్నకడను
గాళహస్తిలో సువర్ణముఖతీరంబునను గంచిలోఁ బుష్కరిణీచెం
తను శ్రీరంగంబునఁ గావేరీతీరంబునను దర్భశయనంబున నాది
సేతువుకడను రామేశ్వరమున లక్ష్మణతీర్థముకడను ధనుష్కోటి
యందు రత్నాకర మహోదధి సంగమస్థానంబునను దక్షిణ
మధురలో వేగవతీనదీతీరంబునను నిల్లాతండు పందర్శించిన
సర్వ పుణ్యతీర్థంబుల గోధుంధుల్యాతృదేవ ధుంధుకార్యాదు

లకుఁ దిలోదక పిండప్రదానాదులు యథావిధి నాచరించి
కొంతకాలమునకుఁ దిరిగి గంధర్వ పురమున కరుగఁబడెను. 47

యాత్రలకేగి వచ్చెడి మహామహులం బురివారు తూర్వవా
దీత్ర రవంబుతో బయలుదేరి యెదుర్కొని తోడితెచ్చి యా
రాత్రికముల్ ఘటెంత రిటుప్రభవమొందఁగ నేలయంచు గో
పుత్రుఁడువచ్చె నేరుఁగనఁబోని విధి నడురేయి నింటికి. 48

వచ్చి యతఁ డేరిలేపుట

కిచ్చగొనక కడమరేయిశీముంగిటనే

పుచ్చెడఁ గాకని మెల్లఁగ

నచ్చటఁ బండె నుపధానమై కర మెసగె. 49

* ప్రేత తన దీనస్థితిం గోకర్ణునకుం జెప్పికొనుట *

గోకర్ణుఁడు కనుమూయుఁగ

నాకడఁగల ప్రేత మరఁజేయనుజుఁచరా ని

ద్రాకలితుండయ్యెనని రా

ద్రాకృతితోడఁ గనుపట్టె * నాతని యెదుట. 50

ఒకపరి మేషమ్ముగ వే

ఱొకపరి మహిషముగ మఱియు * నొకపరి కరిగా

నొకపరి సురపతిగా వే

ఱొకపరి యనలముగ నాతఁడొగిఁ గానఁబడె. 51

మఱి యతఁడంతలోపల నొమాగిన కందెనవంటి చర్మము

బొటియలలోని గ్రుడ్లు నిరుబొత్తకడంతలు బొక్కితొమ్ము జం

జాటుకుఁజువెండుకల్ చుఱుకుఁజూపులు నెమ్ములుమాతమున్నమై
కఱినిడుకోఁజులొప్పఁగ విఁకారపు రూపుగనై కనంబడుకా. 52

ఇట్టివై వరీత్యంబులఁ నెల్లఁ గాంచి
యలుకు గొనక స్వాంతమున ధైర్యము పూని
సావ మితఁడు దుర్గతికుఁజెఁవ్వఁడో? యంచు
నంచి గోకర్ణఁ డిట్లుప్రశ్నించె వాని.

53

ఁడుమురోరి నీవెవఁడవుగ్రతరాకృతితోడ నేల ప
న్నుండిన నాకడ నెల్లఁగు ఁ చుండితి వీనిశియుందుఁ జెప్పు దై
త్యుండవా? ప్రేతరూపుఁడవా? యుగపితౄచమవా? యనంగ నా
తండట వెక్కివెక్కి బహుఁథా విలపించె మహారవంబునకా. 54

అతఁడటులేడ్చుచుండ వగఁనందకు చెప్పుకతంబటంచు గో
సుతుఁడన వాఁడు సన్నలను ఁ జూపుచుఁ బల్లనశక్తుఁడకాసమా
దృతిఁగనుమంచుమ్రొక్కెనపుఁడియనఘుండభిమంత్రితాంబువుల్
పతితునిమీఁదఁ జల్ల నవఁలం బలుకఁదొడఁగెం బిశాచమున్. 55

తమ్ముఁడా! ధుంధులీ ఁ తనయుండ ధుంధుకా
రిని దృఢీయుండ నేయనఘ చరిత!
చేసేతులను నేను ఁ జెడఁగొట్టుకొంటి బ్ర
హ్మత్యంబు నేమందు ఁ నయ్యనేడు
బహుళతరాజ్ఞాన ఁ వశుఁడనై యేనున
ల్పిన సావములకును ఁ లెక్క లేద
యీ సాడుచేతుల ఁ నందఱం జంపితి
నో మొఱివెట్టుచునున్న వినక

అట్లయేగూడ స్త్రీలచే ♦ హత్యచేయఁ

బడితిఁ జేసినదనుభవించక యెఱుగు?

నందువలన సీతచేతన ♦ మలమి కొనియె

దేవ! నాదుర్దశలఁ జెప్పు ♦ దీటువయ్య?

56

సుర సుర లాడుచు తుభ దు

ర్భరమయ్యెడి గాలిచేత ♦ బడికెడ నదియుం

గఱవే! దైవాధీనమె

ధరఁ బెట్టని వానికెట్లా ♦ దపు పరమందుక?

57

తమ్ముడా! దయాభూ! యింకఁ ♦ చాళలేను

శీఘ్రముగను ప్రేతత్వంబు ♦ జెండ వయ్య

యేను సల్పిన యెగ్గుల ♦ నెంచకయ్య

దీనులం గావఁబుణ్యమే ♦ తెంచు నయ్య!

58

అన గోకర్ణఁ డిటుల్ వచించె నరరే! ♦ యాశ్చర్యమే నీదుచా

వును విన్నాడఁ బవిత్రమైన గయ, నాఁ పూటన్ యథాశాస్త్రము

వ్వనముంజేసితి నీకుఁబిండముఁ దిలాం ♦ భఃపూరమున్ వానిచే

త నశింపంగనులేదె నీదయిన ప్రేతత్వంబదేమోకదే! 59

ఈ యవని గయాశ్రాద్ధం

జే యొసఁగదయేని ముక్తి ♦ గుటుపై ననోయ్

పాయంబు లేవి గల? విఠక

జేయునదేమయ్య ప్రేత! ♦ చెప్పు మొనర్తుక.

60

అనిన ధుంధుకారి యిట్లనియె.

61

శుదమతీ! వినుము గయా

శ్రాద్ధము లొక్కశతమైనఁ ♦ జాలవు నాయీ

బద్ధత్వ ముడువఁ వెదకు మ

మద్ధితముగ నించుకంత * మఱియొక వెరవుకా.

62

అను నమ్మాటల గోనుతుండు వినియఁత్యాశ్చర్యముం బొంది పా
వన తీర్థంబున నూఱుశ్రాద్ధములె నిఁపొపు నినుంజేయఁ జా
లనిచో నీవని యింకసాధ్యమని పఁలకుంజాల నైనకా మాతం
బున యత్నింతును బొమ్ము నీదయిన తాఁపుంజేర నిర్భీకతకా. 63

అంతం బ్రేతమ్ము విజస్థానమ్మున కరిగె. గోకర్ణుండు
రాత్రిజేవంబంతయు విచారంబునోఁగడపియు నుపాయాంతర
మును గానండయ్యెనంత.

64

* గోకర్ణుండు సూర్యోపాసన మొనర్చుట *

కఱవులేక బ్రదుకు * పరమహంసాదుల

తమ్మిపొలాలను * వమ్ముచేసి

కర్మముల్ సల్పఁబోక యజాగరూకులై

వడి యుండ ద్విజజాతిఁ * బాడుచేసి

త్రాడు సర్పముగ సర్పమును ద్రాడుగ నరుల్

భ్రమవడనున్న సత్యమును మాటి

ప్రాగ్రొత్తవలుకులు * వలుక నేర్చిన శుకా

దుల నోభులకు చాళఁములను నైచి

మృగధరా! ద్విజరాజత్వమొనయఁ దగవు

శ్రమ్ములలరఁగర్మమ్ములుదనర సత్య

శోభదగ శుకొక్తు లెసఁగ * శూరుండేల

నేచెఁబొమ్మని ప్రాచి కఁన్నెట్లు చేసె.

65

స్వపరత్రయిఁ బుష్పంఁ ♦ సన్నతుంఁ నేయంగ
 నచ్చరల్ మూదు నృత్యములు నలువ
 గంధర్వులు మనోజ్ఞఁ గానంబు లొనరింప
 గ్రామణుల్ రథచోద ♦ కతనుబాస
 నాగులు రథబంధఁచమున రజ్జులు గాఁగ
 బలశాలులగు దైత్యవర్యు లెలమిఁ
 బిటిఁది దెస వహించి ♦ యరవంబు ముందుకు
 దొరలి పోవంగను ♦ దోచు చూడ

వాలఖిల్యు లర్పడివేల ♦ బ్రహ్మముఖులు
 తన కభిముఖులుగా నిల్చి ♦ యనవరతము
 శ్రుతి చయంబులతోడ సంతృప్తు లొనర్ప
 నరుగు దెంచెను సూర్యనారాయణుడు.

66

అంతకు మున్న గోకర్ణండు తత్తాలోచిత కృత్యంబులు
 సలిపియుండ.

67

గోకర్ణండు గోకర్ణండు
 గోకర్ణండు వచ్చె ననుచు ♦ గుములై జనులా
 లోకంపంగ వచ్చిరి గుగు
 కాకరులను నరులు ప్రీతి ♦ నరయుదు రెపుడు.

68

వండితులు యోగివరులును ♦ బ్రహ్మచారు
 లనఘ చరితులు జ్ఞానులు ♦ నచటఁ జేరి
 రపుడు రేజరిగిన విషయంబు చెప్పి
 చూడుఁడా వెరవంచు గోకుతుండు నుడువ.

69

తిరుగ వేసిరి శాస్త్రముల్ దెచ్చి సరగఁ
జర్పచేసిరి సమధి కోతాహమునను
ఫలము శూన్య మవ్వల నేక వాక్యముగను
గర్మసాక్షియే యిక్కఁ బరిష్కర్త యిరి.

70

అంతట గోకర్ణండు యోగ విభావితాంతఃకరణుండై
సూర్య నిట్లు ప్రార్థించెను,

71

నీవు విధాతవు నీ వమృతమండవు
నీవు శివుండవు నీరుపమాంగ!
నీవు కల్పంబవు నీవు యుగంబవు
నీవు వత్సరమవు నిఖిల సాక్షి!
నీవు ఋగ్వేదము నీవు యజుస్సును
నీవు సామమ్మును నిత్యమూర్తి
నీవు భూతంబవు నీవు భావివి నీవు
వర్తమానంబవు పరమపురుష

నీవు కర్తవు కర్మవు నీవు ఫలము
నీవు జ్ఞాన మరాగము నీవు భక్తి
నీవు సచ్చిదానందుండ వీవు విభుండ
వందవే నతుల్ సూర్యనారాయణుండ!

72

సరమాత్ముండవు మాయవీవె సగుణ బ్రహ్మంబు నీవే విరా
ట్పురుషుఁడవే హిరణ్యగర్భుఁడును జీవుం డింద్రియంబులకులే
బరము న్నీవె దశల్ దశావధులు సర్వం బీవే నీకానిదీ
స్థిరనొక్కండును లేదు మొక్తు గొనవే శ్రీసూర్యనారాయణా! 73

ప్రకృతిస్థుండనుగానఁ దత్ప్రకృతి నిర్భంధంబుచే నెన్ని పా
తకముల్ చేసితినిో క్షమింపవె వివత్సంధూ! యటంచొక్కసా
రి కరంబుల్ ముకుళించి మ్రొక్కఁగ నె సంప్రీతుండవో జాలిగుం
డె కలాఁడా! ననుగావవే నెనరుఁజూఁడ్చి నూర్యనారాయణా!

అను కంపామతి నీవు చూడని దినంబందీజగంబెల్ల నా
శనమా. భూతకృతానుసారము సమస్తంబు బ్రచోదింతు దే
వ! నితాంతంబును నీవొకండవె గదా! ప్రత్యక్ష దైవంబ వీ
జనునిం బ్రేతము నుద్ధరింపఁగదె యీశా? సూర్యనారాయణా!

అని గోకర్ణుడు ప్రార్థించి “ఆ సత్యేన” మంత్రము
నేడు వేలు జపింప సూర్యమండలము నుండి వార్షికాభిషిక్తుని
ప్రతిష్ఠియైన గంభీర భావనంబుతో “శ్రీమద్భాగవతాన్తుక్తిః
సప్తాహం వాచనంకురు” అను కెండు వాక్యములు ధర్మవ్యరూ
ములు వెలువడె వాని నెల్లరు నాలించివిస్మయాభిష్టస్వాంతులైరి.

* గోకర్ణుడు భాగవత సప్తాహ మొనర్చుట *

అప్పు డందఱుం జెప్పి రత్యంత సుకర
మైన యీవని చేయ వాయ్యా యటంచు
నాతడుంబూనె సప్తాహం యజ్ఞమునకు
నప్పుడే గుప్తమని పొక్కఁగ నప్పురమున.

77

తెలిసియెఁ తెలియకొ చేసిన
కలువంబులు పోవు రండి! కథ విందమటం
చెలమిం బరస్పరముగ్గ
బిలుచుకొని జనమువచ్చి విడిసిరి చుట్టుకొ.

78

మన పాప మెట్టయెదుటనె

కనఁబడు చున్నయది రండి ♦ కథవిందము పో

వును బాపమంచు వచ్చిరి

మునుకొని పం గ్వోధ వృద్ధ ♦ మూక జడాదుల్.

79

గోకర్ణుడు భాగవతము

కైకొని కూర్చుండ నెన్ని ♦ గ్రామములొ తదీ

యాకర్ణ నమునకునురా

నాకులు వెఱఁగు పడిరమ్మ ♦ హా జనమునకున్.

80

అంతట గాలి రూపగు ధుంధుకాయు

నచటికి వచ్చి యిందందుఁ జూచి

తా నుంట కేదియో ♦ స్థానమంచు వెదకి

కడకుఁ గన్నడ నేడు ♦ కణుపులున్న

పొడవు నెదురుకట్ట ♦ పోలఁగా నందులో

మొదటి మూలచ్చిద్రమునను జొచ్చి

భాగవతము వినుపనికి వసించెను

వాతరూపి మఱేడ ♦ వరలఁ గలఁడు

అంత గోకర్ణుఁ డొక వైష్ణవావనీసు

రాగ్రణిని బ్రధాన శ్రోతగా గ్రహించి

మొదటి స్కంధము మొదలుగాఁ ♦ జదివి స్పష్ట

ముగఁ దదర్థంబుఁ జెప్పుచుఁ ♦ బోవుచుండె.

81

కొఱకులకేగి పక్షీతతి ♦ గుంటురి బావుల చేదుత్రాడు నాఁ

బరిధిగ బారుగట్టి దివిఁ ♦ బాటుచు గూళ్ళకుఁ జేరవచ్చె భా

స్కరుండు మఱొక్కచోటి కరుగం దనతేజము వహింకిచ్చెభూ
సురు లొగి సంధ్యఁగొల్పఁజనఁజూచిరయా మలిసంజనారదా?

అప్పు డొకవిచిత్రము జరిగినది. వినుము, గోకర్ణుండు
శ్రీమద్భాగవతమునఁ బ్రథమస్కంధము పందొమ్మిది యధ్యాయములు ద్వితీయ స్కంధమునఁ బదుమూడవ యధ్యాయాంతము వఱకు జదివె, హిరణ్యాక్షుని యజ్ఞపోత్రి వధంప మహర్షులహరిం బొగడిరి. “తస్మిన్ ప్రసన్నే సకలాశిషాం ప్రభాకీదుర్లభం..... అని పదుమూడవ యధ్యాయమున నలువది తొమ్మిదవ శ్లోకము చదువుచుండఁగా ఘట్టున వెదురు కణుపు పగిలెను. ఆశ్చర్య మెల్లరు విసిరి. అందఱుం జూచుచుండ నావంశగ్రంథి యట్లు నిష్కారణముగఁ బగులుట యేలో తెలిసికొంటివా? అంతట గోకర్ణుం డవ్వలనున్న యొకశ్లోకముం జదివి స్వస్తిచెప్పి పురాణమీద నామ సంకీర్తనాదులై నవిదవనందఱుఁ దమతమ గృహముల కరిగిరి. పిమ్మట

83

బ్రాహ్మణులు యథావీధి హవిర్యాగముల నొసంగ వాని వేల్పుల మెసఁవంగఁ జేయఁజదల వహ్నిపోయెడినో నాసాంధ్యరాగభూతి దోవఁగఁ గరకర ధ్రువపాడిచె.

84

సకల జనులు కాల్యములు దీర్చికొని వడిగ నవ్వరాణంబు వినుటకై యరుగు దెంచి రా ద్వితీయ దినంబున సక్కఁగఁడు శ్రద్ధతో భాగవతమును జాటుచుండె.

85

గోకర్ణః డీదినంబునఁ దృతీయస్కంధమునఁ బదునాల్గవ
యథాయము ప్రారంభించి ముప్పది మూడవ యథాయము
వఱకును మఱియుఁ జతుర్థస్కంధము ముప్పదియొక్క యథాయములును
బంచమ స్కంధమున మూడవ యథాయము
సాంతము ఋషభావతారమువఱకుం జదివె, నారదా! యీయ
థాయాంతమందలి తుదివాక్యము. “భగవాన్ ధర్మాన్
ధర్మయితృ కామో అవతతార” అని చదువు చుండఁగా నవ్వె
దురు రెండవ కణుపు ఘటక్కుమని పగిలెను. 86

హరియే తచ్ఛ్రవణంబున

కరుదెంచుట భర్త వసన † మలమెనొ నా భూ

మిరుహగ్రంబులు శైలశి

ఖరములు నువ్వురిగె లరుణఃకాంతిలగ్రక్కెన్. 87.

సురఁది శోణయ్యెఁ బరిశుద్ధహిమాద్రి సుమేరువయ్యె వి
ఘ్నర దురు చందనద్రువులు † పూచిన మోడుగులయ్యె సాధశే
ఖరములు దివ్యకాంచన వికారములయ్యె నభంబుమాసికం
బరరె వ్రవాళమయ్యె జరఃతాతపమల్లనఁ కుంచెద్రిప్పగన్. 88

అంత నాద్వితీయ దివసంబునఁ బురాణమూపి లేచిరి,
పిమ్మట 89

ఉదయగిరి శిఖరంబుపై † కుష్మ రశ్మి

రథము నీడ్వజాలక యతి † శ్రమము పడుచు

నున్న గుఱ్ఱాల నోటి నుఁజోయనంగ

దెసలు తెలువెక్కె భల్లునఁ † దెల్లవాఱె. 90

పొట్టకుండింటకొగ్గఁ దనఁపూపెరలేనఁ జివుళ్ళరాలృఁ బోఁ
డెట్టి యశృత్యముల్ సలువఁడేటికి భృంగముఁ బద్మకారలోఁ
బెట్టితి! రంచు వానివిడిపించెను దూరువుఁగొండగద్దెగా
లెట్టుచు నేదినేశ్వరుఁడు † వివృగుఱ్ఱేకుల తల్పులూడ్చుచున్.

మూడవ దినంబున గోక్షర్ణుండుదయకాల కృత్యములు
దీర్చికొని గ్రంథమందికొని యైదవస్కంధమున నాలవ యధ్యాయము
యొదలిడి యిరువది యాఱవ యధ్యాయమువఱకును
మఱియు షష్టస్కంధము వందొమ్మిది యధ్యాయములును
సప్తమస్కంధమున నెన్నిదవయధ్యాయాంతమువఱకుం జరిగె.
అందు హిరణ్యకశిపు సంహరించిన శ్రీసృసింహుని ఋషులు
స్తోత్రము చేయుట కలదు. “వివ్రతస్తస్య స్వేదం నిధనమను
గ్రహాయ విద్యుః” అని చివర శ్లోకముచదువుటతోడనే తదు
న్నత వంతతృణీయగ్రంథి భేదనమయ్యెను. 92

వనజసఖుఁడు వ్రతిక్షణంబునను రెండు
వేలఁ యేబది యాముడల్ † వింటిపైని
బరువులెత్తుట నలనటఁవడియె నోటు!
కూరుచుండెను బడమటి † కొండమీఁద. 93

పైదలికిఁ రుచించు నెర † ద్వాదశిపారణకై ఘటించు నం
చాదటఁజక్రవాకము సఠిరోంబుల రోయుచు వెన్కఁజిక్కముం
దీడినెలంత యాకుమఱు † గేర్పడ భర్తను గానకుల్కుచున్
రోదనమాచరించెడిని † గూర నిశానురు రాఁకదోవఁగన్. 94

అంతనాటికిఁ బురాణమునకు స్వస్తిచెప్పిరి. అవ్వల

ఋషివరేణ్యు లేడ్గురు తలఁకిందులైరి
యొక్కరొక్కరెరిక్కలు * నక్కుచుండి
రిందుఁడుం గాలుకొలఁది పఁర్వెత్తి జలద
ఖండమున డాఁగెఁజ్జిత భాఁచుడు పొడువ.

96

అంగనలంగనుంగొనుచు * నాగుగముంగురులం గలంచుఁబై
టంగదలించు గండనికఁబంబున లేఁజెమరాప్పు వీఁగుఁజ
న్నంగవమ్మెల్లఁగా దొడుకుఁనూత్తివధూహృదయంగమక్రియా
చంగుఁడో? వేకువందిరుఁఁజూచుసమీర కుమారుఁడూరినో. 97

అపుడు గోకర్ణండు సర్వవందనాదికము ముగించు
కొని నాలవదినంబున సప్తమస్కంధమునఁ దొమ్మిదవ యధ్యాయము మొదలు పెట్టి పదునైదధ్యాయములు నావల నష్ట
మస్కంధ మిరువది నాలుగధ్యాయములు నటుపైనవమస్కం
ధమునఁబందొమ్మిదవ యధ్యాయాంతము వఱకుం జదివె.
యయాతి చరిత్రము పూర్తియయ్యె. “సర్వత్రసంగముతస్సృజ్య
స్వప్నోపమ్యేన భార్గవీ కృష్ణేమఃస్సచూవేశ్య వ్యధునోల్లింగ
మాత్మనః” అనుశ్లోకము చదువుటతోడనే ప్రేతవసించియున్న
వంశముఁ చతుర్థగ్రంథి యుద్భిన్నంబయ్యె. అందఱాశబ్దము
నిత్యము వినుచున్నట్లే వినిరి. అప్పుడు

98

పశ్చిమ దిశాంగనా నృత్యభంగిమమున
జీరులాడు హఠాన్నెమ్మి పిఁచియపుఁజేరె
కుచ్చెఱు లనంగ నెఱ్ఱని * కొనలతోడి
యాగడవలొప్పె బుడమి కల్లుత చోట.

99

భారద్వాజ కులంబు వానికె యుష్కఃపర్యంతకాలంబునఁ
 స్వైరవ్యాప్తికభ్యనుజ్ఞయనుచుఁ * శాసించె నీరాత్రిభూ
 దారుఁ డెన్నడు వక్షపాత రహితఃత్వం బేల్చుడిన్నిల్చునో
 పారాశేషమెల్లనంచు ద్విజముల్ * వాపోవు నీడంబులఁ, 100

అట్టితఱి గోకర్ణుండు “నమస్తుభ్యం భగవతే వాగుదే
 వాయ వేధసే సర్వభూతాధి వాసాయ శాంతాయ బృహతే
 నమః” అని నమస్కరించి స్వస్తిచెప్పి నీరాజనమిచ్చి లేచెను.
 అంత రాత్రి గడవ. 101

చవ్వనఁగన్నువిచ్చి హరిఃసంస్తుతి నాత్మబాసర్చి చంటిపై
 నొప్పిన నాథు కేలుఁబయి * నుండిన కాలుఁ దలంగి మొయ్య మే
 ద్రిప్పి యడంగికంకటిని * దిగ్గి వరాంధ్రుల నంటి మ్రొక్కికైఁ
 గొప్పను బైటసర్దికొని * క్రొత్తడి వెల్పడె సెజ్జ కంగవఁ. 102

ఏదవదినంబున గోకర్ణుం డహర్ముఖోచిత కృత్యములు
 దీర్చికొని కూర్చుండి నవమస్కంధమున నిరుపదవ యధ్యా
 యము ప్రారంభించి యిరువదినాలు గధ్యాయములు, నావల
 దశమస్కంధమున నలుబది నాలుగవ యధ్యాయాంతము
 వఱకుఁజదివె. అందుఁగృష్ణుండు కంగు వధించి తలిదండ్రుల
 చెఱవాపె, “మోచయిత్వాఽథబంధనాత్ అనుచుఁ జదువు
 చుండఁగాఁ బ్రేతం బున్నవంశము వంచమ గ్రంథి పెట్టిల్లనఁ
 బగిలెను. అయ్యవసరంబున. 103

వృద్ధునైతిఁ దెలుపు * లేల! యీజంజాట
 మేల! యంచుఁ గావు * లోలిఁగట్టి

యవరదిశను భూధరా రణ్యమున శాంతి
పూని కరము మొగిచి ధౌలిచే దరణి.

104

మధ్యాక్షర! వరుణు నంతఃపురాంగణవిభాగమునకొకదాసేయ
వరుగునవచ్చి వృద్ధాతఃపముఁగని పాటఁబోసితిన్?
వరకుంకుమంబని భయముఁపడి పగడపుఁబెట్టెలోకిఁ
గరవల్లవమున నెత్తుచునుఁగార్యాంతముగనకవిసివె.

అప్పుడు కడమ శ్లోకముఁజదివి స్వస్తిచెప్పి పుస్తకము
నర్పించి గోకర్ణండు లేచె. పిదప

106

ఎలమిం గూటికి గుడ్డ కేకొఱఁత రానీ నెప్పుడు నేహవ
ర్తుల సాంగత్యముఁ గూర్తు మీకనిగృహస్థుండాడిమాయానవె
స్థలిమి గద్దియ నెక్కియవ్వలఁదలం ధ పండా యె మమ్మంచు ది
వ్యలు వెల్వెల్లన బాజె న క్కటయిపో నల్లుండె గొల్లండగున్.
తామరల విందు జక్కవ ధ నోమువంట
పొలయలుకబోంట్ల గుండెలోఁ ధ బొడుచుఁగాల
మెల్లప్రాజదువుల ముద్ద ధ పొల్లువోని
వెలుగుల కొటారు జమునయ్య ధ విన్నప్రాకె.

108

గోకర్ణండు తత్సమయ సముచిత కర్మకలాపంబు లాచ
రించి కూర్చుండి యాటవనాఁడు దశమస్కంధమున నలువది
యైదవ యధ్యాయము నారంభించి యెనుబది యాటవ యధ్యాయము
తుదివఱకుం జదివె. మైథిలుని శ్రీకృష్ణుఁడనుగ్రహించు
టాయె. “ఏవంస్వభక్తయో రాజన్ భగవాన్ భక్తభక్తిమాన్
ఉపిత్వాదిశ్యసన్మార్గం పునర్దౌరవతీమగాత్” అని చదువుట
తోడనే యాటవకణువు పెత్తిలునఁ బగిలెను. అంతలో

109

బరులుబ్బం గడుపాఱమేసి బహుళాంభారావముల్ సేయుచుకొ
ఖురటంకోత్థ ధరావరాగము నభో ♦ గోళంబునం ద్రోయుచుకొ
సరసోధోభర దుద్ధయానములతోఁ ♦ జంచన్యవోల్లాస భా
సుర వక్త్రంబులతోఁబురంబునకు గోస్తామంబు లేతెంచెడికొ.

కోశేరులన్లాగు ♦ కొనుచెట్టులొ జరగ
వమ్ము లునూరున ♦ వచ్చుచుండె
వచ్చివుల్ దోకుచు ♦ బాల్చేపురాఁ జెర
చెర కాపెత గృహమ్ము ♦ చేరుచుండె
తడవౌటఁ బిల్లలు ♦ తమవానిఁగనఁ గులా
యమ్ములఁ గిచకిచ ♦ లాడుచుండె
రవివడుచున్నాడు ♦ రండు రండని నీడ
లిర్లఁబిల్వఁగఁబ్రాచి ♦ కేగుచుండె

అచట నచటఁ జక్కలు కొన్ని ♦ యరుగుదెంచి
ప్రాణ విభునకై తూర్పుగా ♦ నరయుచుండె
సాముదాయ కారావంబు ♦ గ్రామసీమ
నుండిరోదోంతరంబుల ♦ నిండు చుండె.

111

అప్పుడు వడివడిగ గోకిర్లుండు పాత్రముమూసి మంగ
ళముచెప్పి లేచెను. అంత

112

గోచయము దోహనమున దిక్కులును మ్రోసె
మలయ పవమానుఁ డతను శ్రేణుమ్ము ద్రోసె
వితత దీపికాశోణితద్వ్యుతులు మాసె
గూళ్ళఁగొక్కొక్కోకో యని ♦ కోళ్ళుగూసె.

113

జనులన్నంబులు లేక వండ నెచటం ♦ జారత్వ చోరత్వముల్
దసరారణ్యవలృత్థముల్ మఱుగుపొందక జంద్రపాలిం తెచ్చా
లును గూర్చుండుము పశ్చిమాదినిముల్లోకంబులానందముం
గనధర్మాత్ముడు వేదమూర్తిరవి ప్రాకృత్యలంబుపై కృత్యక్ష. 114

ఆ నాడించుక ముందుగా గోకర్ణుండు శ్రీహరి స్తవ
మొనర్చుచు నిదుర లేచి సమధికోత్సాహంబున సంధ్యావంద
నాదికము నిర్వర్తించుకొని పురాణము చెప్పతావునకు వచ్చి
కూర్చుండె. వ్రతదినంబును వచ్చునట్లనాడును గ్రమక్రమ
ముగా నెల్లరుంజేరబారిరి. సభకలకల లాడుచుండెను. ఇష్ట
దేవతాస్తోత్రాదిక మొనర్చి గోకర్ణుండు దశమస్కంధమున నెను
బడి యేడవ యధ్యాయము దొరకొని తొంబదివఱకుం జదివి
వెంటనే ఏకాదశస్కంధము ముప్పదియొక్క యధ్యాయము
లును ద్వాదశస్కంధము పదుమూడధ్యాయములును జదివి
యర్థము చెప్పుచు గ్రంథము పూర్తిచేసెను. “నామ సంకీర్త
నంయస్య సర్వపాప ప్రణాశనమ్ ప్రణామో దుఃఖశమనస్తం
నమామి హరిం పరమ్” అని చదువుట తోడనే ప్రేతమున్న
వెదురుగడ యేడవ కణపు పెత్తెల్లనఁ బగిలెను. ఈయేడు
దినంబులును బ్రేతరూపుండైన ధుంధుకారి ద్వాదశస్కంధ
ములు మూడునూర్ల ముప్పదియైదధ్యాయములుగల శ్రీమద్భా
గవతమును భక్తిశ్రద్ధలతో వినెను. సప్తమగ్రంథి భేదనంబగుట
తోడనే యెల్లరు విస్మయ చలితస్వాంతులగుచుండ.

* ధుంధుకారి గోకర్ణునగ్గించుట *

తులసీదామ మురంబునం బొదలఁగాంతల్ చిమ్ముచున్ రత్నకుం
డలముల్ వీనుల నృత్యమాడ నవలగ్నంబుండు భర్తాంబరం
బొలయన్ శీర్షముపైఁ గిరీటకుచు లుద్యోతించుఁగా నొక్కశ్వా
మల వర్ణుండఁగ దివ్యరూపుఁడు సభామధ్యంబునన్ భాసెలెన్.

అతఁ డతి వేగంబున గో
నుతు డాసి నమస్కరించి * సూరివరా! సం
స్తుత చరిత! యాప్తబుధూ!
గతపాపుఁడనైతిఁ బ్రేత * కశ్మల ముడిగెన్.

117

ప్రాప్తించిన ప్రేతత్వము
లుప్తంబై పోవ గృష్ణలోక మొదవఁగా
సప్తహ సవము సలిపితి
వాప్తత నా నిట్టిదే! మహాత్మా! జోతల్.

118

ఏడు దినంబుల సవనం
జేడుసలుపు వాని సర్వవృజినము లడఁగెన్
బాడు పిశాచాద్యఘతను
పూడనిఁ బాడు నపుడపుడఁవో జనులారా!

119

వా జ్ఞానః కాయముల సల్పఁబడిన పాప
మద్ది యార్ద్రమైనను శుష్కమైన స్థూల
మైన లఘువైన సమిధను * నగ్నివోలెఁ
గాల్చివేయు నీశ్రవణంబు * కాల్చి వేయు.

120

ఎముకల కంబంబు † తెలయించి సన్నపు.

నరములతోఁ గట్టి † యెఱచి నల్ల

పూసి తోలుదొడిగి † చేసినా రీమేను

కాల్మడి మసటుల † కంపు కొట్టు

ముదిమియు వగపును † ముసురు కొనుచు నుండుఁ

బలుతెవు త్కృష్ణుడు † వట్టి తివుచు

నిముసమేఁ దిరముగా † నిలుచు నన్నమ్మిగ

లేనిది చెడుకొలల్ † నిండు కట్టె

అట్టి పాడుబొంది † యండేల బ్రామిక

దీని యాదరువును † బూని మేలి

కతను విన్నఁ జాలుఁ † గా సుకవడవచ్చు

నితైమైన ముత్తి † పొత్తు కలిమి.

121

కండచక్కెరవోని యీ † కతను జెవుల

వండువుగ వినఁడేని యీ † వసు వడేల

కండలం బెంచుకొని మేనిఁ † గాచి కొనుట

కూడ దీనని కట్టని † గొడ్డు కొలువు.

122

ప్రౌద్ధన వండిన వంటక

మద్దివసాంతమున కెల్ల † నడ సాలఁ జెడుక

దద్దయు నది తినఁగఁ బెరిగి

పెద్దయయిన మేను చిరము † వెలుఁగుచు నున్నే.

123

సతవగళ్య వినికి † సతి కుతుకము నెంది

యచ్యుత్తుండు చెంత † కరుగు దెంచు

దోషములఁ దొరంగఁ దొడ్డ సాధన మింత
కన్న వేటొకండుఁ కలదటయ్యె.

124

జాతువుల మశకంబులఁ చందమునను
దోయముల బుద్బుదంబులఁ చాయ భాగ
వతము వినని మానవులు కేవలము మరణ
మొందుటకె పుట్టినారనుఁ చందలంతు.

125

శ్రావ్యమగు భాగవత కథాశ్రవణ మునను
జడమయిన యెడిపోయినఁ గడకె ముళ్ళు
బ్రద్దలై పోవ నజడ మాద్రి మగు నరుల
యెడఁద ముడి విడిపోవుటఁ కేమి వింతి?

126

ఎవ్వ రేడువవళ్ళుఁ లీకథ విందురో
వారి సంశయములుఁ పాటి పోవు
నెడఁద ముడియుఁ బ్రదులుఁ నింకఁ గర్మములకు
నిలువ నీడయేడఁ గలదు సూడ.

127

వ్రబల సంసార కర్దమఁ వటల లేవ
నంబుఁ బ్రత్యక్షము నొనర్ప జాణ
భాగవత కథా తీర్థ మావారిఁ బడయు
వారి చేతిలో ముక్తిసావారి దీయు.

128

అని యతఁడు పలుకు చుండఁగఁ
గనులంబడెఁ గనక ఘంటికా ధ్యానము భ
క్త నికాయాధానము ర
మ్య నవచ్చువి భాన మొక విమానము చదలక.

129

* గోకర్ణ వైమానిక సంభాషణము *

అవ్వీమానస్సులైన వైకుంఠవాసులు రివ్వనవచ్చి
యెల్లరు చూచుచుండఁ బ్రేత తా విముక్తి భాసిల్లు ధుంధు
కారిని విమానముపైఁ గూర్చుండఁ బెట్టికొని పోవుచుండ
నందలి వైష్ణవులం జూచి గోకర్ణం దంజలిఘటించి నమస్కరించి
యిట్లనియె.

130

స్వాములు! వందనములు మీ
శోమల పదదర్శనమునకుం బాత్రులమా
చో మాటలకు న్నోవమె?

మామాటల నాలకించి ♦ మన్నింపుఁడెదఁ.

131

ఇక్కడ నెందఱో కలర ♦ యిందఱు భాగవతమ్ము నిత్యముం
దక్కక వించునుండి రికఁ ♦ దా మిపుడీ వినినట్టి వారిలో
నొక్కనినే గ్రహించి చన ♦ నొప్పనొకో? ఫల భేదమేటికి
న్నెక్కొని? యందఱుక సరిగఁనే వినిరే! కత మానతీయరే! 132

అనఁగా నా హరిదాసు లిట్టులనిరఁగియ్యా! గోసుతా! యెల్లరు
నివ్వనుచున్నారసమంబుగా నె యయిన ♦ నివ్వన్నట్టి యర్థంబొగి
మననంబుం బొనరింప రీతఁజూచలాత్మన్నిలై నన్నంబుఁగై
కొనఁ దాపై మననంబునలై దృఢదీక్షుం డిన్ని నాశ్శీవిధిఁ. 133

అనఁకు! రెండుకడల ♦ వినుట సమంబైన
నితనియందు దీక్ష ♦ యెక్కుఁ డయ్యె
గాన ఫలమునందుఁ ♦ గల్గెను భేదంబు
పిండికొలఁది రొటె ♦ యుండుఁగాదె.

134

శ్రుతము ప్రమాదముచేత
హతమగు సందిగ్ధమయ్యె ♦ నా మంత్రమున్
హతమగు నదృఢము జ్ఞానము
హతమగుఁ జలచిత్తుజపము ♦ హతమగు వింటే. 135

విష్ణుచిత్తులు లేని యుర్వియు నపాత్ర
కంబయిన శ్రాద్ధ మాచార ♦ కలన లేని
కులము, వేదమ్రొటంగని ♦ కూళ కిచ్చు
నట్టి దానంబు గోక్షర్ణ! ♦ హతము హితము. 136

కించిద్జ్ఞుడ నేనంచుడ
లంచి మనోదోషములఁ దొలఁచి విశ్వాసం
బుంచి గురునాడులఁ గథ నా
లించిన స్థిరమతికి ఫలము ♦ లేకెట్లుచనున్. 137

నాయన! మదిని విచారముఁ
బాయు పునశ్శ్రవణ మునను ♦ వైకుంఠము వి
చ్చేయుదురు వీరు గోలో
కాయతి సీకొదపు హరిస్వయముగ నిచ్చున్. 138

అని వలికి వైష్ణవులు శ్రీ
వనజాక్షుని దివ్యపాదపద్మంబులఁ గీ
ర్తననేయుచు వైకుంఠ
మున కరిగిరి యెల్లరాత్రి ♦ ముల వెఱఁగువడన్. 139

అంతట గోకర్ణంపు తన ప్రయత్నము ఫలించినందుల
కతివేలానందముంబొంది స్వస్తిచెప్పి పూజాదిక మాచరించి

నామసంకీర్తనానంతరము సభ చాలించి లేచెనని సనకాదులు
వచించిరని సూతుండు చెప్పెను. 140

ప్రమితాక్షరము॥ సదసద్విభిన్న శుచి + సాధన సం
పదఖండకల్పిత సమస్త జగ
త్సదనాంతరాధ్యుషిత + సాక్షికలా!
ఉదయాది భావరహితోరు బలా! 141

—: గ ద్య ము :—

ఇది ఉభయభాషా ప్రవీణ వేదాంతపారీణ మిన్నికంటి
గురునాథశర్మ ప్రణీతంబైన శ్రీ వద్మవురాణోత్తర
ఖండస్థ శ్రీమద్భాగవత మహిమ మందలి
పంచమాధ్యాయము.

శుభ మస్తు.
అవిఘ్న మస్తు.

శ్రీమద్భాగవత మహిమ.

షష్ఠాధ్యాయము.

శ్రీరమ్యవేష! మునిమం

దారా! మాయా విదూర ధర్మాకారా!

నారాయణీమనోబి

హరి మృదుల పాదయుగళ ధరిహరనాథా!

1

అవధరింపు మవ్వల సూతుడిట్లనియె, అంతట నార
దుండు సనకాదులతో గోకర్ణం డవ్వల నేమిసేసెనని యడుగ
సనకాదు లిట్లుచెప్పిరి.

2

* గోకర్ణుని ద్వితీయ సప్తాహమున హరి ప్రత్యక్షమగుట *
మరలకా శ్రావణ మాసము

చొరబడ నవమి మొదలుకొని ధ శుచియై వినిచెం

బురవాసుల కేడువవ

శృంగసముతో గోసుతుడు శుకాంచ తూర్పుల్.

3

సప్తాహ యజ్ఞాంతమున

4

భుం భుం భుమ్మని పాంచజన్యరవముంబూరించుచుం బక్షిరాట్
శుంభ ద్యానముపై మహారయుము సంశోభిల్ల నేతెంచి గో

డింభాగ్రేసరుఁ డోన్న మాద్విజవరేష్టిత్రాణశీలాయ యం
సుం భక్తింబ్రణమిల్ల మాధవుఁడు విష్ణుం డక్కునంజేరిచెన్. 5

జయకేశవ! జయహరి! యను
జయారవము నిండె ధరణి ♦ సర్వేశ దయా
మయ తే నమోనమోయన
వియత్రలము నిండెనట్టి ♦ వేశ్మ వింటు.

6

గోవిందుఁడు గోసుతునకు
గోవిందాకారమిచ్చి ♦ కూర్మింగనె వ
క్షోవీధి హరికి లక్ష్మీ
దేవి యెసఁగకున్న గుఱుతు ♦ తెలియ దుభయులన్.

7

హరిఁ దలఁచిననే చాలున్
హరి సందర్శనము గూడ ♦ నమరెం బైఁగా
హరి కరతల సంస్పర్శము
హరిహరి! హరిరూప మతని ♦ కబ్బుట యరుడే!

8

కోటానకోట్ల యిరుక్కులఁదెచ్చి యొక్కచో
దంపివైచిన నింత ♦ తేజగలదే!
సప్త సప్త జగాల ♦ చక్కదనము తెచ్చి
కుప్పపోసిన నింత ♦ యొప్పుగలదే!
రకరకంబుల నవఁరత్నాల తానులు
గాఁజూసినను నింత ♦ కాంతి గలదే!
కలయమ్మతంబెల్ల ♦ గరిసెపోతగఁ గురి
సిన నింత తనువుభాసిల్లఁ గలదే!

అది కిరీటమా! యయ్యది ♦ యాననంబ!
యవ్వసాములూ! యవి చిటునవ్వలూ! య
టంచు భౌతిక దృష్టుల ♦ కంది నంత
వఱకు నెఱచూఱలిచ్చిరా ♦ ధరణి నరులు.
నాభిక్రిందికిఁ గట్టిఁనాఁడేల పీతాంబ

9

రము కచ్చపోసి యంధములు చిలుక
బొజ్జమీఁదనుగూడఁ ♦ బొరలాడ వలయునా?
మెడలోని వనమాల ♦ మిసిమి గ్రాల
వనమాలపై వ్రాల ♦ వచ్చిన బంధర
మా? యది శ్రీవత్సమా! యురమున
నంతపొడవు చేతులూ! శంఖ చక్ర గ

దా కార్ముకంబులఁ ♦ దాల్చినాఁడు
అమ్మవారిఱొమ్ము ♦ నందుంచుకొనే! స్వామి
వారుభక్తవరులఁ ♦ జేరఁజనుట
యేగునప్పడిన్ని ♦ యేలాకోయీసామ్మ
లన్నియవయవమ్ము ♦ లందుఁగూడ.
ఇంతచక్కనివాఁడె! ♦ యీసామ్మ లేలయా

10

తావులయందమ్ము ♦ దాఁగుచుండ
ఇంతటి నెనరున్న ♦ దే చూపులందు వై
కుంత మందెపు డెట్లు ♦ కూరుచుండు?
ఇంతటి మెత్తని ♦ వే హంజ! లెగుడు ది
గుడు మ్రోఁత శ్రుతులపై ♦ నడుచు నెట్లు
ఇంతటి దరహాస ♦ మే! మొగమ్మున గర్క
శ కూర దైత్యులఁ ♦ జంపు నెట్లు

ఇంత యకాదార్యగుణమె యీ ✱ రేడు జగము
 లొక్కమాతె వెంటబడ ✱ నుడ్డుగుడుచు
 కొనఁడె? వీరికిండ్లుందిండ్లు ✱ గూర్చఁగలఁడె?
 యిందఱకును బంగరు వల్వ ✱ లీయఁగలఁడె?

11

ఆ బొడ్డుగుంటలోనా? జగంబులను సృ
 జించు విరించి జనించి పెరిగె
 ఆ నామగుంట క్రిందా? పుట్టుకయె లేని
 స్వామికేబుట్టు మచ్చవిలసిల్లె
 ఆ తొమ్ముగుంటలోనా? యమ్మవారి క్రీ
 డాగార మున్నది ✱ యాడుకొనఁగ

ఆ బొజ్జగుంటలోనా యజాండ్ములు కో
 టానఁ గోటులు గుమ్మటాలు దిరుగు
 ఇతఁడె జనముగోర్కులీడేర్పు నెఱదాత
 ఇతఁడె కూడుగుడ్డలిచ్చు తండ్రీ
 ఇతఁడె పాపముల దహించువాఁ డీనాఁడు
 కంటిమార కనుల ✱ కఱవు దీఱ.

12

అని యా సభలోని జానపదాదులు తమతమ బుద్ధు
 లతో హరిగుణగణాదులు గొలుచుచుండ నందఱకు సారూప్య
 ముక్తిలభించెను. అయ్యుత్తరక్షణంబుననే

13

ఎప్పుడు గట్టితి ✱ మీభర్తవసన మీ
 నేత యున్నదటయ్య ✱ భూతలమున
 ఎప్పుడు దాల్చితి ✱ మీకిరీటంబు నీ
 పోత యున్నదటయ్య ✱ భూతలమున

ఎవ్వడు పెట్టితి ♦ మిన్ని భూషణము లీ
 చేత యున్నదటయ్య ♦ భూతలమున
 ఎవ్వడు వేసితి ♦ మీపూలదండ లీ
 భాతి యున్నదటయ్య ♦ భూతలమున

ఏమి భాగవతమొ? ♦ యేమి గోకర్ణండా?
 ఏమి వినుటయో? యిదే మొ? యేమొ?
 అంతయును విచిత్ర ♦ మంతయును జరిత్ర
 మంతయును బవిత్ర ♦ మహాహ! యహాహ!

14

పదునాల్గు జగముల ♦ పంక్తులు బొమ్మరిం
 డ్లవలెఁ గప్పట్టుచున్న వదియేల?
 ఉచ్చావచప్రాణ ♦ భృచ్చయంబుల నభి
 న్నంబైన ప్రేమమున్నదదియేల?
 ఆకాంక్ష నీయమా ♦ సర్థం బొకండుఁగా
 సంబడఁజాల కున్నదదియేల?
 బ్రహ్మాండములలోని ♦ శ్రావ్య దృశ్యార్థ సం
 తతి గ్రాహ్యమాచునున్నదదియేల?

అన్ని యనుభవించిన ట్లన్ని యున్నట్లు
 తిన్నఁగాదు మఱియు ♦ నున్నఁ గాద
 ఏదో తనిసికో లదేదియో యానంద
 మెడఁద సందులేక ♦ యడరెనేల?

15

అని విష్ణు సారూప్య భాగ్యము లభించిన పురాణశ్రోత
 లందఱెడగదలం దలంచుచుండిరి.

16

కుటు వెండుకల నోలు † కోమల నీలమే
 ఘృత్యమలాంగంబు † గాఁ జెలంగ
 నాలుగుకాళ్ళు † గ్రంథనన గమతర చతు
 ర్భుజములై జానువుల్ † ముట్టుచుండ
 వ్రేలాడు చెవులు వావిరి రత్నకుండలో
 ద్యచ్ఛవణంబులై † తాండవించ
 మెడలోని సడికియ † మృదు వికస్వర సూన
 వనమాలయై కుక్షి † పైనటింప
 వంపుతోక పైడి † వలువ కచ్చగఁ గుల్క
 వదన రోమరేఖ † పట్టెనామ
 మై వెలుగఁ బురాణ † మాలకించుచునున్న
 వేఁపి గూడ విష్ణురూపి యయ్యె.

17

నారదమునీంద్ర! యటఁ బురాణవచనములు
 వీనులంబడ్డ వశు వక్షి † వివిధ భూత
 ములును భగవ దనుగ్రహంబున సరూప
 తా మహాశ్రేయసము పొంది † రేమనెదము.

18

వీరందఱ శ్రీమహావిష్ణువు దివ్యవిమానంబులం జేర్చ
 నపుడు గోకర్ణండు చేతులుమోడ్చి.

19

గుణితక్రమచంపకము ||

కమలదళాక్ష! కామిత సుఖవ్రద! కిట్టవతార! కీర్తనీ
 యమహితనామ! కుక్షిలుతదబ్జజ! కూర్మవిలాస! కృష్ణ! కే
 శిమదవిదారి! కైటభవిజిత్రవర! కోమలదేహ! కాస్తుభ
 ప్రముఖవిభూష! కంజరుహావందిత! కర్పరభాసురాంశుకా!

అని వేడుకొన నరహరి యిట్లనియె. నమ్ము నాయనా!
నిపుణముగా నీచేసిన నుతిహారీకరించితిని. నృతతిలో నృణము
నెమ్మి నేర్చిన నైష్ఠికుడవు. నొడలదొంతుల నోసరించు కొనుచు
నొచితిమెయి నన్న భీష్టవరంబు మనఃప్రియకరంబడుగు మిత్తునన
నతండ్రిట్లనె. 21

దేవ కువ్రసన్నభావ! యీగ్రామస్థ
జీవకోటి నెల్లఁ ధ గావవయ్య!
యనఁగ నపుడ నిల్చి ధ యాశ్వచాండాలకు
లము విమానచయముల న్మరారి. 22

యోగివరు లేగు తన లోకమొండఁ జేసెఁ
గథను వినిచినభక్తు ధ గోకర్ణుఁ గూడి
కృష్ణుడరిగె గోలోకము ధ హృష్ణుడగుచు
నీకుఁ డలరిన నీరాని ధ దేది కలదు? 23

రాముఁ డయోధ్యావాసులఁ
బ్రేమంబునను గొనిచన్న ధ విధమునఁ గృష్ణ
స్వామియు గంధర్వాఖ్య
గ్రామ వ్రజలఁ గొని నిజపురమ్మున కరిగెన్. 24

తరణి మృగాంకుల కాంతులు
చొరఁజాలవు సిద్ధులేని ధ చూడంగా నే
రరు దానిని వైకుంఠముఁ
బరికించిరి వ్రజలు భాగవతము వినికిచే. 25
(17)

కర్ణానందముగాఁగ భాగవత సద్భాధాభి విన్పించి గో
కరుం డేదినమందు సర్వులకు మోక్షశ్రీల నిష్పించె దు
గ్ధాగ్ధోరాశిశయానుచేత సదయుండు నాఁడె యాయూరు గో
కర్ణక్షేత్రమటన్న పేరుగ నె భక్తస్థానముల్ తీర్థముల్. 26

అలవియే చెప్ప సప్తహా యజ్ఞ మహిమ
మా కథల విన్నవాఁ డెవ్వఁడైనఁ గూడ
మాతృ దుర్భర గర్భ సఁబంధ మెఱయఁ
బాలఁడయ్య యావయి వేయి యాటనేల? 27

ఆకొ! సీరో! గాలియె? తిని యదియు లేక
వాయి గట్టి శరీరముఁ ధరియఁ జేసి
యగ్ర తపముల నుజ్జ్వల యోగములను
బడయరాని దిద్దానిచేఁ బడయవచ్చు. 28

చిత్రకూట వర్వతమనఁ జేరియున్న
మునివరుండు శాండిల్యుండు పుణ్యవంత
మైన యీ యితీహాస మొయ్యనఁ బఠించి
యనుపమంబు బ్రహ్మానంద మనుభవించె. 29

ఓ నారద! యీ పరమా
ఖ్యానము విన్న సరు కల్మషాదులు భస్మం
జొనిది శ్రాద్ధములఁ జదువ
మానుగఁ బితృ తృప్తి జరుగు మాటలిఁకేలా. 30

ఆన నారద మునీంద్రుండు సప్తహా శ్రవణ విధానము
వివరముగా వక్కాణింపుడన ననకాదు లిట్లనిరి. 31

✽ భాగవత సప్తాహ శ్రవణ విధానము ✽

భువిలోపల సప్తాహ

శ్రవణ విధానమునఁ గోర్కిఁ వ్రాలెనె? శ్రద్ధా
శువ వగుచు వినుము దానికి

ద్రవిణమ్ము సహాయులుంట ఁ తగుఁ జమ్మెపుడున్. 32

వరగుణుడగు దైవజ్ఞుం

దరిసించి ముహూర్త మడిగి ఁ తత్పరమతులై

పరిణయమునకుం బోలెం

బరికల్పింపంగ వలెనఁవారిగ ధనమున్. 33

జగతి నాపాథంబు ఁ శ్రావణ భాద్రప

దాశ్విన కార్తికిఁ కార్తీకశుభాయ

ణికములు వినెడి వారికి ముక్తి సూచించుఁ

గాన సప్తాహ మీ ఁ కాలమందు

మొదలిడవలె నన్యములు గూడ వెల్లరు

తోడ్పడ వలయును ఁ దోచినట్లు

దేశ దేశములకీ ఁ దివ్య వార్తను బంప

వలె నెన్ని జతనముల్ ఁ సలిపియైన

హరికథలను గాని ఁ హరిని గీర్తించుట

గాని యెఱుంగనట్టి ఁ గతితలకును

శూద్రులకును మదులఁ ఁ జొచ్చెడునట్లు బో

ధింప వలయుఁ గథల ఁ నింపుగాను. 34

మఱియు నానాదేశములందున్న వైరాగ్యసంపన్నులైన
వైష్ణవాగ్రేసరులఁ గీర్తనోత్సుకుల లేఖలంబంపి పిలిపింపవలయు.

* ఆ హ్యో న ము *

శ్రీ భాగవతము విశేషార్థ సహితంబు
 గా నిట నొక్క మహాను భావుఁ
 డెఱిగించు మిక్కిలి ♦ యింపుగా సొంపుగా
 సనఁటిపం డొల్చి పెట్టిన విధాన
 నేడు రోజులలోన ♦ నిచ్చటఁ బండ్రాడు
 స్కంధముల్ పూర్తిగాఁ ♦ జదువఁ బడును
 సజ్జను లెందఱో ♦ చనుదెంతు రట్టి స
 త్సభలు దుర్లభములు ♦ జనములార !
 ఎప్పుడున్న దే జంజాట ♦ మెట్టులైన
 వీలు కలిగించుకొని రండు ♦ వినుఁడు వసతు
 లేర్పఱువఁబడు భోజనం ♦ బిడఁగఁ బడును
 రండు రండయ్య జనులార ! ♦ రండు రండు.

36

భాగవతంబిటఁ ♦ బయింకఁగాఁబడు
 నాలింప రారయ్య ♦ బాలురార!
 వరకథామృత మిటఁ♦బండేర మొనరింతు
 జాటుకొనఁగ రండు ♦ వెఱ్ఱులార!
 సప్తహ యజ్ఞ మిచ్చట జరుగుదదీయ
 ధూమ్యదోఁగఁగ రండు ♦ సౌమ్యులార!
 శుకశాస్త్ర సారభిన్నార్థి దెసలఁబ్రాకు
 ప్రాణతృప్తిరండు ♦ ప్రాణులార!
 సదవకాశము రారండు ♦ వదలఁబోకుఁ
 డొక్క దినమైన రండు లేకున్న నొక్క

పూటయైనను సకుటుంబముగను రండు
చివర కొకసారి తొంగి చూచి చనుడయ్య!

37

* ప ర న స్థ ల ము *

అని కరవత్రంబుల ద్వారమునఁ బ్రకటించి యాగంతు
కులకుచిత వాసస్థానభోజనాదులు కల్పింపవలయును. తీర్థము
లందేని వనములందేని భవనములందేని విశాలప్రదేశంబుచూచి
సప్తాహ యజ్ఞస్థలము నిర్ణయించుకొనవలె సాధారణముగా
గృహస్థులు గ్రామముండే యేర్పఱుచుకొనవలె.

38

భాగవతంబును † బఠియించునెలవునం

గల గృహహోపస్కరంబులఁ దలంగి
యొకమూల వేయించి † యూడ్పించి నీరంబు

చల్లించి యలికించి † యుల్లసిలుచు
రంగవల్లులఁ గడు † రంగుగాఁ దీర్చించి

పూర్తిగాఁ గంబళంబులను బఠించి
మఱి కదళీఖండ † మండితంబగు మండ

పం బెత్తుగా నేను†పఠించి యందు
దళములు బూలఁ బండ్ల వితానములను

గట్టి నలుదెసల ధ్వజంబు † లుట్టిపడఁగఁ
జేసి పై సప్తలోక సంవాసులకు స
విస్తరంబుగఁ దావుఁగల్గింప వలయు.

వలుపురకుం గనిపించెడి

నెలవున నున్నతవుఁ బీఠ నెలకొలుపంగా

వలె నా దివ్యాసనమునఁ

జెలఁగుచుఁ బౌరాణికుఁడు వసింపఁగ వలయున్,

40

* వక్తృ విషయము *

త్వరపడఁబోక వర్ణములు ♦ స్పష్టముగా వినిపింప మాధురీ
స్వరమున వాక్యభేదముల ♦ శ్రాంతి దగ్గఁ బదభాగమొప్పు న
క్షర లయ తప్పకుండ హరి ♦ గర్జిలునట్టి విధంబునకా ధృతి
స్ఫురణఁ బఠించువాని బుధఃపూజితుఁ బాఠకుఁడంద్రుకోవిదుల్.

అల్పకంఠుఁ డనర్థజ్ఞుఁడధిక వేగ

ముగనో? వర్ణవర్ణముకడ ♦ మూల్గుచునో? శి

రంబు ద్రిప్పుచుఁ జదువును ♦ వ్రాత దొపఁగు

సరసి చదువనేరఁడు పాఠఃకాధముండు.

42

ఇది యెఱిగి వేదశాస్త్రముల్ ♦ చదివి యున్న

వాని దృష్టాంత కుశలు సఞ్చైస్వప్నపుని వి

రక్తు విప్రపుని శాంతుఁగాఁగర్వజ్ఞ ధీరు

వక్తగా వరియింపఁగా ♦ వలయు నెపుడు.

43

బహుళ ధర్మాశ్రి జిక్కివిభ్రాంతలగుచుఁ

బధమెఱుంగక పాపండు ♦ వాదినలయు

యుండ్రుగాన భాగవతోక్తి ♦ కువిద లెపుడు

పనికిరా రెంతపాండితి ♦ వరలుచున్న.

44

పౌరాణికు దండ నొకఁడు

ధీరుం డంతటి బుధుండు ♦ దృఢసంశయ సం

హరుండు లోకజ్ఞుఁడు వి

జ్ఞార్థమణుం డుండవలె సహాయుండగుచున్.

45

వక్త వ్రతాప్తి కఠిన్వాగ్దానంబున ముండ
 నంబు నేయించి కొనంగ వలయు
 గథ చెప్పనాఁ డుమఃకాలంబునన్ స్నాన
 ముంజేసి సొజ్జేవముగను నిత్య
 విధుల సంధ్యాదిఁగావించి పితృశ్మకుఁ
 దిలజలంబిడి విశుద్ధికలు పాచి
 తం బొనర్చుకొని కఠావిఘ్నశాంతికి
 శ్రీ గణనాథుఁ బూజింప వలయు

అవల స్థాపించి మండలమందుఁ గృష్ణు
 మంత్రముల యధావిధి సక్రమముగఁ బూజ
 లాచరించి భక్తిశ్రద్ధ ధరింప కొనఁగ
 దేవు వలగొని మ్రొక్కి స్తుతించ వలయు.

46

ఇట్లను కారుచీకటి నుంబడితిన్ గుదెబండ నొక్కతె
 నెల్లఁగఁ గట్టికొంటి నటు ధీమిద జలూకలువోలెఁ బుట్టిరీ
 పిల్లలు జెల్ల లేవగిది ధీని దరిం బడవైచి పేర్చిరా
 జిల్లఁగ గాతువో శరణశ్రీరమణీ హృదయాబ్జ భాస్కరా! 47

కొడుకునుగోడలున్మసలికుక్క! యటంబడి యుండుమంచుఁ ది
 ట్టెడు నెడఁగూడ నెమ్మదిఘటెల్లిన పుత్రవిమోహ మింతయుం
 గడచినదాయె సంసృతిని ధీగల్గకపోయె విరాగ మట్టియీ
 జడునిఁ గృపామృతం బొలికిసాకవె శ్రీరమణీ మనోహరా! 48

ఎన్ని జనుశ్చతంబుల వయిం జననంబయి చుట్టుముట్టి వెం
 టన్నడ తెంచుచున్నదో హుటాహుటి మోహవిపాశ మద్దియు

మృన్నయ నాంచలం బిటు ప్రసారము గాక తుణుకుబోన వి
చ్చిన్నముగాదు భక్తతతిఁజేరిచి నక్షదయఁజూడు మాధవా! 49

అవదవచ్చినప్పుడు దయానయ! శరణంబు చొచ్చితిం
బావర దీనినంచు బహు భంగుల వేడితి దానిదాటి నీ
ప్రాపును వీడి నీ స్మరణఁబాసి కృతఘ్నుడ నైతి నయ్యయో
పాపిని నక్షమించి కృపఁ బాలనసేయర భక్తపోషకా! 50

కర్మము లున్నఁగాని పొడకట్టదు దేహము, దేహమున్న నే
కర్మము లాచరించుట యుగంబెటులంబునో? నాకుఁ జిత్రమం
తర్మనుడక్ష మతేషుగడ భాక్తి నెవ్వరు లేరు నీవ యీ
కర్మము దేహ మీపయిని గల్గక యుండఁగఁ జేసిప్రవరా! 51

ఇమ్మెయి దేవదేవు నుతియించి యనంతర మల్ల శౌకశా
స్త్రీమ్ము యథావిధానముగ భక్తగ సాక్షత ఘృష్ణ ధూప దీ
పమ్ము లెసంగఁ బూజ సలుపవ్వలె నావల శ్రీఫలమ్ము హ
స్తస్తునఁదాల్చి మొక్కిప్రముదమునస్తోత్రమొసర్పఁగావలె
అక్షర రూప మొంది సకలార్థి జనావళి నుద్ధరింపఁ బ్ర
త్యక్షమవైన కృష్ణ వరమాత్రపు భాగవతమ్ము! గ్రంథమా!
ఈక్షితి నిన్నుఁబోలఁ గలదెయ్యది లేదు మదీయ సర్వసా
వక్షయముం బొనర్చుమనివట్టితి నిన్ను గరద్దయంబునక్ష. 53

ఏదయినం బ్రమాదమున నే యొక శ్లోకము దాటిపోవు నే
మో! దళితార్థముం దొలఁగి పోవునో పెద్దలమార్గ! మట్టిచో
సాదృతిఁ జూచుచుండఁగదె యమ్ము! పురాణవతంసమా! భవ
త్పాదములంటి మొక్కి నినువట్టితి చేత ననుగ్రహింపుమా! 54

ప్రారంభించితి గంధముః జడివి తాత్పర్యాదులందెల్ల నీ
కారుణ్యమృతవృష్టి నాపయని జిల్లగావలెన్, విఘ్నమున్
దూరంబందె తొలంగఁజేయవలె, నేదోషంబు లేకుండ నా
పై, రక్షింపవె దాసదాసుడను జేవా! విశ్వ విశ్వంభరా! 55

* యజ్ఞకర్త విషయము *

అని వక్త పురాణ కృష్ణులకు నమస్కరించి కూర్చుం
డఁగా సప్తాహ యజ్ఞ కర్త వినయంబున వక్తను బూజించి
వస్త్రభూషణాదుల నలంకరించి. 56

స్వామి! బుధాగ్రణి! సకల ధర్మశాస్త్రవిశారద! బోధకత్వ వి
ద్యామహిత వ్రథావనిధి! వ్యాససుత వ్రతిరూప! యుబుభృత్
శ్యామల గాత్రు నుజ్జ్వల కథానమరత్నముల న్వలార్చి చే
తో మలినాంధకారమును దూరముచేయఁగదయ్య మ్రొక్కెదన్
అనుచు నమస్కరించి వినయంబున వక్త సమీపమంద యుం
డి నియమవంతుడై వినుచు ధర్మము వానికి భోజనాదులం
బనుపరియై ఘటించుచును వక్తను వేయివిలోకనంబులం
గనుఁగొను చుండఁగావలయుఁగా దినసప్తకము న్ముదంబునన్
మఱియుఁ గథాంతరాయములు మానుటకై వరియించివంచభూ
సురులను ద్వాదశశాతర విశుద్ధ జవంబులు వారిచే ధృతిం
జరుపఁగఁ జేయుచుండనగు సప్తదినంబులు మంత్రవశ్య లి
ద్ధరణిని దైవతాగ్రణుఁ తద్విజ వశ్యము మంత్రమారయన్
మఱియుం గర్తవినయ త

త్పరుడై భూసురుల వైష్ణవ శ్రేష్ఠుల నా

దరమునఁ బూజించి నను

స్కరించి ముదలఁగొని వినఁగఁజను గ్రంధంబున్. 60

వైరాగ్య సంపన్నులైన వైష్ణవుల వక్త కెదురుగాఁ
గూర్చుండఁ జెట్టితాఁ గూర్చుండవలయు. 61

వక్త యుత్తరముఖుడైనఁ ధిఃబ్రాజ్ముఖుండు
శ్రోతగావలె వక్త తూర్పు మొగమైన
నపుడు శ్రోత యుదజ్ముఖుండగుట లెస్స
యుభయులకు దెస పట్టింపు ధి లున్నయెడల. 62

అయ్యదియుఁ గాక నొక రహస్యంబు వినుము
దేశకాలాది కోవిదుల్ ధి దివిరి పూజ్య
పూజకుల మధ్యమున నెప్పు ధి పూర్వదిశయె
యంద్రు వారెట్టులుపవిష్టులైనఁ గూడ. 63

* శ్రోతల విషయము *

ఎవరిని జూడరా దెవరి ధి నేవిధిఁ బ్రశ్నల వేయరాద యిం
టివా? తనవో? కుమారులవా? నెత్తవా? లోకములోనివో? మఱే
రివా? విషయంబుల స్మదీస్మరింపఁగరాదు వచింపరాదు వ
క్తవయిపుచూచుచు న్వినుగఁ ధి గల్గుఫలంబధికంబుశ్రోతకున్.

ఎల్లిపైఁ బిల్లివడెనని ధి పిల్లి వయిని
నెల్లి వడెనని యెటలేని ధి వెల్ల నిటనె
త్రవ్విపోయుదుర్ రదికి ధి రంగమునకు
రాని ముచ్చటలెల్లఁ బురాణమందె. 65

కొడుకులఁ దిట్టిపోయుటలు † గోడలి నాటడి పెట్టుచుండుటల్
కుడుపున వ్యంజనంబులనుఁగూర్చి చర్చలు చేయుచుండుటల్
గడుసరి దాసి నెన్నుటలు † కానివి యైనవి యెల్లనంగతుల్
గుడగుడ వాగుచుండుటలుఁకోమలులే సభలోన నెప్పుడుకా. 66

గల గల వాగుచు విన ర

న్యూలనా? విననీయ, లేటిఁగో. పీరటకుం

గులుకుచు వచ్చెద రయ్యయ్య !

ఫలము పలుకు దేవుఁడెఱుంగు † బాపము వచ్చుకా. 67

ఇతరులురా స్థలంబొసఁగు † చెవ్వురు నోరు మెదల్చిన న్నమ
స్త్రుతుల నెమాన్ముచుంబలుక † కెప్పుడువ క్తముఖంబునూచుచుకా
మతిఁ గత పైనిబెట్టి విను † మానిసి కబ్బు ఫలంబు నెన్నఁగా
శతధృతి చాలఁడేల పలుఁసారులు దీనినిగూర్చి చెప్పఁగకా. 68

వెనుకఁ జనుదెంచు వారలు

వెనుకనె కూర్చుండ వలయు † విగత రవముగాఁ

జనదు మునుకూరుచుండిన

జనము న్నెట్టుకొని ముందు † చనుట సభలలో. 69

* పురాణ పఠనకాలము *

భాస్కరోదయ మాదిగా † భాగవతము

చదువఁ బూని మూఁడున్నర † జాలు చదువ

నగు గభీర కంఠమున, మఁధ్యాహ్నమందు

గడియ లొక రెండు విశ్రాంతిఁపడయ వలయు. 70

అవర సంధ్య యగుడుఁనాపి పురాణము

నామకీర్తనం బొసర్ప వలయు

వైష్ణవాగ్రసరులు † ప్రారంభ మొనరింప
నిత్య మధికభక్తి † నివృత్తి

71

* కథావ్రతుని నియమములు *

కథ వినఁగోరిక † కలవాఁడు భుజియింప
నగు నొక్కమఱి హవిఃప్యాన్న మెలమి;
మల మూత్ర జయమును † గలిగించుఁ గాన ల
భ్యుహార మెప్పుడు సుఖావహమ్ము;
శక్తి గల్గినవాఁడు † సప్తరాత్రమ్ములు
నువవసించియె వినఁచుండ వచ్చు;
నది గానియెడలఁ బయః పానమేని స

ర్పిష్ఠానమే నొసఁర్చి వినవచ్చు;
పండ్లు తినియైన మఱియొక్కపరి భుజించి
యైన నేది సుఖమొ యట్టులగు నొనర్పఁ;
గథ వినఁగ విఘ్నమొక్కఁడు † కలుగవచ్చుఁ
గనుకఁ బస్తుంట కన్న భోజనమే మేలు;

72

అవసీ జనులకు సప్తాహ వ్రతులకు నే
మమ్ముల వినవయ్య † మాని వర్య !
కథ విన విష్ణు దీక్షా విహీనుల కధి
కార మేమాత్రంబు † గలుగఁ జోడు
బ్రహ్మచర్యము క్రిందఁ † బండుట కథ విన్న
యవల విస్తరికుడు † పివి వలయును;
త్రైలంబు మధువు ద్విదళమును గూడవు
భావ దుష్టమ్మును † బద్ధుషితముఁ

గడు గరిష్ఠమా నన్నంబుఁ † గుడువఁ జనదు,
వ్యాజమానమ్ములను లోన † వరలు చున్న
శత్రువుల నార్గురం జంపి † శాంత చిత్తుఁ
డై పురాణము విననగు † ననుదినంబు.

73

గురువుల గోవ్రతులను భూ
సురులను వైష్ణవవరులను † శ్రుతులను స్త్రీలకా
ధరణీ నాయకుల మహా
పురుషుల నిందింపరాదు † పో కథవినుచుకా.

74

పతితులను వ్రాత్యులను రజఃస్వలల సంత్య
జాతులను మ్లేచ్చులను ద్విజ † శత్రువులను
వేదబాహ్యులం గనుఁగొని † విముఖుఁడగుట
తగును మాటాడరాదు కథా వ్రతుండు.

75

వినయం బుదార మానస
మును ఋజుభావంబు మానఃమును దయ శౌచం
బును సత్యము నెల్లప్పుడు
దసరారంగ వినవలెఁ గథావ్రతి యనఘా !

76

ఇట్టి నియమముల వహించి యీ కథ విన్న
వాని ఫలము చెప్ప † వలయునయ్య !
కోటి యజ్ఞ ఫలము † గోటికిఁ జాల దిం
కేటి కనఘ చరిత ! † మాటలాడ.

77

అన వత్కుండు మోక్షార్థియు
ఘనపాపాత్ముండు రోగ † కలితుండును ని

ర్థనియు దురదృష్టఃకును యు

వినినన్ వాంఛితము లుద్ధ ధి విడి నెఱవేఱున్.

78

కడుపులు పోయెడు నదియుం

గొడుకులు లేనిదియు నొక్క ధి కొడుకున్నది చ

చ్చెడు పిల్లలు గలదియు నే

ప్పుడు పుష్పింపనిది విన్నఁ ధి బోవుఁ గొఱంతల్.

79

* పురాణ శ్రవణానంతర కర్తవ్యము *

ఈమలు నేమముల్ దగ వహించి కథనివిని యేడునాభులు

ద్యావనము న్మునీంద్ర ! జననాప్తమి నాటి ప్రతంబువోలెదా

నోపికఁ జేయఁగానగు ననుత్తమమైన ఫలంబు దానిచే

జేపడుఁ జేసి నమ్మకును ధి జేసిన యంత యటదురేకదా. 80

శక్తిలేని భక్తచంద్రమునకును ను

ద్యావనమున సాగ్రహంబు లేదు

శ్రవణ మాత్రముననే ధి ప్రయతుడై ; సిహ్నముఁ

డైన వైష్ణవుని విభాన ననఘ!

81

అసమము నగాహనవన

మునమాప్తముగాఁగ శ్రోత ధి పుష్కలభక్తి

ప్రసృమర మనస్కుడై య

ర్చనేయవలె వక్తకుం బురారాణంబునకున్.

82

తులసీ ప్రసాదమును శ్రో

తలకొనఁగంగవలె శంఖ ధి తాళ మృదంగో

ల్లలితమగు నామ కీర్తన

మలరుచుఁ జేయవలె జయ జయారావముతో.

83

దినసప్తకంబు భక్తిమెయి గ్రంథమును ము
ఖ్య శ్రోతవిని విరక్త మతియైన
చో మఱునాఁడు విశుద్ధుడై గీతను
బఠియించినం జాలు ♦ వరలుశాంతి;
గేస్తల్లు గాదు ప్రశస్తిగా హోమంబు
నలుపంగవలె గర్మ ♦ శాంతి కొఱకు;
మహిత విధిని దశమస్థ ప్రతిష్ఠోక
మును వేల్పవలె మధువును ఘృతంబు

పాయసము తిలాన్నాదిక ♦ పరివృతముగ;
నదియుఁగాదో? గాయత్రితో ♦ హవనమాచ
రింపవలె నిజమును విచారింపఁ దన్మ
యమ్ము కాదట భాగవతమ్ముదెల్ల.

84

హోమ కార్యంబు చేయుట కశక్తుండైనఁ
గొలఁది గొప్పలు ఛిద్రములు దలంగ
హామ్యం బొసంగఁగా ♦ నగు ఫలసిద్ధికై
యదిగాక దోష ప్రహణమునకుఁ
జదువంగ వలె నామ ♦ సాహస్రకముదాన
సకలమ్ము సఫలమా ♦ సన్మనీంద్ర!
స్కంధమ్మునకును నొక్కండుగా ద్వాదశ
బ్రాహ్మణ వరులకు ♦ భక్తితోడ
భక్త్యభోజ్య చోష్య ♦ పానీయ సహిత మృ
ష్టాన్న మొసఁగి ధేనువైన హేమ

మైన విత్తమైన ♦ నర్పించి వ్రతమును
బూర్తిచేసికొనఁగఁ ♦ బోలునయ్య !

85

శక్తిగల్గిన ధనశాలి వలత్రయ
మితహేమ హరిని నిర్మిత మొనర్చి
రమ్యాక్షరములతో ♦ వ్రాసిన భాగవ
తగ్రంథము పయిని ♦ దాని నిల్పి
సద్గుణుడైన యాచార్యు నావాహనా
ద్యువచారములఁ బూజఁగొనర సలిపి
వలగొని మ్రొక్కి నిర్మల వస్తుభూషణ
గంధాను లేవన ♦ కలితుఁ జేసి

దక్షిణలతోడఁ గనక హార్యక్ష సహిత
పుస్తకము దాన మొనరించు ♦ పురుషవరుఁడు
బహుళ పాపగుణులను భవబంధములను
బాసి ముక్తిని బొందు టఁ బ్రబటయ్య !

86

జగతి ధర్మార్థ కామ మోక్షములు నాల్గు
పడయుటకు సాధనంబు శ్రీ ♦ భాగవతము
ఘన శుభములీయ దీని మించినది లేదు
లేదయా సంశయం బేమి ♦ లేదు లేదు.

87

అని ససత్కుమారాదులు నారదునికిం జెప్పి యయ్యా!
భాగవతము వలననే భక్తి ముక్తులు కరతలామలకంబులగును.
నీకు సర్వము వినిపించితి మింకేమి వినవలతువని యడిగిరంచు
సూతుండు శౌనకాదులకుం జెప్పి వెండియు నిట్లనియె. అట్లు

భాగవత మహిమ చుడిచి పసక మహర్షులు భుక్తి ముక్తి వ్రదా
యకము సర్వ పాప ప్రహాణకమునగు భాగవతము నేడు దినం
బుతలో విన్పించ వా రెల్లరుం బ్రహ్మప్ర చిత్తులై పురుషోత్త
ముని సంస్తుతించిరి. సప్తాహాంతమున భక్తి జ్ఞాన వైరాగ్యులు
పరిపుష్టి నొంది పరమ తాకుణ్య సంపన్నులై మహోల్లాసం
బునం దాండవించిరి.

88

అప్పుడు నారదముని మొయిఁ

గప్పం బులకతతి యెడఁదఁ † గప్ప ముదము, కన్

గప్ప ముదశ్రులు, గళముం

గప్పంగ గాద్గద్య, మీ ప్రకారము పలికెన్.

89

మునివరులారా! మీచే

ననుగ్రహింపఁబడితిం గృతార్థుఁడనైతిన్

ఘనసర్వపాపహరణుఁడు

జనార్దనుఁడు శౌరి మద్వశంగతుఁడయ్యెన్.

90

వైకుంఠపురస్థుఁడగు

శ్రీకృష్ణుఁడు శ్రవణముననె † చేపడుఁగానన్

లోకమున సర్వధర్మా

నీకములో శ్రవణమె గణనీయము లెలవన్.

91

అని వైష్ణవోత్తముడైన నారదభగవానుండు ప్రీతుఁడై
వలుకుచుండ

92

* శ్రీ శుకయోగీంద్రుల సమాగమము *

నేత్రాంచలంబులు † నిండితోల్కాడెడు
 ప్రేమామృతంబు వర్షించుచుండ
 బహువిశాలంబైన † ఫలభాగమునుండి
 బ్రహ్మతేజం బుట్టిపడుచునుండ
 అప్రయత్నముగ జిహ్వ పల్లవాగ్రంబు
 శ్రీ భాగవత ముచ్చరించు చుండ
 నూఁగు నూఁగుగ మూతిపైఁ గునిసెడి మీస
 లెలపాయపుం దళ్ళు † లీనుచుండ
 మొలను గ్రమ్మి కావి † పుట్టగోచి వెలుంగఁ
 గెంజడలు శిరంబునం జెలంగఁ
 గోటి సూర్యకాంతి † గోళగర్భంబున
 శుకమహర్షి పొడవు † సూపె నవుడు.

93

జ్ఞాన మహాబ్ధి చంద్రముఁడు † సంయమివర్యుఁడు వ్యాసమానిసం
 తానము షోడశాబ్దములు † దాటని యోగి శుకర్షి రా సము
 త్థానముఖోచితార్చల యథావిధి సల్పి నమస్కరించె వి
 ద్యానిధులున్న తత్సభ, యనంతర మాశుకమాని యిట్లనె 94
 ఆగమామరద్రువునందు † మాఁగఁ బండి
 శుకముఖమ్మున రాలి తత్సద్గుణను దేలి
 భాగవత ఫలమ్మిదె చిక్కెఁ † బట్టు విడక
 త్రావుఁడా ! తద్రసముసారె † రసికులార !

95

వరపుస్తంబు లవేల? భాగవత ముద్భాసింప నిర్వాజమా
 వరధర్మంబిది తెల్పు వస్తువొ త్రితాపచ్ఛేది మేలిచ్చుమ

త్వరశూన్యాళిక దీనివాస్తవము వేద్యులౌ, నిమేషాన నీ
శ్వరు బంధింపరే దీనినిన్న సుకృతుల్ ✱ స్వాంతంబునన్నారదా.

భువిలోవైష్ణవ పాళి మూలధనమీ ✱ పున్నెంపుఁబాత్తమ్ము శ
స్తవిధిం బారమహంస్యమైన విమల ✱ జ్ఞానమ్ము గీర్తించు, జ్ఞా
నవిరాగ స్థిరభక్తి సమ్మిళితమా ✱ నైష్కర్మ్యముం దెల్పు, దీ
నివిచారించి వరించిన నివసిన వానిన్ముక్తి పెండ్లాడెడిది. 97

నాకమందుఁ గైలాపంబు ✱ నందు సత్య
మందు వైకుంఠమందు లేదయ్య యిట్టి
రసము తనిపు దీఱంగను ✱ ద్రావుడయ్య
వదల వలదించుకయు భాగ్య ✱ వంతులార ! 98

అని శ్రీ బాదరాయణి గ్రంథప్రశంస చేయుచుండ. 99

✱ భగవానుడు ప్రత్యక్షమగుట ✱

చదలుపై నెచటనో ✱ చాల దవ్వగోర్లు
వరవఁ జొచ్చె దెసలఁ ✱ దఱిమినట్లు
లంతలో మృదు శారదాబుఁబునా వెల్ల
నగు వెలుంగుం గుమి ✱ యచటఁ దోఁచె
నంతలో నొకరిక్క ✱ యవనిపైఁ బడుచున్న
యట్లు లేభుక్కున ✱ నలమెఁ గాంతి
యంతలో బహుకోటు ✱ లాదిత్య మండలం
బులు ధరఁ బడుచున్న ✱ పోల్కినుండె.

అంతలో గరుడారూఢుఁడైన విభుఁడు
ఘల్లునోద్ధవ ప్రహ్లాద ✱ బలి ముఖాత్మ

భక్తజన పరీవృత్తుడై సభాస్థలమున
నుట్టివడియెఁ గన్నులు మిఱుమిట్టులు గొన.

100

సనకాది మునిచతు ధ్వయ మొంజొరులు నెట్టు

కొనుచు లేచిరి నింగిఁ ధ గనుచునుండి

తన మహతీ విపంచిని దంతితెగఁ ద్రొక్కు

చునె లేచె మెడ యెత్తు ధ కొని సురర్షి
గాలివటము రీతిగా టిప్పుమని లేచె

జోడించి చేతులు ధ శుకమహర్షి

జయజయా రావంబు ధ సలుపుచు భృగుముఖ్య

సంయముల్ లేచిరి ధ సదుదుకొనుచు

ఇంకఁ గొందఱు కనుతెప్ప ధ లెత్తరైరి

యింకఁ గొందఱే మిదియని ధ యెత్తిరి తల

లింకఁ గొందఱు వా విచ్చి ధ రెటులొ కనుచు

సభఁ గలకలధ్వనుల్ వుట్టె ధ ఊణములోన.

101

చదువుటలోన దొసంగేడియో వచ్చి

యడిచెరా నెత్తి యంచనియె నొక్క

డంత గ్రంథమునకు ధ శాంతిచేయక యున్న

నట్టిట్టు గాదురా ధ యనియె నొక్కఁ

డిన్నిరోజుల నుండి ధ యీశు పేరెత్తరై

రతఁడు కోపింపఁడా? ధ యనియె నొకఁడు

శ్రుతుల మించెను భాగవతమన్న యవచార

మంతంబు సూపదే ధ యనియె నొకఁడు

ఒకఁడు పఱచెఁగఁగఁడు లూఁదకము చింద
నొకఁడు దూఁకె మృగాజిన † మూడుచుండ
నొకఁడు దండమన్యునికిఁ గొట్టుకొన నడిచె
సభఁ గలకలధ్వనుల్ పుట్టె † క్షణములోన.

102

అంత నారదముని యొక్క † గంతువైచి
హరిపదాంభోరుహములకు † సధికభక్తిఁ
బూజలొనరించి యానందమునను నృత్య
మాడఁజొచ్చెను బరవశుండ్డొచుమింట.

103

అంత బ్రహ్మాదిదేవత లాకసంబున నిలిచి చూచు
చుండఁగా.

104

* కాయాధవుఁడు తాళఁగతి చూపుచుండంగ
నుద్ధవాఖ్యుఁడు కాంశ్యమునుచుండ
నారదముని మహాతీరావ మెలయింప
దైవతాధిపతి మృదంగమంద
నర్జునుండు స్వరంబులంది రాగముదీయ
మఱి సనకాది కుమారకులును
జయజయధ్వాన మిశ్రముగఁ గీర్తనపాడ
సురుచిర రచనలు † శోభిలంగ
వ్యాసనందనుండు † స్వామి సన్నిధియందు
భావమెల్ల విశదపఱచి నుడువ
నానడుమను భక్తిఞ్జాన విరాగులఁ
గూడి మివ్రల నృత్యమాడఁజొచ్చె.

105

తరువోజ॥ జయజయ క్రూర నిశాట సంహార!
 జయజయ నీరద ధిశ్యామలాకార!
 జయజయ కౌస్తుభాంశుత్పథువక్ష!
 జయజయ మందహాసస్ఫుటపీక్ష!
 జయజయ భక్త రక్షాకేళిలోల!
 జయజయ వేదాంత ధిసంచారశీల!
 జయజయ కరుణా ప్రసన్నాస్యపద్మ!
 జయజయ వైకుంఠ ధిసత్పురపద్మ!

106

అని యీ ప్రకారంబున బృంద గానంబొనరింప శ్రీహరి ప్రసాదమేదురావలోకనంబులు వొలయఁ గుమారులారా! సంప్రీతుడనైతి. అభీష్టంబు గోరుకొనుఁడన సనకాదు లొడలఁ గేలు పాదుకొల్పి దామోదరా! “సప్తాహంబులఁ దమరిట్లు ప్రసన్నులరు గావలయు”నన వల్లెయని స్వామి తిరోహితుం డయ్యె.

107

అంతట నారదుండు సనకాదుల పాదములంటిమొక్కి యా చెంత నెయున్న వ్యాసకుతు ధినిపదంబుల వ్రాలి తక్కు ధి మంతుల మౌనులం గొలిచి ధిమన్ననలం బొనరించి శంసల త్యంత మొనర్చె నేరయినఁసంత్యమునం బ్రియమాడఁగావలెక.

అంత నెల్లరు నానాదమున నామకీర్తన మొనర్చుచుఁ దమతమ యిరవుల కరిగిరి, అని సూతుండు చెప్పి మఱియు నిట్లనియె.

109

శుకముని నాయకుండు తన ధిచొక్కపు భాగవతంబునందు భక్తికి మఱి యామెపుత్రులకుఁ గేహములిచ్చి యనుగ్రహించి ర

క్షుకుడయి మించెగావున నెకాంచనచేలుడు తత్పురాణ సే
వకులగు వైష్ణవోత్తములసావంతములం జొరఁబాటివెల్లెడిన్.

దైన్యదారిద్ర్య రుగ్వహ్ని ✱ దాహితులను

మూఁకొగ్గ పిశాచికా ✱ మర్దితులను

బహుళ సంసార వార్ధి నిఁపాతితులను

గాతునని భాగవత మదే ✱ గర్జిలెడిని.

111

సూతుండు భాగవత సప్తాహము లెపుడు జరిగినది చెప్పుట.

అని సూతుండన శౌనకుం డడిగె దేవా! దేవరాతుంగనుం

గొని వ్యాసాత్మజఁ డెప్పుడీని నుడివెన్? ✱ గోకర్ణుడేనాఁడు దీ

నిని విన్నించెను ధుంధుకారి, కవలన్ ✱ శ్రీ నారదుండు నివ్వన్

సనకాదుల్ వినిపించి రెవ్వడిది ✱ నా సందేహముందీర్పవే! 112

అనిన సూత పౌరాణికుం డిట్లనియె.

113

హరిచన్న ముప్ప యేండ్లకు

సరసంబగు భాగవతము ✱ శ్రావణ నవమిన్

దొరఁకొని శ్రీ శుకమాసి

శ్వరుఁడు వరీక్షీన్నపాల ✱ వరునకు నుడివెన్.

114

అవిభుఁ డరిగిన నీకలి

లోవర్షశతద్వయంబు ✱ లోఁగ ననుజఁ డెం

తేవిన గోకర్ణుండు

న్వావిరి నామాథ శుద్ధ ✱ నవమి వచించెన్.

115

అప్పాఱుఁడు చన్నపిదప

ముప్పది యేండ్లకును బ్రహ్మ ✱ పుత్రులు దీనిం

జెప్పిరి నారదున కొగి

స్తవృక కాత్రిక శుద్ధ ధి నవమి మొదలుగఁ. 116

శౌనక మునీంద్రా! నీ యడిగినది నుడివితి, కలిలో
భవరోగ వినాశిని భాగవత వార్తయే. 117

కలుష సమూహ మొక్కవరి ధి కాలిచివేయును భక్తిదేవి లీ
ల లనుభవించఁజేయు, గమలలావతికిం బ్రయమైన, దింకఁగే
వలతను గూడనిచ్చు, ధరఃపర్తిలునో జనులార! తీర్థయా
త్రల కనియేలద్రిమృరఁగఁద్రావుఁడభాగవతామృతాంబువుల్.

తనభటు లుగ్రపాశములు ధి దాలిచి నేలకు డిగ్గుచుండఁగాఁ
గని యముఁ డిట్లుఘట్టునఁట ధి క్రన్ననవారలకర్ణమూల మం
దనయము మీరుపోవలద ధి యద్యుత గాథలవించు మత్తు తా
ననఘులచెంత కేవలభుండ ధి నయ్యతదన్యులకే యటంచొగి.

సారమ్ము లేని సంసారమ్ము నందు దు

ర్విషయ విషంబెక్కి ధి వికల చిత్తు

లైన యో లోకు లాఠిరా! క్షణార్థంబైన

క్షేమార్థమై యిదే ధి శ్రీశుకోక్త

గాఢామృత రసంబు ధి కడుపుల నిండఁ ద్రా

వరయా యిటేల కావధము వట్టి

కుత్సిత గాథల ధి కొఱకుఁ బోయెదరు కా

లమ్రొల్ల యకట! వ్యర్థమ్ము గాదె ?

ఏల సందియము వఠిరీక్షిన్నపాలుండు

గాఢ చెవులు సోఁకఁ ధి గాన ముక్తి

వడసెఁ బ్రబలసాక్షి * వాఁడె ముంజెయి కంక
ణమున కద్దమేల * నుమతులార!

120

కంకేరుడైన గడును
తక్కుత శుకేరిత కథా సుధా సారముల
గంకస్థము చేసిన వై
కుంఠమ్మున కలఁచు ప్రభువగు న్నిక్కముగఁ.

121

అమలంబుం బరమాతి గుహ్య మురు సిద్ధాంత చ్చటాసుప్రసి
ద్ధము విన్నిచితి నర్థి సర్వవిధ శాస్త్రబుల్ విలోకించి పూ
ర్ణముగా, దీనికి మిన్న లేదు ధరలోనక ద్వాదశస్కంధ సా
రము నింతైనను ద్రావుఁడాపరసుఖార్థంబో మనుష్యాగ్రణుల్.

దీని నెవండు వైష్ణవ సుధి తతికిన్వినిపించు చుండునో?
దీని నెవండు నేమముగఁ * దీయని భక్తిని నాలకించునో?
యానరవర్మఁ డాత్మవిధి * నాదటజేయు ఫలంబు బొందెడి
నాసమిలక యథార్థ కథనంబున కన్న నసాధ్య కార్యముల్.

అని శ్రీ నూత పౌరాణికాగ్రేసరుండు శౌనకాది మహ
ర్షులకు శ్రీ భాగవత మహిమమును బ్రబోధించెను.

124

చెలఁగి వికృతి వత్సర మార్గ * శీర్ష కృష్ణ
నవమి నిశిని సంకల్పించి * నాడ దశమి
మొదలిడితి వ్రాయ నొక మాసమునకె పూర్తి
గా రచింపించె స్వామి భాగవత మహిమ.

125

మంగళము జగత్పతికి
మంగళము చరాచరైక * మంజుల గతికి

మంగళ మఖిలోన్నతికిఁ

మంగళము హరిహరనాథ † మహితాకృతికిఁ. 126

స్వర్ణతప్త కృరిధాన దీప్త జతరాం † చత్సర్వ ధాత్రండ సం
పూర్ణా కీర్ణ పవిత్ర నిర్మలయశః † పూరా మహోదార క్షీ
రాలోరాశి మహీధ్ర సుతత నివాసా! వాసవాబాసనా
భ్యర్చైశ్వర్య విచిత్ర చర్య బుధ కాఃర్యాధ్యగృహీతాకృతీ!

నిష్కల వసుధా జల శో

చిష్కేశ మరున్నభో విఘ్నేశ్వర వీర్యా

విష్కృత సత్తాస్ఫూర్తీ!

విష్కీర పృథ్వీధిపాంస † విహృతి విలోలా! 128

మాలిన్ విసమ దమరపాలా! † వేదమార్గానుకూలా!

దనుజమద విభంగా! † తార్క్యగోరాట్టరంగా!

మునిజననుతపాదా! † బోధలీలావినోదా!

జనకగిరికుతేశా! † సర్వవిశ్వప్రకాశా! 129

ఇది శ్రీ భగవదనుగ్రహలబ్ధ కవితా చరిత్ర శ్రీవత్ససగోత్రపవిత్ర

మిన్నికంటి వంశాంబుధి తారాకళిత పేరనామాత్యపాత్ర

గుబ్బమాంబా లక్ష్మణమంత్రిపుత్ర ఉభయభాషాప్రవీణ

వేదాంతపారీణ గురు నాథ శర్మ ప్రణీతంబైన

శ్రీ భాగవత మహిమము పృథ్వీధ్యయము.

సర్వము సంపూర్ణము.

హరిహరనాథార్పణమస్తు.

శ్రీ మద్భాగవత మహిమ.

శుద్ధ పత్రము.

పేజీ - అంకి.

తత్ప.

ఒత్ప.

4 - 18	ఆరేయి	ఆరేయి
8 - 2	భూతము	బూతము
10 - 22	నీంద్రులు	నీందులు
14 - 2	వ్రేసాలు	వ్రేసాలి
16 - 4	య్యవ	య్యవ
18 - 2	యిచ్చట	యిచ్చట
4	వచ్చితినియ్య ప్రహ్లాదునివర్య	వచ్చితి నింతకుఁ జేటికొనర
30 - 8	నెప్పుండెవఁ	నుక్కిండెవఁడుక
38 - 3	వ్యక్తులకుఁ గష్టసుఖములు	వ్యక్తుల జరనిదుర తొలఁగు
4	భక్తి వలనఁ గలుగు	భక్తియు నెలమిఁ గను
41 - 19	భక్తి నారద సమాగమం	కుమార నారద సంవాదం
43 - 10	ఎచటి	ఎచట
50 - 22	గాడ్డ	గాడ్డ
67 - 5	అరసినాడ నీదు ప్రారబ్ధ	కాంచినాడ నీదు గతకర్మ
70 - 14	యఁ	యనఁ
98 - 14	బట్టెనొకతె	బట్టియుండె
106 - 20	ట్పురుషు	ట్పురుషుం
107 - 1	నిర్భం	నిర్భం
109 - 5	స్కంధమునఁబడు	స్కంధమునఁ బడి యధ్యా యములను దృఢీయస్కంధ మునం బడు
110 - 7	ధర్మ	దర్మ
120 - 22	రొట్టె	రొట్టె
128 - 6	తాండవింప	తనయమండ
16	పొందికే	పొండెనే
135 - 19	గడచిన	గడచన